

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

**TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (TTK) AMASRA**

TİM

2019 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

(Türkiye Büyük Millet Meclisine Sunulan Rapor)

Ekim 2020

Bu rapor, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu ile 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname uyarınca düzenlenmiş; Rapor Değerlendirme Kurulu'nun 25.09.2020 tarih ve 463/2 sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
1.1 Sermaye Durumu ve Karar Organı.....	1
1.2 Kuruluşun Mevzuatı, Amacı ve Teşkilatı	1
1.3 Cari Yıl Bilgileri	3
1.3.1 İşletme Bütçesi	3
1.3.2 İnsan Kaynakları	6
1.3.3 Tedarik	9
1.3.4 Giderler	11
1.3.5 Üretim ve Maliyetler	12
1.3.6 Pazarlama	24
1.3.7 Bağlı Şirket/Ortaklık ve İştirakler	26
1.3.8 Yatırımlar	26
1.4 Finansal Tablolar	28
1.4.1 Bilanço (Finansal Durum Tablosu)	29
1.4.2 Gelir Tablosu.....	34
1.5 Mali Oran Analizi	36
1.6 Denetime Esas Defter, Kayıt ve Belgeler.....	38
2. DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU	39
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	39
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	39
5. KURUMSAL YÖNETİM UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	40
6. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	41
7. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAKLARI	42
8. DENETİM GÖRÜŞÜ.....	42
9. BULGU VE ÖNERİLER.....	42
10. GENEL DEĞERLENDİRME.....	68
11. SONUÇ.....	70
12. EKLER.....	72

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Karar Organı Tablosu	1
Tablo 2: Bütçeye İlişkin Başlıca Bilgiler Tablosu	4
Tablo 3: Personel Sayı ve Harcamaları Tablosu	7
Tablo 4: Mal ve Hizmet Alımları Tablosu	10
Tablo 5: İlk Madde ve Malzeme Stokları Tablosu.....	11
Tablo 6: Gider Grupları Tablosu.....	11
Tablo 7: Üretim Türü Tablosu	12
Tablo 8: Üretimi Belirleyen Etkenler Tablosu.....	15
Tablo 9: Üretim Maliyetleri Tablosu	23
Tablo 10: Satışlar Tablosu.....	24
Tablo 11: Mamul, Yarı Mamul ve Ticari Mal Stokları Tablosu.....	25
Tablo 12: Satış Sonuçları Tablosu	25
Tablo 13: Yatırım Tablosu	26
Tablo 14: Yatırım Programı Tablosu	27
Tablo 15- Aktif Tablosu	30
Tablo 16: Pasif Tablosu.....	32
Tablo 17: Gelir Tablosu	34
Tablo 18: Mali Oranlar Tablosu.....	36
Tablo 19: Toplu Bilgiler Tablosu.....	68

KISALTMALAR

ATEX	: Patlayıcı Atmosferler (ATmosphères EXplosives)
ÇATES	: Çatalağzı Termik Santrali
EKİ	: Ereğli Kömür İşletmeleri
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KİK	: Kamu İhale Kurumu / Kanunu
KİT	: Kamu İktisadi Teşekkülü
MİGEM	: Maden İşleri Genel Müdürlüğü
MKE	: Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu
PAÜİ	: Pano Ayak Üretim İşçisi
PDKS	: Personel Devam Kontrol Sistemi
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TİM	: Taşkömürü İşletme Müessesesi
TİS	: Toplu İş Sözleşmesi
TKİ	: Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu
TTK	: Türkiye Taşkömürü Kurumu
TÜSSİDE	: Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü
YKK	: Yönetim Kurulu Kararı

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1 Sermaye Durumu ve Karar Organı

Denetlenen kurum/kuruluşun:

Unvanı : Amasra Taşkömürü İşletme Müessesesi

Merkezi : Amasra

Bağlı Olduğu Kuruluş : TTK (Türkiye Taşkömürü Kurumu)

Esas Sermayesi : 1.125.000.000.-TL (*)

Ödenmiş Sermayesi : 1.008.000.000.-TL

Tablo 1: Karar Organı Tablosu

Karar Organı
(Yönetim Komitesi)

Karar Organındaki Ünvanı	Adı Soyadı	Müessesedeki Görevi	Görevli Bulunduğu Süre	
			Başlama Tarihi	Ayrılış Tarihi
1- Komite Başkanı	Cihat ÖZDEMİR	Müessese Müdürü	23.06.2017	Devam Ediyor
2- Komite Üyesi	Salih ATMACA	Müessese Müdür Yardımcısı (Teknik-Üretim)	05.01.2018	Devam Ediyor
3- Komite Üyesi	Süleyman Sırrı BAYRAKTAR	Müessese Müdür Yardımcısı (İdari-Mali)	23.06.2017	Devam Ediyor
4- Komite Üyesi	Mehmet GÜNEŞ	İşletme Müdürü (Elektro- Mekanik)	25.08.2017	Devam Ediyor
5- Komite Üyesi	Adnan YAĞCI	Muhasebe Şube Müdürü	2.03.2015	Devam Ediyor

(*) TTK'nın sermayesi Cumhurbaşkanlığının 06.11.2019 Tarih ve 1736 sayılı kararıyla 13.000.000.000 TL'ye yükseltilmiş olup bu tutarın 31.12.2019 tarihi itibarıyla 11.395.000.000 TL'si ödenmiştir. Bu tutarın müesseselere dağıtımı TTK Yönetim Kurulu'nun 17.12.2019 tarih ve 34/240 sayılı kararıyla yapılmış ve Müessesesinin sermayesi 1.125.000.000 TL'ye çıkarılmış olup 2019 yıl sonu itibarıyla bu tutarın 1.008.000.000 TL'si ödenmiştir.

1.2 Kuruluşun Mevzuatı, Amacı ve Teşkilatı

Mevzuat; 233 sayılı KHK'nin yürürlüğe girmesinden sonra İktisadi Devlet Teşekküllerinin Ana Statüleri hazırlanarak yürürlüğe konulmuş, bu mevzuat gereğince hazırlanan "Türkiye Taşkömürü Kurumu Ana Statüsü", 11.12.1984 tarih, 18602 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe konmuştur.

TTK Yönetim Kurulu'nun 24.9.1997 tarih ve 16/192 sayılı Kararı ile müessese statüsü verilerek tüzel kişilik kazandırılmıştır.

Amasra Taşkömürü İşletme Müessesesi; 3346 sayılı Kanun ile 6085 sayılı Sayıştay Kanunu ve 233 sayılı KHK gereğince Sayıştay'ın mali, idari, hukuki ve teknik olarak sürekli denetimine tabi olup, 233 sayılı KHK'de saklı tutulan hususlar dışında özel hukuk hükümlerine göre faaliyette bulunmaktadır.

TTK Genel Müdürlüğünü ilgilendiren Cumhurbaşkanlığı kararnameleri, yönetmelikler ve diğer iç yönergeler, TTK'ya bağlı müessese statüsünde faaliyet gösteren Amasra Taşkömürü Müessesesi için de geçerli bulunmaktadır.

Kurumda memur statüsünde çalışan personel ile sözleşmeli personelin özlük hakları; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 5434 sayılı T.C Emekli Sandığı Kanunu, 399 sayılı KHK ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine tabi bulunmaktadır. Sözleşmeli personel, 399 Sayılı KHK'de hüküm bulunmayan hallerde 657 Sayılı Kanuna, sosyal hakları ise 5434 Sayılı T.C Emekli Sandığı Kanunu'na ve 5510 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu'na tabidir.

İşçi statüsünde çalışan personelin özlük ve sosyal hakları; 4857 Sayılı İş Kanunu, 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu, 5510 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu diğer ilgili mevzuat hükümlerine göre yürütülmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 233 ve 399 sayılı KHK'lere tabi olan personel ile 2495 sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun ve buna ait yönetmeliğe tabi olanların hizmete alınması görev ve yetkileri, nitelikleri, atanma, ilerleme, yükselme, hak ve yükümlülükleriyle diğer özlük hakları, 14.06.1995 tarihli 22313 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü Personel Yönetmeliği ile düzenlenmiştir.

Amaç; TTK Yönetim Kurulu'nun 10.09.1991 tarih, 240 sayılı kararıyla yürürlüğe giren Müesseselerin Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliğinin 6. Maddesinde, Müesseselerin kuruluş amaç ve faaliyet konuları; *“TTK Ana Statüsünde belirtilen amaç ve faaliyetler doğrultusunda her türlü arama, etüt, plan, proje ve programlar yapmak, uygulama stratejilerini belirlemek, sınai ve sosyal tesisler kurmak ve işletmek suretiyle, taşkömürü üretimini gerçekleştirmektir.”* şeklinde belirlenmiştir.

Teşkilat; 233 sayılı KHK gereğince hazırlanan 11.12.1984 tarihli 18602 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan “Türkiye Taşkömürü Kurumu Ana Statüsü” ile TTK Genel Müdürlüğü ve bağlı müesseselerin teşkilat yapıları düzenlenmiştir. TTK Yönetim Kurulu'nun 03.03.2008

tarih ve 49 sayılı kararı ile yürürlüğe konulan “Türkiye Taşkömürü Kurumu Teşkilat Yapısı, Görev ve Çalışma Esasları Yönergesi”ne göre Amasra Müessesesi; Yönetim Komitesi, Müessese Müdürü, üretim, etüd-tesis, idari ve elektro-mekanikten sorumlu 2 müessese müdür yardımcısı ve bunlara bağlı servis müdürlükleri ve şeflikleri ile yönetim komitesine bağlı özel büro şefliği ve doğrudan müessese müdürüne bağlı sivil savunma amir ve uzmanlığı birimlerinden oluşmaktadır.

Karar Organı: 233 sayılı KHK ve TTK Ana Statüsüne göre, Müessesenin en üst seviyedeki karar organı Yönetim Komitesidir. 233 sayılı KHK gereği, Müessese müdürünün başkanlığında bir başkan ve dört üyeden oluşan Yönetim Komitesi üyesi, yönetim kurulu üyelerinin nitelik ve şartlarına sahip üst seviyedeki müessese yöneticileri arasından, TTK Genel Müdürünün teklifi ile TTK Yönetim Kurulunca atanmaktadır. Yönetim komitesi üyelerinin görev süresi ile ilgili bir sınırlama bulunmamaktadır.

2019 yılı ve devamında görev alan Yönetim Komitesi üyelerini gösteren çizelgeye Raporun giriş kısmında yer verilmiştir.

Yürütme Organı: 233 sayılı KHK'nin 17 nci maddesi ile TTK Ana statüsünün 13 üncü maddesine göre, Müessesenin yetkili ve sorumlu yürütme organı Müessese Müdürlüğüdür.

Müessese Müdürlüğü; bir müessese müdürü ile ona bağlı üretim, etüt-tesis, idari ve elektro-mekanikten sorumlu 2 müessese müdür yardımcısından oluşmakta, ayrıca, müessese müdürü ve müessese müdür yardımcılarına bağlı işletme müdürlükleri, şube müdürlükleri ve başmühendislikler bulunmaktadır.

Hukuk Servisi: Müessesenin hukuk işleri ve davalarının takip ve yürütülmesi Ana teşekkül Hukuk Müşavirliğince sağlanmaktadır.

Müessese aleyhine açılan davalar genellikle, iş kazaları, maluliyet, meslek hastalıkları ve kıdem tazminatlarıyla ilgili iş davalarıdır.

Teftiş ve Kontrol Servisleri: Müessesenin teftiş işlemleri; TTK Teftiş Kurulu Yönetmeliğine göre Kurum Teftiş Kurulu Başkanlığı'nca yürütülmektedir.

1.3 Cari Yıl Bilgileri

1.3.1 İşletme Bütçesi

Amasra Müessesesinin işletme faaliyetleri, Müessese Yönetim Komitesi kararıyla kabul edilen ve TTK Yönetim Kurulu tarafından onaylanan iş programı ve işletme bütçesine

göre yürütülmektedir. Amasra Müessesesinin 2019 yılı İş Programı ve Bütçesi, Müessese Yönetim Komitesinin 13.12.2018 tarih, 33/54 sayılı kararı ile kabul edilmiş, TTK Yönetim Kurulu'nun 25.12.2018 tarih, 29/273 sayılı kararıyla onaylanarak uygulamaya konulmuştur.

Müessesenin 2019 yılı bütçe büyüklükleri aşağıdaki Bütçeye İlişkin Başlıca Bilgiler Tablosunda gösterilmiştir.

Tablo 2: Bütçeye İlişkin Başlıca Bilgiler Tablosu

Bütçeye ilişkin başlıca bilgiler	Ölçü	2018			2019				
		İlk Durum (Bin TL)	Gerçekleşen (Bin TL)	Bütçeye göre sapma (ilk durum) %	Bütçe (Bin TL)		Gerçekleşen (Bin TL)	Bütçeye göre sapma %	
					İlk durum	Son durum		İlk durum	Son durum
1-Personel sayısı	Kişi	692	633	(8,5)	636	636	759	19,3	19,3
2-Personel giderleri	Bin TL	64.460	66.986	3,9	78.000	92.883	92.855	19,0	(0,03)
3-Tüm alım tutarı	Bin TL	17.629	14.270	(19,1)	19.413	17.965	13.687	(29,5)	(23,8)
4-Başlıca alımlar	Bin TL	15.086	11.861	(21,4)	16.302	15.748	11.474	(29,6)	(27,1)
5-Tüm üretim maliyeti	Bin TL	68.686	72.781	6,0	90.563	90.563	103.906	14,7	14,7
6-Başlıca üretimler	TON	84.336	46.865	(44,4)	74.949	74.949	51.763	(30,9)	(30,9)
7-Net satış tutarı	Bin TL	32.053	23.251	(27,5)	38.287	38.287	28.843	(24,7)	(24,7)
8-Başlıca satışlar	TON	79.316	45.117	(43,1)	69.969	69.969	49.011	(30,0)	(30,0)
9-Yatırımlar (Nakdi harcama)	Bin TL	7.864	5.338	(32,1)	4.383	4.383	3.897	(11,1)	(11,1)
10-Dönem kârı veya zararı	Bin TL	65.000	71.850	10,5	84.000	84.000	99.956	19,0	19,0

Bütçe süreci, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından gönderilen Orta Vadeli Plan yazısının Haziran ayında Muhasebe Dairesi Başkanlığına ulaşması ve Genel Müdürlük Makamının onayıyla Bütçe Komisyonunun oluşturulması ile başlar. Kamu teşebbüsleri 2019 yılına dair işletme bütçelerini Program hedeflerini dikkate alarak 31.12... tarihine kadar Hazine ve Maliye Bakanlığına göndermekle yükümlüdür. İşletme bütçesinde asgari olarak faiz dışı fazla tablosuna, gelir tablosuna, bilançoaya, detaylı yatırım harcamalarına, nakit akım tablolarına ve kullanılması öngörülen kredi bilgilerine ilişkin tablolara yer verilir.

Muhasebe Dairesi Başkanlığı Kararnameye göre Gider ve Finansman Programı hazırlar ve Müessese Müdürlüklerine bildirir. Müessese Müdürlüklerinde, Gider ve Finansman Programı Muhasebe Şube Müdürlüğü tarafından hazırlanır ve takip edilir. Muhasebe Şube Müdürlükleri Muhasebe Dairesi Başkanlığı tarafından gönderilen tabloları dikkate alarak Gider ve Finansman Programlarını hazırlar. Müesseselerde bulunan Muhasebe Şube Müdürlükleri belirtilen süre içinde İşletme Bütçesi ile birlikte Gider ve Finansman Programını Yönetim Komitesine sunar ve Muhasebe Dairesi Başkanlığına gönderir.

Her birim bütçe teklifi bir önceki yıl gerçekleşeni, bulunduğu yılın altı aylık gerçekleşeni, bulunduğu takvim yılının gerçekleşme tahmini ile bir sonraki yıl programını kapsar. Gider Programı ödenek takibi Müesseselerde Muhasebe Şube Müdürlüğü, tarafından yapılır. İlgili yıl Bütçe ve Programlarının Yönetim Kurulu onayına sunulmadan önce Kararnamede belirtilen esaslar doğrultusunda hazırlanıp hazırlanmadığının kontrolü ve tartışılması Bütçe Komisyonu tarafından komisyon toplantılarında yapılır. Gider ve Finansman Programı İşletme Bütçesi ile birlikte Yönetim Kuruluna sunulur ve Yönetim Kurulunun onayından sonra yürürlüğe girer.

Müessesenin 2019 yılı Bütçe ve İş programında;

Toplam personel sayısının 636 kişi olacağı, bu sayının 500'ünün işçi, 129'unun sözleşmeli, 7'sinin de kadrolu memur olacağı, işçilerin 390'ının yer altında, 110'unun de yer üstünde çalışacağı tahmin edilmiştir.

Bu dönemde Müessese işletmelerinde 149,9 bin ton tuvönan kömürden, 74,9 bin ton satılabilir kömür üretileceği, bu miktarın 5 bin tonunun iç tüketimde sarf edileceği ve kalan 69,9 bin tonun satışa sunulacağı öngörülmüştür.

2019 yılı satın alma faaliyetlerinde 16.302.417 TL tutarında işletme malzemesi, 1.496.000 TL hizmet alımı ve 3.111.000 TL tutarında yatırım malzemesi olmak üzere toplam 20.909.417 TL tutarında alım gerçekleşeceği programlanmıştır.

Satışa arz edilecek 69,9 bin ton taşkömüründen 38.287.500 TL tutarında satış hasılatı elde edileceği, 2.700.000 TL tutarında gerçekleşmesi beklenen diğer gelir unsurlarıyla birlikte toplam hasılatın 40.987.500 TL olacağı, toplam giderlerin ise 124.987.500 TL olarak planlanması sonucunda 2019 yılı Müessese faaliyetlerinin 84.000.000 TL zararlı sonuçlanacağı tahmin edilmiştir.

Müessesenin 2019 yılı işletme faaliyetleri sonucunda ise;

Yıl sonu itibariyle 622'ü işçi, 131'si sözleşmeli ve 6'sı de memur olmak üzere toplam 759 personelle çalışılmış, 49,11 bin ton satılabilir üretim gerçekleşmiş, bu miktarın 2,1 bin tonu iç tüketimde kullanıldıktan sonra mamul stoklarından ilavelerle birlikte satışı gerçekleşen 47 bin ton kömür karşılığında 28,8 milyon lira net satış hasılatı sağlanmıştır.

Müessesenin 2019 yılı toplam gelirleri 33 milyon lira, toplam gider ve maliyetleri de 132,9 milyon lira olarak gerçekleşmiş ve dönem sonunda 99,9 milyon lira tutarında zarar oluşmuştur.

1.3.2 İnsan Kaynakları

TTK' ya bağlı olarak faaliyet gösteren Müessesede memur, sözleşmeli ve işçi olmak üzere üç ayrı statüde personel istihdam edilmektedir.

Memur statüsünde çalışan personel ile sözleşmeli personelin özlük hakları; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 5434 sayılı T.C Emekli Sandığı Kanunu, 399 sayılı KHK ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine tabi bulunmaktadır. Sözleşmeli personel, 399 Sayılı KHK'de hüküm bulunmayan hallerde Devlet Personel Başkanlığı'nın görüşü alınmak kaydıyla 657 Sayılı Kanuna, sosyal hakları ise 5434 Sayılı T.C Emekli Sandığı Kanunu'na ve 5510 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu'na tabidir.

Bilindiği üzere 4857 sayılı yeni İş Kanunu ile birlikte 1475 sayılı İş Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak; 1475 sayılı İş Kanunu'nun kıdem tazminatını düzenleyen 14. maddesinin yürürlüğü sürmektedir. Dolayısıyla İşçilerle ilgili işlemler, 1475 sayılı Kanunun 14'üncü maddesi, 4857 Sayılı İş Kanunu, 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu, 5590 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, bunların ek ve tadilleri ile işçilerin üyesi bulunduğu sendikalarla imzalanan toplu iş sözleşmesi hükümlerine göre yürütülmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 233 ve 399 sayılı KHK'lere tabi olan personel ile 2495 sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun ve buna ait yönetmeliğe tabi olanların hizmete alınması görev ve yetkileri, nitelikleri, atanma, ilerleme, yükselme, hak ve yükümlülükleriyle diğer özlük hakları, 14.06.1995 tarihli 22313 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü Personel Yönetmeliği ile düzenlenmiştir.

Söz konusu personel ayrıca, TTK Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği ile TTK Genel Müdürlüğü Kadrolu ve Sözleşmeli Personel Sicil Amirleri Yönetmeliği'ne tabi bulunmaktadır.

Amasra Müessesesinde 2018 yılı itibarıyla çalışan personel sayısı ve bunlar için gerçekleşen personel ödemeleri önceki yıllara mukayeseli olarak aşağıdaki Personel Sayı ve Harcamaları Tablosunda gösterilmiştir.

Tablo 3: Personel Sayı ve Harcamaları Tablosu

Personel Sayı ve Harcamaları	Personel Sayısı			Personel Harcamaları		
	2018	2019		2018	2019	
	Personel Sayısı	Program Kadro Sayısı	Personel Sayısı	Toplam Harcama (Bin TL)	Ödenek (Bin TL)	Toplam Harcama (Bin TL)
I-Yönetim kurulu üyeleri ve denetçiler (kuruluş dışı)						
II-Memurlar	7	7	6	414	405	403
III-Sözleşmeliler	132	129	131	12.657	13.265	13.958
A-399 sayılı KHK'ya göre çalışanlar	132	129	131	12.657	13.265	13.958
B-657 sayılı Kanun'a göre çalışanlar						
C-Diğer sözleşmeliler						
IV-İşçiler	494	500	622	57.036	79.213	84.654
A-Sürekli işçiler	494	500	622	57.036	79.213	84.654
B-Geçici işçiler						
Toplam	633	636	759	70.107	92.883	99.015
Yüklenici İşçileri						
Diğer Giderler				105	149	147

TTK'da uzun yıllardan beri stratejik planlama yapılamaması nedeniyle Müessesede çalışması gereken norm kadro sayısı belirlenememekte, kadro planlaması yıllık bütçelerle yapılmaktadır. Müessesenin 2019 yılı bütçesinde program kadro sayısı 7 memur, 129 sözleşmeli, 500 de işçi olmak üzere toplam 636 personel olarak programlanmıştır. Ancak, Müessesede 2019 yıl sonu itibarıyla 6 memur, 131 sözleşmeli personel, 622 de işçi olmak üzere toplam 759 personel çalışmıştır.

2019 yılında; toplam 172 işçi, 0 memur ve 0 sözleşmeli personel işe giriş yaparken, muhtelif nedenlerle 40 işçi, 1 memur ve 1 sözleşmeli personelin işten çıkışı gerçekleşmiştir. 2019 yılsonu itibarıyla mevcut 622 işçinin 526'sı yeraltı, 96'sı da yer üstünde çalışmaktadır.

Kurumda açıktan personel atamaları, Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve Bağlı Ortaklıklarının Genel Yatırım ve Finansman Programlarında her yıl belirlenen esaslar çerçevesinde yapılmaktadır. Kamu İktisadi Teşebbüsleri 2018 yılı Genel Yatırım ve Finansman Kararnamesinde 2018 yılında Müsteşarlıkça sermaye transferi yapılması programlanan KİT'lerde çalışan personel için yıl içinde yapılacak açıktan atamalar, Hazine Müsteşarlığı'nın özel iznine bağlanmıştır.

TTK'da derin yeraltı madenciliği yöntemi ile üretim yapılmaktadır. Bu yöntem gereği işçi sayısı ve üretim azalsa dahi yeraltı galerilerinin bakımı, havalandırılması, yeraltı suyunun

tahliyesi, maden kuyularının bakım ve onarımı gibi sabit giderleri azaltma imkânı bulunmamaktadır. Havzanın jeolojik yapısı nedeniyle tam mekanizasyon uygulanamayan ve üretimin işgücü ağırlıklı yapılabildiği Müessesenin gider yapısına bakıldığında giderlerin büyük bir kısmının sabit gider niteliğinde olduğu görülmektedir. Özellikle ağır iş şartlarında ve riskli ortamlarda çalışan yeraltı üretim işçilerinden emeklilik hakkı elde edenler beklemeden emekli olmaktadır. Müesseseden 2016 yılında 354, 2017 yılında 70, 2018 yılında 144, 2019 yılında da 39 işçinin emekliye ayrıldığı görülmektedir. Yıllar itibarıyla yeterli üretim işçisi alınamadığı takdirde üretim miktarının artırılması mümkün olmamakta, üretim tesislerinde işçi açığı oluşmaktadır.

TTK'nın bütün müesseselerinde yaşanan işçi açığı sorununun çözümlenebilmesi amacıyla Kurumun yeraltı işyerlerinde çalıştırılmak üzere 1500 pano ayak işçisi alınması için 434 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile TTK Yönetim Kuruluna yetki verilmiş ve bu yetki çerçevesinde alınan 1500 işçiden Müesseseye ayrılan 152 işçinin açıktan atanarak 2019 yılı içinde göreve başladıkları görülmüştür.

Müessesede istihdam edilen personel için 2019 yıl sonu itibarıyla gerçekleşen personel harcamaları toplamı 99 milyon lira tutarındadır. Bu tutarın; 84,6 milyon lirası işçilere, 14 milyon lirası sözleşmeli personele, 403 bin lirası da memurlara attır. 2019 yılında emekli olan memur, sözleşmeli ve işçilere ödenen en 6,1 milyon lira tutarındaki emekli ikramiyeleri ile kıdem tazminatları da hesaba katıldığında 2019 yılı personel giderleri toplamı 105 milyon liraya ulaşmaktadır.

Müessesenin 2019 yılı sosyal giderleri toplamı geçen yıla göre % 57 oranında artmak suretiyle 29 milyon lira olarak gerçekleşmiştir. Cari yıllarla ilgili sosyal harcamaların; en büyük kalemlerini SSK primi işveren payı, işsizlik sigortası işveren payı, toplu-iş sözleşmesi gereğince işçilere ödenen yemek ve kuru katık bedeli, sosyal yardım zammı, aynı ve nakdi başkaca yardımlar ile işçi personele ödenen kömür bedelidir. Geçmiş yıllarla ilgili sosyal harcamalar ise; emekli memurlar için Emekli Sandığı'na ödenen makam, temsil-görev tazminatı, işçiler için SSK'ya ödenen sosyal yardım zammı, yıl içinde emekliye ayrılan memur, işçi ve sözleşmelilerin önceki yıllara isabet eden emekli ikramiyesi ve işten ayrılma tazminatlarından oluşmaktadır.

1.3.3 Tedarik

TTK Yönetim Kurulunun 30.06.1994 tarih ve 174 sayılı Kararı gereği, mal ve hizmetleri en ekonomik şekilde tedarik edebilmek amacı ile tüm kuruluşun mal ve hizmet alımları, Genel Müdürlük adına Makine ve İkmal Dairesi ile işbirliği içinde Satınalma Dairesi Başkanlığı tarafından tek elden gerçekleştirilmektedir. TTK Satınalma Dairesi, maden direği alımlarında İşletmeler Dairesi ile diğer özellikli mal gruplarına ait alımlarda ise ilgili daireler ile işbirliği içinde çalışmaktadır.

Kurumda tüm alımlar, esas olarak 4734 Sayılı Kanun kapsamında gerçekleştirilmektedir. Ancak, kamu ihale mevzuatına tabi iktisadi devlet teşekküllerine, bu Kanun'un "İstisnalar" başlıklı 3'üncü maddesinin (g) fıkrasında belirlenen parasal limitin altında kalan ihtiyaçlar için kendi düzenleyecekleri yönetmelikler çerçevesinde alım yapma imkânı tanınması nedeniyle her yıl belirlenen limitin altında kalan alımlarda kendi yönetmelikleri uygulanmaktadır.

25.01.2019 tarih ve 30666 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2019/1 sayılı Kamu İhale Tebliği ile 2018 yılında 10.369.344 TL olarak uygulanan limit, 01.02.2019 tarihinden itibaren 13.857.591 TL'ye yükseltilmiştir.

Genel Müdürlükçe tek elden yapılan toplu alımlar dışında, acil ihtiyaç olup ambarlarda bulunmayan malzemeler, TTK Yönetim Kurulunun 12.05.2011 tarih ve 177 sayılı Kararı ile yeniden düzenlenen "Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü Küçük Kasalar Yönergesi" hükümleri çerçevesinde tanınan limitlere göre Müesseselerce satın alınmaktadır.

TTK Genel Müdürlüğü ve bağlı müesseselerde satınalma faaliyetinin topluca planlanıp izlenebilmesi amacıyla satınalma programı, önceki yıllardan beri yapılmakta olan yatırımlarda kullanılacak malzemeleri de kapsayacak şekilde hazırlanmaktadır.

Yatırımlar için satın alınan malzemeler, yapılmakta olan yatırım hesaplarına aktarılarak tüketildiğinde, ilgili maddi duran varlığın veya özel tükenmeye tabi varlığın maliyetine girdiğinden, bünyesine girdiği varlıkla birlikte amortisman veya özel tükenme payı olarak tabi olduğu itfa süresine göre gelecek yıllarda üretim maliyetine yansıtılmaktadır. İşletme malzemeleri ise tüketildiğinde doğrudan cari yıl üretim maliyetlerine yansıtılmaktadır.

1.1.1.1 Mal ve Hizmet Alımları

2019 yılı bütçesinde öngörülen ve gerçekleştirilen mal ve hizmet alımları aşağıdaki Mal ve Hizmet Alımları Tablosunda gösterilmiştir

Tablo 4: Mal ve Hizmet Alımları Tablosu

Alımlar	2018	2019		
	Gerçekleşen Bin TL	Program Son Durum Bin TL	Gerçekleşen Bin TL	Programa Göre Sapma (%)
1-Mal Alımları:	11.861	15.749	11.474	(27)
a) Yurtiçi mal alımları				
-İşletme malzemesi	11.861	15.749	11.474	(27)
2-Hizmet Alımları:	2.409	2.216	2.213	0
a) Yurtiçi hizmet alımları				
-Kömür nakli giderleri	0	100	0	(100)
-Taş nakli giderleri	0	100	0	(100)
-Lavvar yıkama hizmetleri	0	0	0	0
-Koruma ve güvenlik hiz.	0	0	0	0
-Diğer	2.409	2.216	2.213	0
Toplam (1+2)	14.270	17.965	13.687	(24)

Yatırım malları alımları bu tabloya dahil değildir.

2019 yılında 11,5 milyon TL TL tutarında gerçekleşen mal alımlarını, maden direkleri, demir tahkimat malzemeleri, akaryakıt ve yağlar, sosyal işler malzemeleri, kırtasiye alımları ve diğer alımlar oluşturmaktadır.

Ahşap maden direği Orman Genel Müdürlüğünden, demir tahkimat malzemesi Kardemir A.Ş.den, patlayıcı maddeler MKE'den, diğerleri de piyasadan satın alınmaktadır. Ayrıca, Müessese küçük kasaları, belirli bir sınırın altında kalan acil ihtiyaçların karşılanması için harcama yapmaya yetkilidir.

Müesseselerin hizmet alım işleri, Genel Müdürlükçe tek elden yürütülmektedir. Hizmet alımları için Genel Yatırım ve Finansman Kararnameleri gereğince her yıl Hazine Müsteşarlığından izin alınmaktadır.

Kurumun Merkez Atölyesi (Makine Fabrikası) ve diğer atölyeleri bulunmaktadır. Özel uzmanlık gerektiren bakım ve onarımlar ve zorunlu haller dışında, dışarıya bakım-onarım işi verilmemesi, atölyeler kullanılarak tasarruf sağlanması gerekmektedir.

Kömür Yıkama-Zenginleştirme (Lavvar) Hizmet Alımı: Taşkömürü üretim süreci; yeraltından çıkarılan kömürlerin lavvarda yıkanarak taş ve diğer yabancı maddelerden ayıklanması, boyut ve niteliklerine göre tasnif edilerek stoklara alınması ile tamamlanmaktadır. Yeraltındaki ocaklardan çıkarılan kömürün doğrudan satılması veya tüketilmesi mümkün olmadığından lavvar işleminden geçirilmekte ve bu işlem Müessesenin kendi lavvarında kendi işçileri ile yapılmaktadır.

Tablo 5: İlk Madde ve Malzeme Stokları Tablosu

İlk madde ve malzemeler	2018	2019 yılında		2020 yılına
	yılından	Giren	Çıkan	devreden stok
	devreden			(Bin TL)
	stok	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)
	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)	(Bin TL)
1-İlk madde ve yardımcı maddeler	-	-	-	-
2- İşletme malzemesi, yedekler ve dig.	9.254	27.659	25.134	11.779
Toplam	9.254	27.659	25.134	11.779

Amasra Müessesesinin 2019 yılı bilançosunda, ilk madde ve stok hesaplarına yıl içinde yapılan giriş ve çıkış kayıtlarından sonra 2020 yılına 11.779 bin lira tutarında ilk madde ve malzeme stoku devredilmiştir. Yılsonu itibarıyla devredilen ilk madde ve malzeme stoklarının en önemli kısmını maden direkleri (%10), demir tahkimat malzemeleri (%35), yedekler (%11) ve yoldaki mallar ve tedarik giderleri (%30) oluşturmaktadır.

1.3.4 Giderler

Tablo 6: Gider Grupları Tablosu

Giderler	2018	2019			
	Gerçekleşen (Bin TL)	Ödenek (Bin TL)	Gerçekleşen (Bin TL)	Ödeneğin son durumuna göre fark (Bin TL)	Ödeneğe göre sapma (%)
0- İlk madde ve malzeme giderleri	7.961	10.625	10.621	(4)	(0,04)
1-İşçi ücret ve giderleri	55.056	79.213	79.203	(10)	(0,01)
2-Memur ve sözleşmeli ücret ve giderleri	11.929	13.670	13.652	(18)	(0,1)
3-Dışarıdan sağla fayda ve hizmetler	7.103	10.294	10.289	(5)	(0,05)
4-Çeşitli giderler	2.136	2.917	2.908	(9)	(0,3)
5-Vergi resim ve harçlar	199	354	351	(3)	(0,8)
6-Amortismanlar ve tükenme payları	10.778	11.085	11.084	(1)	(0,01)
7-Finansman giderleri	-	-	-	-	-
Toplam	95.162	128.158	128.108	(50)	(0,04)

2019 yılında gerçekleşen toplam 128,1 milyon lira tutarındaki giderlerin; %61,8'i işçi ücretlerine, %10,7'si memur ve sözleşmeli personel ücretlerine, %8'i dışardan sağlanan fayda ve hizmetlere, %8,3'ü ilk madde ve malzeme giderlerine, %8,7'si amortisman ve tükenme paylarına, kalan %1'i de vergi, resim ve harçlar ile diğer çeşitli giderlere ait bulunmaktadır. Önceki yıllara mukayese edildiğinde, memur ve sözleşmeli personel giderlerinde %1,9'luk ve amortisman ve tükenme paylarında %2,7'lik oransal azalışların ağırlıklı olarak %4 oranında işçi ücret ve giderlerinde meydana gelen artış olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Müessesenin giderlerinin en büyük kısmını işçilik ve diğer personel giderlerinin oluşturduğu görülmektedir. Bu durum, Müessenin uhdesindeki havzanın jeolojik yapısı nedeniyle mekanize kazı yapılmasında yaşanan güçlüklerle orantılıdır.

1.3.5 Üretim ve Maliyetler

1.3.5.1 – Üretim:

Kurumun Bartın ili sınırları içerisinde yer alan, Amasra Taşkömürü İşletme Müessesesi (ATİM) yaklaşık 49 km²'lik alanda üretim faaliyetlerini sürdürmektedir. üretilen koklaşmaz nitelikteki tüvenan kömürler Amasra Lavvarında yıkanmakta, elde edilen ürünler başta 2x150 MW gücündeki ÇATES (Çatalağzı Termik Santrali) olmak üzere, KARDEMİR (Karabük Demir-Çelik Fabrikası)'e, Çimento, tekstil vb. sanayi kuruluşlarına ve teshin kömürü olarak piyasaya arz edilmektedir.

2019 yılında Amasra Taşkömürü İşletme Müessesesinin gerçekleştirdiği taşkömürü üretimi, üretim türü, program ve geçen yıl değerleriyle karşılaştırmalı olarak aşağıdaki Üretim Türü Tablosunda gösterilmiştir.

Tablo 7: Üretim Türü Tablosu

Üretim Türü	Ölçü	2018	2019		Gerçekleşme (%)	
		Gerçekleşen	Program	Gerçekleşen	Programa Göre (%)	Geçen Yıla Göre (%)
Tüvönan üretim	ton	100.953	149.898	130.640	87	129
Satılabilir üretim	ton	46.841	74.949	51.763	69	111
İç tüketim	ton	2.122	4.980	2.113	42	100
İşçilere dağıtılan	ton	1.673	3.929	1.627	41	97
Sat. Üretim türü	ton					
0/10 mm	ton	26.036	33.864	29.726	88	114
10/18 mm	ton	-				
18/150 mm	ton	20.805	41,085	22.037	54	106
Santral yakıtı	ton	-				
Toplam	ton	46.841	74.949	51.763	69	111
Lavvar verimliliği	ton	49	50	40	79	85

Amasra Müessesesinin 2019 yılı İşletme Bütçesi Müessese Yönetim Komitesi'nin 06.12.2018 tarih ve 32-53 sayılı kararı ile kabul edilmiş, TTK Yönetim Kurulu'nun 25.12.2018. tarih ve 273 sayılı kararı ile de uygun görülerek 01.01.2019 tarihi itibarıyla uygulamaya konulmuştur.

Müessese 2019 yılı için, tüvenan olarak; 149.898 ton, satılabilir olarak; 74.949 ton üretim yapmayı programlamış, buna karşılık; tüvenan olarak programın %13 altında 130.640 ton, satılabilir olarak programın %31 altında 51.763 ton üretim gerçekleştirmiştir.

Üretilen 130.640 ton tüvenan kömürün içindeki 6.546 ton taş ocak çıkışındaki döner kırıcıdan geçirilme esnasında ayıklanarak atılmış, geriye kalan 124.094 ton kömür yıkamaya verilmiştir. Yıkama sonucu tüvenan üretimin yaklaşık %39,6'sı, Lavvarda yıkamaya giren kömürün ise yaklaşık %42'si oranında 51.763 ton 0-100 mm satılabilir kömür elde edilmiştir.

Satılabilir kömürün %57'si oranında 29.726 tonu 0-10 mm ince lave, %43'ü oranında 22.037 tonu 18-150 mm rekompoze kömürdür. Lavvar dan 72.331 ton şist atılmış, lavvar verimliliği önceki yıla göre 6,7 puan (%15) düşüşle %39,6 olarak gerçekleşmiştir.

15.299 ton kömür valiliklere, 202 ton kömür muhtelif sanayi tesislerine, 29.560 ton 0-10 mm kömür ise Kardemir'e, 3.529 ton kömür teshin amaçlı satılmış, satılan 49.011 ton kömür karşılığında 28,15 milyon TL satış hasılatı elde edilmiş, ortalama satış fiyatı 574,4 TL/ton olmuştur.

Üretim Yöntemleri; Müessesede 2019 yılı üretim faaliyetlerinin iki kartiye (Ocak) halinde yürütüldüğü, bir kartiyenin -236/-300 2. Reкуп güney batı panosunda yarı mekanize tahkimat teçhizatlı uzun ayak yöntemiyle, diğer kartiyenin -236/300 kuzeydoğu alt taşlı damar panosunda klasik dönümlü göçertmeli ağaç tahkimatlı uzun ayak yöntemiyle üretim yaptıkları, 130.640 ton olarak gerçekleşen 2019 yılı tüvenan kömür üretiminin, 16.106 tonunun (%12) klasik ağaç tahkimatlı ayaktan, 87.540 tonunun (%67) yarı mekanize ayaktan, 26.994 tonunun (%21) taban, baca ve başyukarılarından elde edildiği, günlük ortalama üretimin 527 ton olduğu, bunun 354 tonunun (%67) yarı mekanize ayaktan elde edildiği görülmüştür.

Üretimde Mekanizasyon; Üretim kayıplarının asgari seviyeye indirilerek, yüksek verimlilikte ve daha düşük maliyette üretimin sağlanabilmesi amacıyla hazırlanan ve esasen bir AR-GE projesi olan Üretimde Mekanizasyon Projesine ilişkin 13.06.2012 tarihinde yapılan ihaleye bir istekli iştirak etmiş olup, şartnamede yer alan mekanize sisteme ait malzemeler ile hizmet bedeli tutarı olarak toplam 6.790 bin AVRO bedel karşılığında işin katılımcı firmaya verilmesi hususu Yönetim Kurulu'nun 04.07.2012 tarih ve 244 sayılı Kararı ile kabul edilerek Kurum ile Çek Cumhuriyeti OSTROJ firması arasında 17.08.2012 tarihinde dik damarların kazısı (45°-90°) için Amasra Taşkömürü İşletme Müessesesi Mekanize Ayak Teçhizatı Alımı ile ilgili Sözleşme imzalanmıştır.

Amasra TİM’de ilk olarak bu amaçla hazırlanan -236/-300 Tavan Damar kuzey panosunda mekanizasyon uygulanmasına karar verilmiş, 06.03.2013 Tarihinde müesseseye getirilen teçhizatın 10.04.2013 tarihinde panoya montajı tamamlanarak deneme çalışmalarına başlanmıştır. Teçhizatın 210 günlük deneme süresi 09.11.2013 tarihinde sona ermiş ve 13.11.2013 tarihinde geçici kabulü yapılmıştır.

Amasra TİM’de pilot olarak Tavan ve Kalın Damar panolarında denemesi yapılan dik damar mekanize kazı sistemi Kalın Damarda çıkan ocak yangınından olumsuz etkilenmiş, Ocak yangını ile mücadele çalışmaları 10 aylık bir süre kaybına neden olmuştur. Gerek teçhizatın bakım onarım ihtiyacı gerekse projenin devamı için hazırlanan Alt Taşlı Damar panosunda, yangınla mücadele sürecinde oluşan hasar nedeniyle panoda tamir tarama gereksinimi ortaya çıkmış, bu durum da mekanize ayak üretim termininin ötelenmesine yol açmıştır.

Taşlı Damarda mekanize kazı sistemi için pano hazırlanması işinin 2015 yılı Mart ayından 2015 yılı haziran ayına kadar sürmesi sonucu yaklaşık 7 aylık bir sürede sistemin kullanılmadığı, ocak dışında bakımlarının yapıldığı, 2015 yılında mekanize ayaktan 32.535 ton, 2016 yılında 78.274 ton üretim yapılabildiği, Müessesede tam mekanize kazı sistemi ile (kesici ve tahkimat teçhizatı kullanılarak) 2013-2017 yılları arasında fiili olarak üretimde çalıştığı 559 iş günlük sürede 172.387 ton tüvenan kömür üretildiği görülmüştür.

Müessesede mekanize kazı sistemine uygun pano hazırlıklarının gecikeceği, sistemin uzunca bir süre atıl durumda bekleyeceği dikkate alınarak Temmuz 2017 itibarıyla dik damarlarda uygulanmak üzere Tam Mekanize Kazı Teçhizatı Sistemi Karadon Müessesesine gönderilmiştir.

2018 yılında -236/-300 Rekep Sağ Tavan Damar ayakta pano hazırlıkları sırasında panonun yarı mekanize tahkimat sistemine uygun görülmüş, Armutçuk Müessesesindeki ilk uygulamasında sorunla karşılaşılan teçhizat ile Üzülmüş Müessesesinde atıl bekleyen şiltlerden 105 adedi müesseseye getirilerek 126 metrelik ayak oluşturulmuştur. 2019 yılında bu panodan 87.540 ton tüvenan kömür üretilmiştir. 2020 Mart ayı itibarıyla yarı mekanize tahkimat sistemi ile panoda üretim çalışmalarının devam ettiği görülmüştür.

Tablo 8: Üretimi Belirleyen Etkenler Tablosu

Üretimi belirleyen başlıca etkenler	Ölçü	Kapasite (Çalışma Günü Üzerinden)	2018 Gerçekleşen	2019		Gerçekleşme %	
				Program	Gerçekleşen	Programa göre	Geçen yıla göre
Üretim miktarı;							
Tüvenan Üretim;	Ton	517.758	100.953	149.898	130.640	87,15	129
Satılabilir Üretim;	Ton	300.000	46.841	74.949	51.763	69,06	110
Satılabilir/Tüvenan	%	58	46	50,00	39,62	79,25	85
Yıllık çalışma süresi:	Gün	250	250	249	244	97,99	98
Makine ve Tesisler;							
Kuyular;	Ton/Yıl	430.000	100.953	430.000	130.640	30,38	130
Lavvar Tesisi;	Ton/Yıl	430.000	100.953	430.000	130.640	30,38	130
Galeri Açma Makinaları;	m/Yıl	-	-	-	-	-	-
Kömür Kazı Makinaları;	Ton/Yıl	-	-	-	-	-	-
Kompresörler;	m ³ /yıl	29.880.000	26.285.000	108000000	29.815.000	27	113
Aspiratörler;	m ³ /dak.	3.000	1.555.200.000	5781600000	1.743.552.000	30	112
Tulumbalar (yeraltı);	m ³ /yıl	300	260.000	300.000	270.000	90	103
Lokomotifler;	Ton/yıl	430.000	100.953	430.000	130.640	30,38	130
Ocak arabaları;	Ton/yıl	430.000	100.953	430.000	130.640	30,38	130
Bant Konveyörler;	Ton/yıl	430.000	100.953	430.000	130.640	30,38	130
Hazırlık Faaliyetleri;							
Toplam Taş İçi;	m/Yıl		363	1.100	230	21	63
Toplam Kömür İçi;	m/Yıl		305	5.500	919,50	17	302
İlerleme Randımanları;							
Taş içi;	cm/yeve.		21,51	-	21,17	-	98
Kömür içi;	cm/yeve.		30,67	-	31,41	-	102
Sondaj Faaliyetleri;							
Arama, Pilot;	metre		379	-	1.260,50	-	333
Degaj;	metre		905	-	1.382,50	-	153
İşçi Sayıları;							
Pano Ayak Üretim İşçisi;	Adet	472	180	185	344	185,9	191
Yeraltı (A);	Adet	935	384	390	526	134,8	137
Daimi;	Adet	935	384	390	526	134,8	137
Yerüstü (B);	Adet	210	110	110	96	87,2	87
Diğer (C)	Adet	0	-	-	-	-	-
Genel Toplam;(A+B+C)	Adet	1.145	494	500	622	120	126
Yeraltı/yerüstü	%	445	349,09	354,54	547,91		
Yeraltı/toplam	%	82	77,73	78	84,56		
Yevmiye Sayıları;							
Pano Ayak Üretim İşçisi;	Adet	118.000	34.366	41.255	76.712	185,9	223
Yeraltı (A);	Adet	233.750	60.165	86.970	117.298	134,8	195
Yerüstü (B);	Adet	52.500	1.992	19.178	21.408	111,6	1075
Diğer (C)	Adet	-	7.217	5.352	-	-	-
Genel Toplam;(A+B+C)	Adet	286.250	103.740	111.500	138.706	124,4	134
İşgücü Verimliliği;							
Pano Ayak Üretim İşçisi;	Kg/yeve.	2.542	1.363	1.817	1.076	59,22	79
Yeraltı (A);	Kg/yeve.	1.283	612	934	613	65,63	100
Toplam (A+B);	Kg/yeve.	1.048	452	715	478	66,85	106
Genel Toplam;	Kg/yeve.	1.048	452	715	478	66,85	106
Üretim Verimliliği;	Ton/Gün	2.071	404	602	535	88,87	132
Kapasiteden yararlanma	(%)		15,61	24,98	17,25	69,06	111

NOTLAR:

1-Üretim Kapasiteleri 5.000.000 ton satılabilir üretimin Müessese payına düşen tüvenan ve satılabilir üzerinden hesaplanmıştır.

2-Kapasiteye ilişkin işçilikler 14.000 kişilik norm kadroya göre alınmıştır.

3-Kapasiteye ilişkin iş günü, 2014 yılı program iş günü olan 250 gün olarak alınmıştır.

Müessesede son yıllarda üretimi olumsuz etkileyen, belirgin bir şekilde düşmesine neden olan başlıca etkenler arasında;

-Emeklilikler nedeniyle işçi sayısında görülen azalma, bu azalmayı dengeleyecek düzeyde toplu işçi alımına izin verilmemesi, üretime yardımcı sanatlardaki işçi açığının zorunlu olarak geçici/daimi sanat değişiklikleri ile pano ayak üretim işçilerinden giderilmesi,

-Ayaklara yeterli sayıda işçi tertip edilememesi, ayak çalışma boyu oranlarının %50 seviyelerine düşmesi,

-Mekanize kazı sisteminin çalışmasına uygun pano hazırlıklarının gecikmesi,

-Ocakların derinleşmesi ve genişlemesi, Derinlik ve genişlik olarak ocak açıklığının fazla olması,

-Çalışma Bakanlığı İş Müfettişlerince tespit edilen bazı noksanlıklar nedeniyle zaman zaman işin durdurulması,

-Metan gazı, CO gazı yükselmeleri (oksidasyon),

-Ayak içi jeolojisi ve tektonik yapıda üretim esnasında karşılaşılan sıkma, fay, damarın inceliş kaybolması, aşırı su geliri gibi olumsuzluklar nedeni ile panonun üretim tamamlanmadan terkedilmek zorunda kalması,

-Nakliyat sisteminin rehabilite edilememesi, aktarmalar nedeniyle işçilik ve zaman kayıplarına yol açması,

-27.04.2015 tarihinden itibaren yeraltı iş yerlerinde 6645 sayılı Kanuna istinaden haftada 5 gün üretim çalışması 2 gün de hafta tatili uygulamasına geçilmiş olması nedeniyle üretim gün sayısının 250'ye düşmesi,

-23.04.2015 tarih 29335 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 6645 sayılı Kanununun 36 ncı maddesi ile 4857 sayılı Kanununun 63. maddesinin 1. fıkrası 3. cümlesi yeraltı maden işlerinde çalışan işçilerin çalışma süresi; günde en çok 7,5, haftada en çok 37,5 saattir şeklinde değiştirilmesi, senelik izin gün sayısının arttırılması,

- 15.11.2015 tarihinden itibaren Kurum yer altı işyerlerinde münavebeli olarak (Gruplu) üretime yönelik Pano Ayak Üretim İşçiliği Sanatında çalışanların, 26. Dönem Toplu İş Sözleşmesinin İşin Düzenlenmesi başlıklı 18. Maddesine istinaden norm kadroları ile birlikte daimi işçilik statüsüne değişimlerinin yapılması,

- Son yıllarda giderek düştüğü görülen 2018 yılında 452 kg/yeve., 2019 yılında 478 kg/yeve. olarak oldukça düşük gerçekleşen satılabilir bazdaki genel toplam iş gücü verimliliğinin artırılmasını sağlayacak teknik ve idari tedbirlerin alınamaması,

-İş disiplininin sağlanamaması, devamsızlıklar ve ücretsiz istirahat izinlerinin artması, işçi ve diğer çalışanların motivasyonlarının bozulması,

- Enerji kesintileri v.b. teknik ve idari hususlar ilk planda sayılabilir.

Amasra Taşkömürü İşletme Müessesesi'nin faaliyet sahası içinde Westfaliyen A ve Westfaliyen C serisi damarlar mevcuttur. Bu serilerde yer alan kömür damarlarının kazılması oldukça zordur. Sözü edilen damarların aynı zamanda yanmaya çok müsait bir yapısı bulunmaktadır. Müessese ocaklarında 45° üzerindeki eğimli kömür damarları önceki yıllarda ağırlıklı olarak pnömatik patlatma sistemi ile üretim yapılmıştır. Çalışma Bakanlığı İş Müfettişlerince kurum bazında bu yöntemle üretim yapılan panolarda, kaçamak yolu olmaması, tali havalandırma yapılması gibi nedenlerle üretimin durdurulması Müessesede de üretimi olumsuz etkileyen nedenlerden biri olmuştur.

Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun 2019-2023 Stratejik planında; satılabilir kömüre göre genel işçilik randımanının 529 kg/yeve'ye'nden 1.250 kg/yeve'ye ye, yükseltilmesi, ton başına ticari maliyetin 1.685 TL/ton'dan 950 TL/ton'a düşürülmesi öngörülmektedir.

Müessese'nin 2019 yılı için değerlendirmelerde esas alınan satılabilir üretime göre genel toplam işgücü verimliliğinin, programa göre %30 oranında noksan, önceki yıla göre %6 oranında fazla 478 kg/yeve'ye olarak gerçekleştiği, bu değer 2019 yılında kurum ortalaması olarak belirlenen 502 kg/yeve'ye değerinin de altında olduğu görülmektedir.

İşçilikler; Müessesenin 284.600 ton tüvenan üretim, 200.400 ton satılabilir ürün olarak kabul edilen kurulu kapasitesi için, 2014 yılında TTK Yönetim Kurulu kararı ile norm kadrosu; 935 yeraltı (476'sı pano ayak üretim işçisi), 210 yerüstü olmak üzere toplam 1.145 işçi olarak belirlenmiştir.

2019 yılında 526 yeraltı işçisi (344'ü pano ayak üretim işçisi), 96 yerüstü işçisi toplam 622 işçi ile bahse konu kurulu kapasitenin %26'sı oranında 51.763 ton satılabilir kömür üretildiği, emeklilikler nedeniyle azalan işçi sayısına bağlı olarak üretimin giderek düştüğü, 2009-2019 yılları arasında kuruma toplu işçi alımı yapılmadığı, 2019 yılında kurum bazında alınan 1.500 pano ayak üretim (kazı işçisi) işçisinden 168'inin Haziran ayından itibaren verilen 25 günlük iş başı eğitiminden sonra işbaşı yaptıkları, kazı işçisi ihtiyacı bir miktar giderilse de üretime yardımcı sanatlarda belirgin işçi ihtiyacı olduğu, 2002 yılından bu yana üretime

yardımcı sanatlara toplu işçi alımı yapılmadığı, işçi açığının kazı işçilerinden geçici veya daimi sanat değişimi yapılarak giderilmeye çalışıldığı, bu nedenle ayaklara yeterli sayıda işçi tertip edilemediği üretimin düştüğü görülmektedir.

Kurum bazında devam etmekte olan konsantrasyon çalışmaları ile üretim ve hazırlık çalışmalarında mekanizasyon yatırımlarının tamamlanması sonucunda, Kurum işçilik norm kadro yapısının yeniden oluşturulması planlanmış olup, bu konuda TUBİTAK'a bağlı Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü (TÜSSİDE)'nden hizmet alınmıştır. TÜSSİDE tarafından hazırlanan norm kadroya ilişkin raporun Mart 2020 tarihi itibarıyla tamamlandığı, mekanizasyon yatırımlarından elde edilen sonuçlarla birlikte değerlendirme aşamasında olduğu görülmüştür.

Öte yandan, müessesede 2019 yılında yıllık çalışma süresinin 244 gün olduğu, işçilerin yıllık izinleri (14.300 yevmiye) düşüldüğünde, toplam yevmiye sayısının 119.900 civarında olması gerektiği görülmektedir. Yapılan incelemede müessesede yevmiyeli statüde çalışan personelden, mazeretsiz ve izinsiz olarak 10 gün ve daha fazla devamsızlık yapanların sayısının 12 kişi olduğu, 20 gün ve üzerinde istirahat alan yevmiyeli personel sayısının 105 kişi olduğu, müessesede 2.199 gün devamsızlıklar, 1.865 gün ücretsiz mazeret izinleri, 1.781 günü iş kazası istirahati, 5.474 günü istirahat, günlük tedavi, heyet istirahat vb. sağlıkla ilgili izinler, 356 gün diğer izinler olmak üzere toplam 11.675 gün iş gücü kaybı olduğu görülmektedir. İş gücü kayıplarının toplam yevmiye sayısına oranının %11 olduğu görülmekle birlikte, sanatlara göre değerlendirme yapıldığında üretime doğrudan katkı sağlayan pano ayak üretim işçileri için bu oranın çok daha yüksek olduğu, pano ayak üretim işçilerinin, devamsızlık yapma, günlük tedavi ve istirahat izni, ücretsiz mazeret izni kullanma oranlarının çok daha fazla olduğu, daha fazla iş kazası geçirdikleri görülmektedir.

Rödövanlı sahalar : Hukuku Kurum uhdesinde olup Müessese imtiyaz sahalarında 2019 yılında faaliyet gösteren firmalar ve faaliyet gösterdikleri sahalar aşağıda verilmiştir.

Amasra B Sahası; Amasra Müessesesi imtiyaz sahası içerisinde yer alan ve Amasra-A sahasının -400 kotunun altı olarak belirlenen Amasra-B sahasının, hukuku Kurum uhdesinde kalması kaydı ile ilk 3 yılı hazırlık süresi olmak üzere 20 yıl süre ve 7,15 TL/ton başlangıç rödövan bedeli karşılığında işletilmesi işini üstlenen firma ile 15.04.2005 tarihli sözleşme imzalanmıştır. Yer Teslimi 10.05.2006 tarihinde yapılmış ve bu tarihte sözleşme gereği hazırlık dönemi fiilen başlamıştır. Taahhüt edilen üretim miktarı 20 yılda toplam 56.000.000 Tondur.

Firmanın talebi üzerine Kurum tarafından firmaya üç defada toplam 42 ay 4 gün süre uzatımı verilerek, hazırlık süresi 80 ay 12 güne güne çıkarılmıştır. Firmanın 4. ve 5. Süre uzatım

talebi Kurum tarafından kabul edilmemiş, firma tarafından konu mahkemeye intikal ettirilmiş ve firma ile kurum arasında karşılıklı davalar açılmıştır. Mahkeme kararıyla kabul edilen 36 aylık 4. , 40 aylık 5. Süre uzatımları ile hazırlık süresinin 156 ay 12 güne (13 yıl 12 gün) çıkarıldığı, bu sürenin 22.05.2019 tarihinde dolduğu, 23.05.2019 tarihinden itibaren 17 yıllık üretim döneminin başladığı görülmektedir.

Firma ile imzalanan 15.04.2005 tarihli sözleşmeye göre göre firmanın son hazırlık yılında 500.000 ton, 1. İnci üretim yılında 2.500.000 ton kömür üretim taahhüdü bulunmaktadır. Firma bu kez, Avan projesinin sözleşmeye uyarlanması için mahkemeden tavzih talebinde bulunmuş, Mahkemece tavzih talebi kabul edilmiştir. Kararda 17/04/2016 tarihinde teslim edilen ve onaylanan avan projede yer alan, kesinleşen üretim rakamlarının davacının ödeme takvimine esas olarak 15/04/2005 tarihli rödevans sözleşmesine yansıtılmasına, fiilen devam eden ve üretim yapılmayan hazırlık süresi içerisinde sözleşmedeki üretim miktarı karşılığı rödevans bedeli adı altında herhangi bir maddi ödeme yapılmamasına karar verilmiştir. Karar Kurum tarafından istinaf edilmiştir. Hukuki süreç devam etmektedir.

Öte yandan, 28.02.2019 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren, Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 20. Maddesiyle 3213 Sayılı Maden Kanununun Ek 1. Maddesinin Üçüncü Fıkrasında değişiklik (Değişik üçüncü fıkra:14.2.2019-7164/20 md.) yapılmıştır Bu değişiklikle getirilen *“Kamu kurum ve kuruluşları ruhsat sahalarındaki rödevansçılarının rödevansa konu olan kısmını ruhsat sahalarından bölerek rödevans sözleşmesinin hükümleri saklı kalmak kaydıyla rödevans sözleşmesi sona erene kadar rödevans sözleşmesini yaptığı kişiye devredebilir ve rödevansçı adına ruhsat düzenlenebilir.”* Hükmü ile firma talebi üzerine, Amasra-B Sahası sınırları belirlenmiş ve "Maden Kanunu Ek madde-1" hükümleri çerçevesinde bölünerek yeniden ruhsatlandırılması amacıyla MAPEG'e talepte bulunulmuş olup söz konusu saha 86970 sicil no.su ile yeniden ruhsatlandırılmıştır.

12.09.2019 tarihinde Firma ile *“Amasra B Sahasının Ayrı Bir Ruhsat Olarak Belirlenmesi ve Bu Ruhsatın Devri İle Rödevanslı Sahadaki İş ve İşlemlerin Düzenlenmesine İlişkin Protokol”* imzalanmıştır.

Sürecin devamında, 86970 sicil sayılı Amasra-B Sahası Ruhsatı; Firmaya "Amasra-B Sahası Rödevans Sözleşmesi" hükümleri saklı kalmak kaydıyla 11.02.2020 tarihli "*Devir Zaptı*" MAPEG nezdinde imzalanarak devredilmiştir.

Amasra A ve Amasra B sahalarının toplam kömür rezervi 621.749.200 ton olup, bu rezervin %97'si (605.929.485 ton'u) Amasra B sahasındadır. Firmanın bugüne kadar sahadan üretilen kömür miktarı 621.749.200 ton olup, bu miktarın tamamı Amasra B sahasından üretilmiştir.

Kastamonu- Azdavay-Söğütözü Sahası: Azdavay Söğütözü Taşkömürü Sahasının rödövens karşılığı işletilmesi amacı ile kazanan firma ile 27.12.2004 tarihinde 10 yıl süreli sözleşme imzalanmıştır. 31/12/2014 tarihinde rödövens sözleşmesinin 10 yıllık süresi sona ermiştir. Bu on yıllık süre zarfında firma tarafından 33.336 Ton kömür üretilip sevk edilmiş ve firmaya 441.414,28 TL rödövens payı tahakkuk ettirilmiştir.

Kurumla firma arasında 28/12/2015 tarihinde, 01.01.2015 tarihinden geçerli olmak beş yıl süreli protokol imzalanmış olup, protokolün sona erme tarihi 31.12.2019 dur. Firmanın, 01.01.2015 tarihinden başlamak üzere beş yıl süre için üretmeyi taahhüt ettiği kömür miktarı toplam 32.850 Ton'dur. Birinci üretim yılı olan 2015 yılında uygulanan ton başına rödövens payı 31,76 TL olarak belirlenmiştir.

Firma tarafından Kurum aleyhine "27.12.2004 tarihli sözleşme ile 28.12.2015 tarihli protokolde yer alan 31,76 TL rödövens bedelini belirleyen maddenin yazılmamış sayılması ve Genel İşlem koşulu sayıldığıının tespiti ile bazı maddelerinin hükümsüzlüğüne ve davacı lehine yorumlanmasının tespit edilmesi" talepli dava açılmıştır. Mahkeme süreci devam etmektedir.

Firmanın 2019 yılı rödövens borcu 330.293,34 TL olup, 31.12.2019 tarihi itibarıyla toplam borcu 1.282.648,75 TL'dir.

Süreç içerisinde; 3213 Sayılı Maden Kanununun Ek Madde-1'in üçüncü fıkrası hükmü ile uhdesinde bulunan ruhsatı bölerek yeni ruhsat talep etme ve bu ruhsatları ihale etme imkanı doğduğundan, Bu doğrultuda Azdavay Söğütözü Sahasını da kapsayan 2-A No.lu Sahanın, ihale edilmek üzere yeniden ruhsatlandırılması MAPEG'den talep edilmiş ve 2-A No.lu Saha 86109 sicil no.su ile yeniden ruhsatlandırılmıştır.

86109 sicil sayılı 2-A No.lu Sahanın "İşletme Hakkının Devri Yöntemiyle" 11.06.2018 tarihinde Kurum tarafından ihale edildiği, ihaleyi Söğütözü Sahasını halen rödövens karşılığı işletmekte olan Emsa Enerji Madencilik Enerji San. Tic. A.Ş'nin kazandığı, Firma ile 11.09.2018 tarihinde sözleşme imzalandığı 86109 sicil sayılı 2-A Sahası ruhsatının Emsa Enerji Madencilik Enerji San. Tic. A.Ş ne devrine ilişkin sürecin devam ettiği görülmüştür.

Bartın-Yeşilkaya Kil Sahası: Yeşilkaya Kil Sahası, 22.06.2015 tarihinde ihale edilmiş ve kazanan firma ile Kurum arasında 24 Temmuz 2015 tarihli sözleşme imzalanmıştır. Sözleşmenin süresi 15 yıl olup firma, sahadan 15 yılda toplam 270.000 ton kil üretimi gerçekleştirmeyi taahhüt etmiştir.

2019 yılı rödövens borcu olarak tahakkuk eden 51.480,00 TL ile ödenmeyen KDV'ler (11 ay) toplamı 8.494.20 TL (gecikme faizi hariç) olmak üzere firmanın toplam rödövens borcu: 59.974,20 TL dir.

Firma ile imzalanan rödövans sözleşmesinin, Kesin Teminat ve  retim Teminatı başlıklı 8. Maddesinin c bendi; Hükümleri gereği, firmanın Kuruma olan rödövans borcu, 75.000,00 TL tutarındaki süresiz teminat mektubundan gecikme faizi dahil olmak üzere mahsup edildiği görülmüştür.

İş Kazaları : Müessesede 2019 yılında 179'u (%94) yeraltında, 11'i (%6) yerüstünde olmak üzere toplam 190 adet iş kazası olmuş ve bu kazalar sonucunda 190 işçi yaralanmıştır.  nceki yıla göre kıyaslandığında, kaza ve yaralı sayısında %70 oranında 78 adet artış olduğu, 10.000 yevmiyeye düşen kaza adedinin %63 oranında artışla 17,56 olarak, 10.000 ton tüvenan üretim başına düşen kaza adedinin de %31 oranında artışla 14,54 olarak gerçekleştiği, kaza ve yaralı sayılarında önceki yıla göre %70, kayıp iş günü sayısında da %80 oranında artış olduğu görülmektedir.

Müessesede 2019 yılı Haziran ayından itibaren 168 yeni pano ayak üretim işçisi işe başlamış, 25 günlük işbaşı eğitiminden sonra Temmuz ayı içerisinde fiili olarak üretimde çalışmışlardır. Bu işçilerin işçilerinin çalışmaya başlamasıyla beraber Temmuz ayından başlayarak iş kazalarında belirgin artışlar meydana gelmiştir.

2019 yılında meydana gelen 190 kazanın 72'sinin (%38) g  kler nedeniyle, 81'inin (%43) düşme, çarpma, yuvarlanma, kayma gibi muhtelif nedenlerle, 10 tanesinin (%5) malzeme taşıma, kullanma esnasında, 7'sinin el ile nakliyat, 4'ünün mekanik nakliyat, 5'inin makine elektrik nedeniyle olduğu görülmüştür.

İş g remezlikle sonuçlanan iş kazaları nedeniyle işçilerin açtıkları dava neticesinde 2018 yılında 622.955,19 TL, 2019 yılında 384.376,72 TL iş kazası tazminatı ödenmiştir.

2019 yılında 72 kişinin yaralandığı, toplam kaza sayısının %38'ini oluşturan ve çoğunlukla üretim ayaklarında meydana gelen, göçüklerin çoğunlukla ayak, baca ve tabanlarda meydana geldiği, bunların; taş- kavlak düşmesi, g  k, posta geliri-akması, tavan oturması, arın akması, kayması şeklinde tanımlanan, tahkimat sistemi ve durumu ile yakından ilgili kazalar olduğu görülmektedir.

Müessesede meydana gelen 190 kazanın 81 adedinin (%43' ) ise kayma, düşme, çarpma, yuvarlanma gibi muhtelif nedenlerden kaynaklandığı görülmektedir. Galeri, desandre, taban ve tavan yollarında gelişigüzel atılmış malzemelerin bulunması, galeri ve desandrelerde insan geçişini engellemesi, kesit daralması, taban kabarması nedeniyle yolların bozulması, yollardaki su birikintileri gibi pek çok etkenin bu kazaların olmasına yol açtığı anlaşılmaktadır.

Verimlilik; Müessese'nin 2019 yılı için işgücü verimliliklerinin, kazı işgücü verimlilik

değerinin, tüvenan üretimde programa göre %25, önceki yıla göre %8 oranında düşük 2.715 kg/yevmiye olarak, satılabilir üretimde programa göre %41, önceki yıla göre %21 oranında düşük 1.076 kg/yevmiye olarak gerçekleştiği, içeri +dışarı (A+B) işgücünde, tüvenan üretimde programa göre %4 noksan, önceki yıla göre %16 fazla, satılabilir üretimde programa göre %30 noksan, önceki yıla göre %1 oranında noksan 645 kg/yevmiye olarak gerçekleştiği, değerlendirmelerde esas alınan satılabilir üretime göre genel toplam işgücü verimliliğinin, programa göre %30 oranında noksan, önceki yıla göre %6 oranında fazla 478 kg/yevmiye olarak gerçekleştiği, bu değer 2019 yılında kurum ortalaması olarak belirlenen 502 kg/yevmiye değerinin altında olduğu görülmüştür.

Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun 2019-2023 Stratejik planında; “*satılabilir kömüre göre genel işçilik randımanının 529 kg/yevmiye'den 1.250 kg/yevmiye ye, yükseltilmesi, ton başına ticari maliyetin 1.685 TL/ton'dan 950 TL/ton'a düşürülmesi*” öngörülmektedir.

Rezervler; Amasra A ve Amasra B sahalarında -30/-550 kotları arasındaki rezervi “Görünür”, -100/-550 kotları arasındaki rezervi “Muhtemel” ve -550/-1200 kotları arasındaki rezervi de “Mümkün” rezerv kategorisi içinde hesaplanmıştır. Görünür rezerv için hata payı %20'ye, muhtemel rezerv için %40'a çıkabilmekte olup daha yüksek hata payları mümkün rezerv sınıfına dahil edilmektedir.

2018 yılı sonu itibarıyla yaklaşık 420.000 tonu hazır, 400,15 milyon tonu görünür, 153,3 milyon tonu muhtemel, 66,6 milyon tonu mümkün olmak üzere toplam 621,8 milyon ton taşkömürü rezervi bulunmaktadır. Jeolojik rezerv kategorisinde hesaplanan bu rezervin yaklaşık 606 milyon tonu Amasra-B, 16 milyon tonu Amasra-A sahasındadır.

1.3.5.2 Üretim maliyetleri :

Ocaktan 130.640 ton tüvenan olarak çıkarılan ve lavvarda yıkamak suretiyle elde edilen 51.763 ton satılabilir kömürün, satılan 49.012 tonluk kısmını ana hatlarıyla;

- %60,3 oranında 29.560 tonunu, demir-çelik sektörüne (Kardemir'e)satılan 0-18 mm ebatlı düşük küllü-ince lave metalurjik kömür,

- %31,2 oranında 15.299 tonunu Valiliğe verilen kömür,

- %8,5 oranında 4.153 tonunu işçilere verilen, muhtelif sanayi tesislerine ve yakımlık olarak teshin'e satılan 18-150 mm ebatlı kömür oluşturmaktadır.

Amasra TİM'in satılabilir kömür üretim maliyeti tüvenan üretim aşaması dâhil tüm safhaları kapsayacak şekilde belirlenmiş olup, tane büyüklüğüne ve kalori değeri ile diğer parametrelere göre birim maliyette farklılaştırmaya gidilmemektedir. Üretim maliyetlerine;

üretilen kömür damarlarının kalitesi-kalınlığı-eğimi, yeryüzüne yakınlığı/uzaklığı, ocak açıklığı, işletme yöntemi, hazırlık metrajlarındaki farklılıklar, dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetlerdeki değişkenlikler, nakliyat yollarının uzunluğu/kısalığı, yeraltından deşarj edilen su miktarındaki farklılıklar, ocak yangınları, v.b birçok faktör etki etmektedir.

Amasra TİM'in 2019 yılına ilişkin faaliyet döneminde üretilen satılabilir taşkömürünün üretim maliyetini oluşturan gider unsurları, program ve önceki yıl değerleri ile birlikte aşağıdaki Üretim Maliyetleri Tablosunda gösterilmiştir.

Tablo 9: Üretim Maliyetleri Tablosu

Üretim maliyetleri	2018		2019				Gerçekleşme Oranı Program (%)
	Gerçekleşen		Program		Gerçekleşen		
	(Bin TL)	%	Bin TL	%	Bin TL	%	
1-Üretimle doğrudan ilgili giderler:							
-İlk madde ve malzeme	3.022	4,10	3.369	2,50	2.829	4,20	1
-İşçilik	22.826	31,40	26.501	32,60	39.418	31,30	149
-Genel üretim giderleri	31	0,10	45	0,10	39	0,00	87
- Amortisman ve Tükenme Payları	7.634	7,00	13.281	15,20	4.788	10,50	36
-Dışardan Sağlanan Fayda ve Hiz	2.086	2,40	3.013	2,90	3.749	2,90	124
Toplam (1)	35.599	45,00	46.209	53,30	50.823	48,90	397
2-Üretimle dolaylı ilgili giderler:							
- Ortak Üretim Giderleri	34.853	49,50	41.973	40,70	49.858	47,90	119
-Yardımcı Üretim Giderleri	2.329	5,50	2.381	6,00	3.225	3,20	135
-							
Toplam (2)	37.182	55,00	44.354	46,70	53.083	51,10	254
Toplam (1+2)	72.781	100,00	90.563	100,00	103.906	100,00	651
3-Yarı mamul değişimleri (+,-)							
4-Üretim giderlerinden indirimler (-):							
-Ara ve yan ürün giderleri							
-Diğer Giderler							
Toplam (4)							
5-Maliyet giderleri toplamı	72.781	100,00	90.563	100,00	103.906	100,00	115
6-Üretim miktarları (ölçü)	46.841		74.949		51.763		69
7-Birim maliyeti (5/6) (TL/ölçü)	1.553,78		1.208,33		2.007,35		166

Bir önceki yıla göre üretilen satılabilir kömür miktarının %10,5 oranında (4.922 ton) arttığı ve maliyet giderleri toplamının da yaklaşık %42,76 oranında (31.125 Bin TL) arttığı görülmektedir. Birim üretim maliyetinin bir önceki yıla göre %29,1 oranında bir artışla ve program hedefinin de %66 oranında üstünde 2.007,35 TL/ton olarak gerçekleştiği görülmektedir.

2019 yılında toplam üretim maliyetleri içinde en büyük payı; %51 ile dolaylı

giderlerin oluşturduğu, yaklaşık %49'unu oluşturan doğrudan giderlerin ise büyük kısmının (yaklaşık %77,5'i) işçilik giderlerinden meydana geldiği görülmektedir.

2019 yılı üretimle doğrudan ilgili giderlerin %77,5'ini işçilik giderleri oluşturduğundan işçi sayısında ve ücretlerinde meydana gelen artışların maliyetleri arttıracığından, bu tip emek yoğun bir işletmede, işgücü verimliliğinin yükseltilmesine yönelik olarak alınacak her türlü tedbirin, maliyetlerin azaltılmasında hayati önem arz edeceği görülmektedir.

1.3.6 Pazarlama

1.3.6.1 Satışlar

Kurumun ürettiği kömürlerin pazarlama ve satış işlemleri Genel Müdürlük Pazarlama ve Satış Daire Başkanlığı tarafından yürütüldüğünden detaylara Genel Müdürlük raporunda yer verilmiştir.

Tablo 10: Satışlar Tablosu

Satışlar	2018		2019			
	Gerçekleşen		Program		Gerçekleşen	
	Miktar (Bin Ton)	Tutar (Bin TL)	Miktar (Bin Ton)	Tutar (Bin TL)	Miktar (Bin Ton)	Tutar (Bin TL)
1-Esas ürün:	-	-	-	-	-	-
a)Yurt içi	45	23.251	70	38.288	49	28.843
b)Yurt dışına	-	-	-	-	-	-
İhraç kaydıyla	-	-	-	-	-	-
Direk	-	-	-	-	-	-
2-Yan ve ara ürün:	-	-	-	-	-	-
3-Ticari mal:	-	-	-	-	-	-
Yurt içi satış toplamı	45	23.251	70	38.288	49	28.843
Yurt dışı satış toplamı	0	0	0	0	0	0
Genel toplam	45	23.251	70	38.288	49	28.843

2018 yılı ton başına ortalama fiyat olan 515 TL, 2019 yılı için 547 TL/ton olarak programlanmış olmasına rağmen 2019 yılında 589 TL/ton olarak gerçekleşmiştir.

Müessesenin 2019 yılı için öngörülen yurtiçi satış miktarının ancak %75,3'ü gerçekleştirilebilmiştir. Bu eksiklik üretimde hedeflenen miktarın yakalanamamasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 11: Mamul, Yarı Mamul ve Ticari Mal Stokları Tablosu

Stoklar	2018 yılından devreden stok (Bin TL)	2019 yılında		2020 yılına devreden stok (Bin TL)
		Giren (Bin TL)	Çıkan (Bin TL)	
1-Esas ürünler				
a) 0/10 Taşkömürü	1.275	59.201	59.021	1.455
b) 18/150 Taşkömürü	50	44.788	43.534	1.305
c) 10/18 Taşkömürü	-	21	21	-
2- Yan ve ara ürün	-	-	-	-
3-Ticari mallar	-	-	-	-
Genel Toplam	1.325	104.010	102.576	2.760

18/150'lik taşkömürünün 2.113 tonu iç tüketime gitmiştir ve 33 tonu da stok noksanı olarak tespit edilmiştir. Geri kalan stok çıkışları 2019 yılı içinde yapılan satışlardır.

1.3.6.2 Satış Sonuçları

Tablo 12: Satış Sonuçları Tablosu

Satış Sonuçları	Net satışlar (Bin TL)	Satışların maliyeti (Bin TL)	Faaliyet giderleri (Bin TL)	Satış maliyetleri toplamı (Bin TL)	Faaliyet kârı/ zararı (Bin TL)	Net satışlara göre kar/zarar %	Satış maliyetine göre kâr/ zarar %
1-Esas ürün:							
a)Yurt içi	28.843	(98.627)	(25.933)	(124.560)	(95.717)	(331,9)	76,8
b)Yurt dışına							
2-Yan ve ara ürün:							
a)Yurt içi							
b)Yurt dışına							
3-Ticari mal:							
a)Yurt içi							
b)Yurt dışına							
Yurt içi satış toplamı	28.843	(98.627)	(25.933)	(124.560)	(95.717)	(331,9)	76,8
Yurt dışı satış toplamı							
Genel toplam	28.843	(98.627)	(25.933)	(124.560)	(95.717)	(331,9)	76,8
Satış programı	38.288	(84.546)	(33.542)	(118.088)	(79.800)	(208,4)	67,6
Geçen dönem satış sonuçları	23.251	(69.748)	(22.695)	(92.443)	(69.192)	(297,6)	74,8
Programa göre fark	(9.445)	(14.081)	7.609	(6.472)	(15.917)	(123,4)	9,3

Satış sonuçları tablosu irdelendiğinde; net satışlara göre zararın, bir önceki yıla göre 26.525 Bin TL arttığı, satış maliyetine göre zararın ise bir önceki yıl değeri olan %75'den 2019 yılında %77'e yükseldiği görülmektedir. Ayrıca, satış programının gerçekleşmesi durumunda, üretim ölçeğindeki artıştan kaynaklanır şekilde faaliyet zararlarında düşme olması beklendiği görülmektedir.

1.3.7 Bağlı Şirket/Ortaklık ve İştirakler

Müessesenin, bağlı şirket/ortaklık veya iştiraki bulunmamaktadır.

1.3.8 Yatırımlar

Tablo 13: Yatırım Tablosu

Projeler (*)	Projenin		Başlangıçtan 2019 yılı sonuna kadar		2019 yılı ödeneğinin son tutarı	2019 yılında		Gerçekleşme (%)			
	Başlama Bitiş Yılı	Son Tutarı Bin TL	Nakdi Ödeme Bin TL	Fiziki Yatırım Bin TL		Nakdi ödeme Bin TL	Fiziki Yatırım Bin TL	Nakdi		Fiziki	
					Tümünde			2019 Yılında	Tümünde	2019 Yılında	
A-Etüt proje işleri: a) 20.. yılında biten b) 20 yılından sonraya kalanlar Toplam (A)											
B-Devam eden projeler: a) 20.. yılında bitenler b) 20.. yılından sonraya kalanlar: Toplam (B)	2019	1.300	1.455	1.455	1.300	1.455	1.455	111	111	111	111
C-Yeni projeler: a) 20.. yılında bitenler b) 20.. yılından sonraya kalanlar: Toplam (C) Toplam (A+B+C)	2019	3.083	2.442	2.442	3.083	2.442	2.442	79	79	79	79
D-Yatırım programında yer almayan harcamalar a) Hazır bina, tesis ve arsalar b) Geçmiş yıl finansman giderleri c) .... Toplam (D) Genel toplam (A+B+C+D)		4.383	3.897	3.897	4.383	3.897	3.897	89	89	89	89

18/02/2019 tarih ve 30690 sayılı (Mükerrer) resmi gazetede yayımlanan 2019 Yılı Yatırım Programı bütçesi; Müessesede toplam 2 adet yeni projeden oluşmuştur.

2019 Yılı Yatırım Programı uygulamaları; Cumhurbaşkanı'nın 767 sayılı kararı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 22/03/2019 tarih ve 31886009-6969 sayılı oluru ile verilen yetki devri ve Kurum yatırım programı uygulama yönergesi çerçevesinde yürütülmüştür.

Bu çerçevede toplam 2.196.000 TL olarak onaylanan Müessese 2019 Yılı Yatırım Programı, yıl içinde ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda Yönetim Kurulu Kararı ile iki kere revize edilmiş olup, revize edilen kalemler aşağıda açıklanmıştır.

1 -25/07/2019 tarihli 114 nolu Yönetim Kurulu Kararı ile;

Amasra Taşkömürü İşletme Müessesesi 2019 Yılı Yatırım Programında yer alan Muhtelif İşler alt kalemlerinden; Yurtiçi Makine Demirbaşları, Yurtdışı Makine Demirbaşları, Maden Makinaları Fabrika İmali Demirbaşları, işlerinde teçhizat ilave ve çıkarmaları yapılmıştır. Ayrıca geçen yıldan sarkan İşgüvenliği İyileştirme Teçhizatı, Amasra Ana Nefeslik Aspiratör Modernizasyonu ve Amasra Paket Tipi Soğutma Sistemi ihtiyaçları için projeler arası revize yapılmış olup, revize için ihtiyaç duyulan 1.998.000 TL ek ödeneğin 119.000 TL'si Amasra Boru İhtiyacı işinden geri kalan 1.879.0000 TL si Karadon Üretimde Mekanizasyon Projesi işinden, ödenek aktarma yoluyla karşılanmıştır.

2-03/12/2019 tarihli 208 nolu Yönetim Kurulu Kararı ile;

Amasra Taşkömürü İşletme Müessesesi 2019 Yılı Yatırım Programında yer alan Arama İhzarat Projesi alt kalemlerinden -250/-350 Kat Hazırlığı işi için 300.000 TL, Muhtelif İşler alt kalemlerinden, Maden Makineleri Fabrika İmali işinde birim fiyat farklılığından kaynaklı 8.000 TL ek ödenek talebinde bulunmuş ve ihtiyaç duyulan 308.000 TL'lik ek ödeneğin Arama İhzarat Projesi alt kalemlerinden Kozlu -630 Kat Hazırlığı işinden aktarma yoluyla karşılanmıştır.

2019 Yılı Yatırım Programı revizeleri 16/12/2019 tarihinde Yönetim Kuruluna sunulmuş, Yönetim Kurulunun 17/12/2018 tarih ve 222 nolu kararı ile kabul edilmiştir.

Yatırım Programı projeler itibariyle son ödenekleri ile birlikte aşağıdaki Yatırım Programı Tablosunda gösterilmiştir.

Tablo 14: Yatırım Programı Tablosu

Proje Adı	2019 Yılı Ödeneği		İş Miktarı (m)		2019 Yılı Son		Son Revize	
	Dış	Toplam	Galeri	Kuyu	Dış	Toplam	Galeri	Kuyu
Arama İhzarat Projesi		1.000	500			1.300	500	
Muhtelif İşler		1.196				3.083		
TOPLAM		2.196	500			4.383	500	

Yatırım Programı kapsamındaki projelerin uygulama durumları ana hatlarıyla aşağıda verilmiştir.

Arama İhzarat Projesi kapsamında; -250/-350 Kat Hazırlığı işinden oluşan 2019 Yılı

Arama-lhzarat Projesinde toplam 1.300.000 TL revize ödeneğe karşılık; 1.454.681,69 TL nakit ve fiziki harcama yapılarak %111,9'luk gerçekleştirme sağlanmıştır.

Muhtelif İşler Projesi kapsamında yer alan Maden Teçhizatı konulu; İşgüvenliği İyileştirme Teçhizatı, Yurtdışı Makine Demirbaşları, Yurtiçi Makine Demirbaşları, Maden Makineleri Fabrika İmali Demirbaşları, Boru İhtiyacı, Ana nefeslik Aspiratör Modernizasyonu, Sınai Tesisat konulu, Paket Tipi Soğutma Sistemi kalemlerinden oluşan 2019 Yılı Muhtelif İşler Projesi kapsamında toplam 3.083.000 TL revize ödeneğe karşılık; toplam 2.442.679,48 TL fiziki ve nakit harcama yapılarak; %79,23'lük fiziki ve nakdi gerçekleştirme sağlanmıştır.

1.4 Finansal Tablolar

Türkiye Taşkömürü Kurumu ve müesseseleri muhasebe sistemi, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 175 ve mükerrer 257. maddelerinin Maliye Bakanlığına verdiği yetkiler çerçevesinde çıkarılan 1 Seri No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ve bu Tebliğe ek olarak yayımlanan Tebliğler çerçevesinde oluşturulan Hesap Planına göre Tahakkuk Esaslı Tekdüzen muhasebe sistemidir. Maliyet Hesaplarında 7/A Maliyet Sistemi Seçeneği, Yeniden Değerlendirmede Ekspertiz Değeri Yöntemi uygulanmakta, uzun vadeli ticari borç ve alacaklarda etkin faiz hesaplanma yöntemi, muhasebe kayıtlarının tutulması, ticari defterlerin onaylanması, envanter, bilanço, yılsonu tabloları, karşılıklar, dönem ayırıcı hesaplar, değerlendirme konularında Türk Ticaret Kanunu hükümleri ile birlikte uygulanmaktadır.

213 sayılı Vergi Usul Kanuna göre tutulan Mali Tablolar yıllıktır. Bunlar Bilanço, Gelir Tablosu, Maliyet Tabloları, Nakit ve Fon Akım Tablosudur.

Bilançolar ve nitece hesapları, ait oldukları yılı izleyen üçüncü ayın sonuna kadar hazırlanır ve faaliyet raporlarıyla birlikte Sayıştay'a sunulur, teşebbüslerin Türkiye Büyük Millet Meclisince denetlenmesi ve onaylanmasından sonra, Resmi Gazete'de yayımlanır.

Amasra Taşkömürü İşletme Müessesesi 2019 Yılı Bilanço ve Gelir Tablosu, Amasra Müessesesi Yönetim Komitesi'nin 27.02.2020 gün ve 05/10 sayılı kararı ile kabul edilmiş ve TTK Yönetim Kurulu'nun 13.03.2020 gün ve 94 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Ayrıca 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 398'inci maddesi uyarınca çıkarılan Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair Karar gereğince bağımsız denetime tabi olan Kurumun 6102 sayılı Türk Ticaret Kanuna uyarınca Türkiye Muhasebe Standartları (TMS)/Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS)'lere göre tutulan ve

yıllık olarak hazırlanan Mali Tabloları; konsolide gelir tablosu, konsolide kapsamlı gelir tablosu, konsolide bilanço, konsolide özkaynak değişim tablosu ve konsolide nakit akış tablosu olup Sayıştay denetim raporunun hazırlandığı tarihte bağımsız denetim raporu tamamlanmamıştır.

Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK) Genel Müdürlüğü ve Müesseseleri muhasebe işlemlerini Vergi Usul Kanunu hükümleri kapsamında Maliye Bakanlığı tarafından belirlenmiş 26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı Mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanan 1 Sıra No.lu “Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği” ve bu tebliğe ek olarak yayımlanan tebliğler ve ekleri doğrultusunda yürütmekte olup; denetim kriteri olarak söz konusu mevzuat esas alınmış, incelemeler de söz konusu tebliğler uyarınca hazırlanan bilanço ve gelir tablosu üzerinden yapılmıştır.

1.4.1 Bilanço (Finansal Durum Tablosu)

Amasra Taşkömürü İşletme Müessesesi (Amasra TİM)’nin 2019 yılı değerlendirmeleri bireysel (füzyon) bilanço üzerinden yapılmıştır. Müesseselere ilişkin bağımsız denetim raporu düzenlenmemektedir.

Amasra TİM 31.12.2019 tarihli bireysel (füzyon) bilanço ve dipnotlarına Ek 1.1’de yer verilmiştir.

Müessese bilançoları füzyon olarak hazırlanmakta olup müesseseler idari ve mali yönden Genel Müdürlük ile vesayet anlamında kontrollü bir ilişki içindedir. Türkiye Taşkömürü Kurumu özellikle taşkömürü üretim için kurulmuş olup üretim faaliyeti sadece müesseseler tarafından yapılmaktadır. Üretim, yatırım, satın alma, pazarlama ve satış ile personel faaliyetleri hakkında karar mercii Genel Müdürlüktür.

Kurum ve müessese bilançolarının aktifleri arasında yer alan diğer ticari alacaklar, stoklar, maddi duran varlıklar, pasifler arasında yer alan diğer ticari borçlar ve sermaye hesapları karakteristik özellikleri olan hesaplardır. Müessese hesapları arasında yer alan Bağlı ortaklıklardan alacaklar ve Bağlı ortaklıklara borçlar hesapları Genel Müdürlük ve müesseseler arasındaki cari hesap olup müesseselerin faaliyetlerinin sürdürülmesinde nakit dengesinin sağlandığı hesaplardır. Dolayısıyla müesseselerin nakit eksikliği sorununu bireysel olarak çözmeleri gerekmeyip, Genel Müdürlük nakit planlamasını tüm müessese ve Genel Müdürlük açısından yapmaktadır. Aynı şekilde müesseseler ürettikleri kömürün pazarlama ve satışı hakkında da sorumlu olmayıp bu faaliyeti tüm müesseselerin üretimi için Genel Müdürlük yapmaktadır.

Müessese stokları üretimin kısa zamanda satılıp satılmadığı hakkında bilgi vermek açısından, sermaye hesapları ise sürekli zarar eden müesseselerin, her geçen gün yitirdikleri işletme sermayelerini ve öz sermayelerini desteklemek için kullanıldığından önemlidirler.

Amasra TİM bireysel bilançosunun aktiflerinin değerlendirilmesi ve Müessesenin aktif tablosu aşağıdadır.

1.4.1.1 Aktif (Varlıklar)

Tablo 15- Aktif Tablosu

Aktif (Varlıklar)	2018		2019		Fark
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL
I-Dönen varlıklar:					
A-Hazır değerler	108	0,2	134	0,2	26
B-Menkul kıymetler					
C-Ticari alacaklar	251	0,4	1	0,00	(250)
D-Diğer alacaklar	561	1,0	262	0,4	(299)
E-Stoklar	10.581	18,1	14.540	23,3	3.959
F-Yıllara yaygın inşaat ve onarım maliyetleri					0
G-Gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkukları	476	0,8	549	0,9	73
H-Diğer dönen varlıklar	116	0,2	1	0,002	(115)
Toplam (I)	12.093	20,7	15.487	24,8	3.394
II-Duran varlıklar:					
A-Ticari alacaklar	3	0,01	3	0,005	0
B-Diğer alacaklar					0
C-Mali duran varlıklar					0
D-Maddi duran varlıklar	36.509	62,5	37.330	59,9	821
E-Maddi olmayan duran varlıklar					0
F-Özel tükenmeye tabi varlıklar	9.819	16,8	9.547	15,3	(272)
G-Gelecek yıllara ait giderler ve gelir tahakkukları					0
H-Diğer duran varlıklar					0
Toplam (II)	46.331	79,3	46.880	75,2	549
Genel toplam (I + II)	58.424	100	62.367	100	3.943
Nazım hesaplar	36.149		146.816		110.667

Amasra Taşkömürü İşletme Müessesesinin önceki yılda 58.424 Bin TL olan Varlıkları, cari dönemde %6,7 artışla 62.367 Bin TL'ye yükselmiş olup bunun asıl nedeni, stoklar arasında bulunan işletme malzemeleri ile 1.038 ton kömür stokudur.

Mevduatın tamamı kamu bankalarında bulunmakta ve önceki yıla göre %24,1 oranında 26 Bin TL artarak 134 Bin TL olmuştur.

Müessesenin esas faaliyetlerinden kaynaklanan ve önceki yıl 251 Bin Ticari alacakları,

yıl içindeki yeni kayıtlarla 1.385 Bin TL'ye ulaşmış olup neredeyse tamamen tahsil edilmiş gibi görünmekle beraber aslında şüpheli hale geldiği için ticari alacak miktarı düşmüş gibi görünmektedir.

Brüt tutarı 3.100.193,54 TL, net tutarı ise 237,50 TL olan ticari alacaklardan;

3.099.956,04 TL şüpheli alacak Kartalkaya, Üçeller, Emsa, Hattat ve Akaltaş (59.974,36 TL'si 2020 yılında Tahsil edildi) şirketlerine ait olup, alacaklar hakkında hukuki süreç devam etmektedir ve alacağın tamamı için karşılık ayrılmıştır.

Yıl sonu tutarı 14.539 Bin TL olan stokların 2.759 Bin TL'si 2020 yılına devreden toplam 1.038 ton satılabilir kömür stoklarına, 11.778 Bin TL'si de sahalarda mevcut direkler, yedekler, demir tahkimat malzemesi, patlayıcı madde, akaryakıt ve yağlar gibi ilk madde ve malzeme stoklarından oluşmaktadır.

Toplam tutarı 549 Bin TL olan gelecek aylara ait giderler 2019 Aralık ayında ödenen memur ve sözleşmeli personel aylıklarının 1-14 Ocak 2020 dönemine isabet eden kısmını ifade etmektedir.

Müessesenin 2019 yılı bilançosu aktif değerlerinin %75,2 'sini teşkil eden 46.880 Bin TL değerindeki duran varlıkların 37.330 Bin TL'sini oluşturan maddi duran varlıklar, faaliyet döneminde Aktifin %59,9'unu oluşturmakta ve önceki yıla göre önemsiz sayılabilecek %2,2 oranında artış göstermiştir.

Müessesenin brüt 92.406 Bin TL tutarındaki maddi duran varlıklarına yıl içinde 8.709 Bin TL giriş ve 1.400 Bin TL çıkış sonucu 2020 yılına 99.715 Bin TL olarak devretmiştir. Yatırımlarda ise yıl içinde 1.455 Bin TL yatırım sabit varlıklara dönüşerek 2020 yılına devir vermemiştir. Maddi duran varlıklar devir tutarı 99.715 Bin TL'den birikmiş amortismanlar tutarı 62.384 Bin TL'nin tenzili sonucu maddi duran varlıkların yıl sonu bakiyesi 37.331 Bin TL olmuştur.

Dönem sonu itibarıyla Müessesenin maddi duran varlıklarının %62'si birikmiş amortisman yoluyla itfa edilmiş görünmekle birlikte bu değerler kayıtlı değerler için söz konusudur. Zira bilanço net değeri 2018 yılı itibarıyla 36.509 Bin TL olan maddi duran varlıkların değerlenmiş net değeri ise 211.924 Bin TL 'dir.

Aktifin % 15'ini teşkil eden ve tamamı hazırlık ve geliştirme giderlerinden oluşan özel tükenmeye tabi varlıkların brüt tutarı 28.954 Bin TL olup, 19.407 Bin TL tutarındaki tükenme paylarının tenzili sonucu 9.546 Bin TL net değer kalmaktadır.

1.4.1.2 Pasif (Kaynaklar)**Tablo 16: Pasif Tablosu**

Pasif (Kaynaklar)	2018		2019		Fark
	Bin TL	%	Bin TL	%	Bin TL
I-Kısa vadeli yabancı kaynaklar:					
A-Mali borçlar					
B-Ticari borçlar	12	0,02	12	0,02	0
C-Diğer borçlar	3.466	5,9	7.156	11,5	3.690
D-Alınan avanslar					
E-Yıllara yaygın inşaat ve onarım hak edişleri					
F-Ödenecek vergi ve diğer yükümlülükler	1.683	2,9	2.805	4,5	1.122
G-Borç ve gider karşılıkları					
H-Gelecek yıllara ait gelirler ve gider tahakkukları	6.342	10,9	11.769	18,9	5.427
I-Diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar					
Toplam (I)	11.503	19,7	21.742	34,9	10.239
II-Uzun vadeli yabancı kaynaklar:					
B-Ticari borçlar					
C-Diğer borçlar					
E-Borç ve gider karşılıkları	158	0	168	0,3	10
F-Gelecek yıllara ait gelirler ve gider Tahakkukları					
Toplam (II)	158	0,3	168	0	10
Toplam (I+II)	11.661	20,0	21.910	35	10.249
III-Öz kaynaklar:					
A-Ödenmiş sermaye	914.350		1.008.000	1.616	93.650
D-Geçmiş yıllar kârları					
E-Geçmiş yıllar zararları (-)	(795.737)	(1.362)	(867.587)	(1.391)	(71.850)
F-Dönem net kârı (zararı)	(71.850)	(123)	(99.956)	(160)	(28.106)
Toplam (III)	46.763	80,0	40.457	64,9	(6.306)
Genel toplam (I+II+III)	58.424	100,0	62.367	100,0	3.943
Nazım hesaplar	36.149		146.816		110.667

Müessesenin kaynakları önceki döneme göre düşük te olsa %6,7 oranında 3.943 Bin TL artışla, 62.367 Bin TL olarak gerçekleşmiştir.

Kaynaklarda önemli bir oranda artış olmamakla birlikte Genel Müdürlüğe olan borçlar ve gider tahakkuklarındaki yaklaşık 9 milyon ile ödenmiş sermayedeki 93 milyon lira olmak üzere toplam 102 milyon liralık artışa karşılık geçmiş yıl zararları ile dönem zararındaki 100 milyon liralık olumsuz artış, kaynaklardaki artışı azaltmıştır. Yani sermaye artışı ile müessese faaliyetleri desteklenmekte iken zararlardaki artış bu etkiyi olumsuz hale getirmektedir.

Diğer borçlar içindeki en önemli kalem olan Müessesenin Genel Müdürlüğe olan

borçları cari yılda %106 oranında artışla 1.156 Bin TL'ye ulaşmış, yani Müessesenin harcamalarına karşılık üretilip satılan kömür için alınan hasılatın yetersiz kaldığı görülmüştür.

Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları %85 artışla 11.769 Bin TL'ye ulaşmış olup bu artışın sebebi, cari yılbaşında 494 olan işçi sayısının yeni işe giriş ve işten ayrılışlar sonucu yıl sonunda %26 artışla 622'ye yükselen işçilere ait gelecek dönemde ödenecek ücret ve ikramiyelere aittir.

Uzun vadeli yabancı kaynaklar grubunda yer alan Diğer borç ve gider karşılıkları hesabındaki 168 Bin TL, müessesenin sahip olduğu sabit kıymetler için oluşturulan yangın, mali sorumluluk, nakliye ve kaza sigortlarından oluşan iç sigorta fonuna aittir.

Müessese Öz kaynakları cari yılda %13,5 oranında azalmış olup, bunun sebebi müessese sermayenin artmasına karşılık zararların ise sermaye artışından daha fazla artmasıdır.

6 Kasım 2019 Tarih ve 1736 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile Kurumun Nominal sermayesi 11.500.000 Bin TL'den 13.000.000 Bin TL'ye yükseltilmiş olup TTK Yönetim Kurulunun 17.12.2019 Tarih ve 34/240 sayılı kararı ile müesseselerin ihtiyaçları doğrultusunda dağıtılarak Müessesenin nominal sermayesi 1.125.000 Bin TL'ye yükseltilmiş olup 2019 yıl sonu itibarıyla bunun 1.008.000 Bin TL'si ödenmiştir.

Müessesenin faaliyet dönemlerini zararlar kapatması nedeniyle geçmiş yıllar zararları, her yıl dönem zararı kadar artmaktadır. Faaliyet dönemi sonu itibarıyla geçmiş yıllar zararı önceki yıl zararı olan 71.850 Bin TL 'nin de ilavesi ile birlikte 867.587 Bin TL'ye ulaşmış bulunmaktadır.

Müessese faaliyet dönemi zararı ise bir önceki yıla göre, %39 oranında 28.106 Bin TL artarak 99.956 Bin TL tutarında gerçekleşmiştir. Dönem zararının bu kadar fazla artmasının nedeni cari yılbaşında 494 olan işçi sayısının yeni işe giriş ve işten ayrılışlar sonucu yıl sonunda %26 artışla 622'ye yükselmesi sonucu işçi ücretlerinin artmasına karşılık bu artışın işçilerin işe uyum süresinin tamamlanmaması nedeniyle üretim artışına yansımamasıdır.

36.149 Bin TL'den 146.816 Bin TL'ye yükselen nazım hesaplar; alınan teminat mektupları, kiraya verilen maddi duran varlıklar ile kıdem tazminatı yükümlülüklerine ait tutarları göstermektedir.

1.4.2 Gelir Tablosu

Kuruluşun ilgili yıl değerlendirmeleri bireysel gelir tablosu üzerinden yapılmıştır.

31. 12.2019 tarihli bireysel gelir tablosu ve dip notları Ek 1.2'de yer verilmiştir.

Tablo 17: Gelir Tablosu

Gelir ve giderler	2018	2019	Fark
	Bin TL	Bin TL	Bin TL
A-Brüt satışlar	23.251	28.843	5.592
B-Satış indirimleri (-)			
C-Net satışlar	23.251	28.843	5.592
D-Satışların maliyeti(-)	(69.748)	(98.627)	(28.879)
Brüt satış kârı veya zararı	(46.497)	(69.784)	(23.287)
E-Faaliyet giderleri (-)	(22.694)	(25.932)	(3.238)
Faaliyet kârı veya zararı	(69.191)	(95.716)	(26.525)
F-Diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar	1.339	1.282	(57)
G-Diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar (-)	(1.060)	(2.192)	(1.132)
H-Finansman giderleri (-)			0
Olağan kâr veya zarar	(68.912)	(96.626)	(27.714)
I-Olağan dışı gelir ve kârlar	200	2.881	2.681
J-Olağandışı gider ve zararlar (-)	(3.138)	(6.211)	(3.073)
Dönem kârı veya zararı (-)	(71.850)	(99.956)	(28.106)
K-Dönem kârı vergi ve diğer yasal yükümlülük karşılıkları (-)			0
Dönem net kârı veya zararı (-)	(71.850)	(99.956)	(28.106)

Müessese faaliyet yılında, toplam üretim maliyeti 103.906 Bin TL olan 51.763 ton kömürden satılan 49.011 tonu ile 28.843 Bin TL satış hasılatı sağlamıştır. Tuvönan kömür üretimi %30 oranında artmış iken satılabilir kömür miktarının %11 artması hasılat düşüklüğünde etkili olmuştur. Zira önceki dönem lavvar verimliliği %46.4 iken cari yılda bu oran damar yapısından kaynaklanan doğal sebeplerle %39,6'ya düşmüş olup satılabilir kömür

miktarının azalmasında dolayısıyla hasılatın, tuvönan üretim miktarındaki artışa paralel olarak artmamasına yol açmıştır.

Cari yılda satışı gerçekleştirilen kömürlerin miktarı %8,6 artmış iken satış maliyeti ise %41 artışla 98.627 Bin TL'ye, faaliyet giderleri ise %14,3 artışla 25.932 Bin TL'ye ve bunun sonucunda faaliyet zararı %38 artışla 95.716 Bin TL'ye yükselmiştir.

Tamamı 25.932 Bin TL olan genel yönetim giderlerinin 1.238 Bin TL'sinin TTK Genel Müdürlüğü tarafından Müessese hissesi olarak paylaştırılan genel yönetim giderleri payına, kalan 24.694 Bin TL'si de müessesenin yönetim giderleri harcamalarına ilişkin bulunmaktadır.

Tamamı 1.282 Bin TL olan Olağan gelir ve karların; 4 Bin TL'si alınan faizlerden, 257 Bin TL'si MDV kira gelirlerinden, 461 Bin TL'si rödövens gelirlerinden, 87 Bin TL'si misafirhane gelirlerinden, 293 Bin TL'si Lavvar atığı olan şistlerden elde edilen pres filtre kek satış gelirlerinden oluşmaktadır.

Tamamı 2.192 Bin TL olan Olağan gider ve zararların; 1.016 Bin TL'si Şüpheli alacaklar karşılık giderleri, 362 Bin TL'si Meslek hastalığı tazminatı giderleri, 384 Bin TL'si Kaza tazminat giderleri, 361 Bin TL'si Ödenen ceza giderleri, 27 Bin TL'si Iskat edilen MDV bedeli, 41 Bin TL'si işten ayrılan işçilere ilişkin tahakkuk ettirilen ihbar tazminatı yükümlülüklerine aittir.

Toplam tutarı 2.881 Bin TL olan Olağandıışı gelir ve karların 16 Bin TL'si işçi ve memur istihkak iptallerine, 2.672 Bin TL'si Arızı MDV ile hurda ve atık malzeme satış gelinine, 55 Bin TL'si Tahsil olunan gecikme cezalarına aittir.

Olağan dışı gider ve zararlar 6.211 Bin TL olup bunun; 705 Bin TL'si Önceki dönemlere ilişkin memur ikramiyelerine, 5.451 Bin TL'si İşçi işten ayrılma tazminatlarının önceki dönemlere isabet eden tutarına aittir.

2018 yılı faaliyetleri sonunda oluşan 99.956 Bin TL dönem zararı %39 oranında artmış olup bunun en önemli sebebi 2019 yılında yeni işçi alınması sebebiyle işçilik giderlerinin artmış olması ancak üretimde aynı artışın yakalanamamasıdır.

1.5 Mali Oran Analizi

Tablo 18: Mali Oranlar Tablosu

Oranlar	2018 (%)	2019 (%)	Artış- azalış (%)
1. Mali kaldıraç=Yabancı kaynaklar x 100/Varlıklar toplamı	20,0	35,1	75,7
2. Mali yeterlilik=Öz kaynaklar x100/Yabancı kaynaklar	401,0	184,6	(54,0)
3. Cari oran=Dönen varlıklar x100/Kısa süreli yabancı kaynaklar	105,1	71,2	(32,2)
4. Likidite oranı=(Dönen varlıklar-stoklar)x100/ Kısa süreli yabancı kaynaklar	13,2	4,4	(66,9)
5. Mali kârlılık=Dönem kârı x100/Öz kaynaklar			
6. Faaliyet Karlılığı: Faaliyet kârı x 100/ Öz kaynaklar			
7. Zararlılık=Dönem Zararı x100/Öz kaynaklar	(153,6)	(247,1)	60,9
8. Maddi duran varlıklar x100/Varlıklar toplamı	62,5	59,9	(4,2)
9. Alacak devir hızı=Net satışlar/Ortalama ticari alacaklar	104,7	229,4	119,2
10. Dönen varlık devir hızı=Net satışlar/ Dönen varlıklar	1,9	1,9	(3,1)
11. Net işletme sermayesi devir hızı=Net satışlar/Net işletme sermayesi	39,4	(4,6)	(111,7)
12. Öz kaynak devir hızı=Net satışlar/Öz kaynaklar	0,5	0,7	43,4

Müessesenin faaliyet dönemindeki yabancı kaynaklarının toplam varlıklar içindeki payı %20'den %35'e yükselerek faaliyetlerini daha fazla borçla sürdürdüğü görülmektedir. Bundaki en önemli sebep, önceki dönem Genel Müdürlüğe olan cari hesap borcu 3.416 Bin TL iken cari dönemde bu borcun %109 artışla 7.152 Bin TL'ye yükselmesidir. Bunun sonucu olarak Müessese, önceki yıl yabancı kaynaklarının dört katı öz kaynağa sahip iken cari yılda bu oran 1,8 kata düşmüştür. Genel Müdürlüğe olan borç sebebiyle, sermayeden oluşan öz kaynakların borçlardan oluşan yabancı kaynaklara oranı düşmüştür.

Müessesenin tüm satışlarının durduğu bir durumda kısa vadeli yabancı kaynakların vadelerinde karşılanabilmesi bakımından önem arz eden likidite oranı %4,4 olarak gerçekleşmiş olup, önceki döneme göre %66,9 oranında azalmasının nedeni kısa vadeli borçlar %89 gibi önemli oranda yükselirken, kısa vadede paraya çevrilebilecek varlıklar içinde önemli yer tutan stokların önceki döneme göre yarıya yakın oranda ama dönen varlıklardaki artıştan daha fazla oranda artmasıdır. Zira genellikle stoksuz çalışan yani ürettikçe hemen satılabilen ürün üreten Müessesede, stoklar önemlidir ve stoklardan bağımsız olarak kısa vadeli borçların karşılanması oranını gösteren likidite oranı çok düşüktür.

Stoklar dahil, bir yıldan kısa vadeli borçların bir yıldan kısa sürede paraya çevrilebilen

değerlerle ödenebilmesi gücünü gösteren cari oran ise önceki yıla göre %32,2 azalış gösterek %71 olarak gerçekleşmiş olup Müessesenin her 100 TL tutarındaki kısa vadeli borcuna karşılık, 71 TL bir yıldan kısa vadede paraya çevrilebilir değeri olduğu görülmektedir. Bu durum, borçlanmaya gerek kalmadan, Müessesenin kısa vadeli borçlarını karşılayabilme kapasitesi olduğunu göstermektedir.

Müessese faaliyetleri için gerekli finansman, Hazine kaynaklı olarak, Genel Müdürlükçe karşılandığından kısa vadeli borç ödeme gücü ve işletme sermayesi temininde, hazinece kaynak aktarımı yapıldığı sürece bir sorun bulunmamaktadır. Zaten Müessese Genel Müdürlük dışında borçlanmaya gitmemektedir.

Müessesenin, 2019 yılı faaliyetleri sonucu teşekkül eden dönem zararı, geçen dönemde olduğu gibi özkaynaklarının üzerinde gerçekleşmiştir. Başka bir ifade ile toplam birikmiş zararların etkisi ile ödenmiş sermayenin % 96'sı yitirilmiş durumdadır. Müessese ve dolayısıyla TTK Genel Müdürlüğünün varlığı, baştan ortaya konulmuş ve bugüne kadar olan faaliyet süresince bu sermayeyi koruma ve kullanma şeklinde değil, her yıl gerçekleşen zararın, hazine tarafından yapılan nakit katkı, sermaye artırımı şeklinde gerçekleşmekte olup, doğal şartların zorluğu sebebiyle zararlılık göstergesi %153'ten %247'ye yükselmiştir. Sermayenin 5 katı oranında zarar içinde bulunan ve bu zararın giderek arttığı bir işletme söz konusudur.

Müessesenin varlıklarının her 100 lirasının önceki dönemde 62,5 lirası maddi duran varlıklarda iken cari yılda bu oran 59,9'a düşmekle beraber maddi duran varlık net değeri aynı kalmıştır. Bunun sebebi, yapılmakta olan yatırımlardan tamamlananlar, maddi duran varlıklara ilave edilmiş iken birikmiş amortisman tutarının artmasıdır.

Aktif kıymetlerin işletme faaliyetlerinde kullanımlarındaki etkinlik ya da verimliliklerini gösteren devir hızı oranlarından görüleceği üzere, Müessesenin faaliyet döneminde sağlanmış olan satış hasılatı ile ortalama ticari alacakları 229 defa, dönen varlık toplamı 1,9 defa, öz kaynaklar ortalaması ise 0,7 defa devretmiştir. Bu da gösteriyor ki Müessesenin üretimi sonucu elde ettiği ürünün satışından elde ettiği hasılat ile kısa vadeli yükümlülüklerini rahat çevirebildiği gibi kısa vadeli kaynaklarının ve alacaklarının satışlarına göre önemi düşük kalmaktadır. Sadece özkaynakları karşısında satış hasılatı yetersiz kalmaktadır. Zira Müessesenin net işletme sermayesi bulunmamaktadır. Müessese fon ve nakit yönetimi Genel Müdürlük tarafından yönetildiğinden, net işletme sermayesinin olmaması Müessese faaliyetlerinde bir zaafiyete yol açmamaktadır. Zira ödeme yükümlülüğü ağırlıklı işçilik giderlerinden oluşmakta ve nakit ihtiyacı da Hazine tarafından karşılanmaktadır. Kaldı ki yıllardır zarar eden ve bu zararlılığı sermaye artışı yoluyla karşılandığından, işletmenin

sürdürülebilirliği üretim ve verim artışına bağlı değildir.

2018 yılında 47 Bin Ton olan satılabilir üretim %11 artışla cari yılda 51 Bin Tona yükselmiş, kömür fiyatlarındaki artışın da katkısıyla önceki yıldan %24 daha fazla satış hasılatı sağlanmıştır.

Müessesenin ortalama maliyetler ile ortalama satış fiyatı arasındaki olumsuz fark, faaliyet zararı oluşmasına neden olmakta ve sağlanan hasılat ile satılan malın maliyetinin ancak %29'u karşılanabilmektedir. Önceki faaliyet döneminde %33 olan bu oranın düşmesi olumsuz bir gelişme olup cari yılda yeni işçilerin işe alınması sebebiyle artan işçi ücretlerine karşılık üretim artışı aynı oranda hasılatı katkıda bulunamamıştır. Aynı sebeplerle Müessese her 100 TL tutarındaki satışı için önceki dönem 237 TL işçi ücret ve gideri yapmakta iken bu tutar cari dönemde 275 TL'ye, her 100 TL satış hasılatı için 299 TL satış maliyeti oluşmuş iken cari dönemde bu tutar 341 TL'ye yükselmiştir.

Nitekim faaliyet döneminde satılan çeşitli boyutlardaki kömürün ortalama ticari maliyeti 2.107,89 TL/Ton iken 2.627,97 TL/Ton'a ortalama satış fiyatı 515,36 TL/Ton iken 588,51 TL/Ton'a ve ton başına zarar da 1.592,53 TL/Ton iken 2.039,46 TL/ton'a yükselerek müessesenin, üretim miktarı artmakla birlikte maliyetleri daha fazla arttığından önceki yıla göre verimsiz bir dönem geçirmiştir.

1.6 Denetime Esas Defter, Kayıt ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile usul ve esasların 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Yevmiye defteri
- Geçici ve kesin mizan
- Bilanço
- Bilanço dışı yükümlülükler tablosu (Nazım hesaplar)
- Envanter defteri
- Nakit akış tablosu
- Gelir tablosu

Tasvibe sunma işleminde, kamu idaresinin temel mali tabloları olan bilanço ile gelir tablosu esas alınmıştır.

---

2. DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde hazırlanarak kamuoyunun bilgisine ve denetim yetkililerine zamanında sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyan içermemesinden; kamu idaresinin ulusal ekonomiye faydalı olabilmesi için özerk bir tarzda, ekonominin kuralları ve ekonomik gerekler dahilinde, verimlilik ve kârlılık ilkeleri doğrultusunda yönetilmesinden; kuruluş amaçlarına ulaşmalarını teminen; faaliyetlerinin mevzuata, uzun vadeli kalkınma planına ve planın uygulama programlarına uygunluğundan, kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetlenen kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu denetlemek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, mali yönetim ve iç kontrol sistemleri ile faaliyetlerinin kuruluş amaçlarına, kalkınma planı ve uygulama programına, stratejik plan ve bütçe hedeflerine, ekonomiklik, verimlilik ve kârlılık ilkelerine uygunluğunu değerlendirmek ve hazırladığı raporları Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunmakla sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; Anayasa'nın 165'inci maddesi, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, 3346 sayılı Kamu İktisadî Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, Kuruluş Kanunları, 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, genel kabul görmüş uluslararası denetim

standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleri ile kurum ve kuruluşların tabii olduğu diğer mevzuattır.

Denetimler, Anayasa'nın 165'inci maddesi gereğince doğrudan Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından gerçekleştirilen ve bu denetimlere esas teşkil edecek raporların 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun uyarınca; kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek; mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek; kamu idaresinin ulusal ekonomiye faydalı olabilmesi için özerk bir tarzda, ekonominin kuralları ve ekonomik gerekler dâhilinde, verimlilik ve kârlılık ilkeleri doğrultusunda yönetilip yönetilmediğini, faaliyetlerinin mevzuata, uzun vadeli kalkınma planına ve planın uygulama programlarına uygunluğunu tespit etmek; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, idarenin bilançosu ve gelir tablosunun Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmasına esas denetim raporunu üretmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak için yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. KURUMSAL YÖNETİM UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Türkiye Taşkömürü Kurumu sermayesinin tamamı hazineye ait bir kamu iktisadi teşebbüsü olup beş adet kömür üretiminin yapıldığı müessesesi vardır. Amasra Taşkömürü

İşletmesi Müdürlüğü bunlardan biridir. Müessesenin organları, yönetim komitesi ve müessese müdürlüğüdür. Yönetim komitesi bir başkan ve dört üyeden oluşur. Yönetim komitesinin başkanı müessese müdürüdür. Yönetim komitesinin üyeleri müessesenin üst seviyedeki yöneticileri arasından, teşebbüs genel müdürünün teklifi üzerine yönetim kurulunca atanır.

TBMM KİT Komisyonu görüşmelerine sadece Müessese Müdürünün katılımı sağlanmaktadır. Yönetim Komitesi ayda en az bir defa toplanmakta olup duyuru belli bir şekle tabi değildir. 2019 Yılında 60 toplantı yapılmış olup hiçbir toplantıda ek gündem sunulmamıştır.

Kurumun internet sitesinde, müesseselere ait link bulunmakta ve bu linkte, müesseselere ait; telefon, adres ve elektronik posta gibi iletişim bilgileri, imtiyaz alanı, kuruluş tarihi, rödövanlı saha firmaları üretim bilgileri ve organizasyon şeması bulunmaktadır.

Müessese Faaliyet Raporları internet sitesinde yayınlanmamaktadır. Faaliyet raporları genel olarak ilgili mevzuatına uygun ve yeterli içerikte olup dönem çalışma sonuçlarının program ve bütçelerle mukayesesini göstermekle birlikte, bütçe ve programlarda öngörüldüğü halde gerçekleştirilmeyen işlerin sebeplerini ve bunlara ilişkin iktisadi ve mali analizleri kapsamamaktadır. Müessesenin resmi sosyal medya hesabı bulunmamaktadır.

Müessesenin ürettiği esas ürün taşkömürü olup satılacak ürün standartları, esas alıcı olan demir-çelik fabrikaları ve termik santraller açısından Genel Müdürlük tarafından yapılan protokol ve sözleşmeler, yakımlık kömür açısından ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından düzenlenen yakımlık kömür standartları esas alınarak belirlenmektedir.

Müessesenin kamuoyu ile olmasa da paydaşlardan olan Kurum Personeline imzalatılan ve dolayısıyla paylaşılan etik kuralları bulunmaktadır.

Yönetim sorumluluğu taşıyan birimlerin rutin değerlendirme toplantılarına ilişkin yazılı kural ve kayıt bulunmamaktadır. Hesap verilebilirlik kapsamında, müessese faaliyetlerine ilişkin olarak kamuoyunu bilgilendirmek üzere görevlendirilmiş bir birim bulunmamaktadır.

Müessese faaliyetleri, iç kontrol sistemi kapsamında hazırlanan süreç akış şemaları ile yazılı hale getirilmiş olup, yazışmalar elektronik imza uygulaması ile iş zekası programı altında yürütülmektedir. Kurum intranet uygulamasında iletişim politikası çerçevesinde görüş, eleştiri ve öneri platformu bulunmaktadır.

6. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve Bağlı Ortaklıklarının 2014 Yılına Ait Genel Yatırım ve Finansman Programına ilişkin 2014/6842 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Kararın iç kontrol

sisteminin oluşturulması başlıklı 24'üncü maddesi ile Kamu iktisadi teşebbüslerinde iç kontrol sisteminin nasıl oluşturulacağı tanımlanmıştır. Bu maddede; iç kontrol ve iç denetimin tarifi, iç denetim biriminin kurulması, iç denetçilerin kadrolarının ihdası, bu kadrolara atama, iç denetçilerin çalışma esasları ayrıntılı olarak düzenlenmiş, ayrıca iç kontrol sisteminin 2 yıl içinde kurulmasını taahhüt eden ayrıntılı bir eylem planı hazırlanıp yönetim kurullarınca onaylanarak Hazine Müsteşarlığına gönderilmesi karara bağlanmıştır.

Kurumda iç kontrol sistemi Genel Müdürlük çatısı altında İç Kontrol Birimi ve İç Denetim Birimi olarak düzenlenmiş olup müesseseler için ayrıca iç kontrol/iç denetim birimleri kurulması planlanmamıştır. İç Denetim Birimi görevine başlamıştır ancak İç Kontrol Biriminin, APK Dairesi Başkanlığı altında kurulması işlemleri devam etmektedir.

İç kontrole ilişkin faaliyetler Genel Müdürlükten yürütüldüğü için konuyla ilgili detaylı bilgiye Genel Müdürlük Raporunda yer verilecektir.

7. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAKLARI

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

8. DENETİM GÖRÜŞÜ

Amasra Taşkömürü İşletmesi Müdürlüğü 2019 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve ekte yer alan mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

9. BULGU VE ÖNERİLER

Amasra Taşkömürü İşletmesi Müdürlüğü 2019 Yılı hesap ve işlemleri üzerinde Sayıştay tarafından yapılan inceleme ve denetimler sonucunda tespit edilen ancak denetim görüşünü etkilemeyen bulgu ve öneriler aşağıda yer almaktadır.

BULGU 1: Amasra B Sahasının Rödövens Usulü İle İşlettilmesinde Firmanın Üretime Geçmemesi Sonucu Gelir Kaybına Neden Olunması

Amasra Müessesesi imtiyaz sahası içerisinde yer alan Amasra-B sahasının, hukuku Kurum uhdesinde kalması kaydı ile ilk 3 yılı hazırlık süresi olmak üzere 20 yıl süre ve 7,15 TL/ton rödövens bedeli karşılığında işletilmesi işini üstlenen firmanın 15.04.2005 tarihinde imzalanan sözleşme kapsamında taahhüdünü yerine getirmediği görülmüştür.

Sözleşmenin bazı önemli şartları ve firma taahhütleri şu şekildedir:

Taraflarca imzalanan sözleşmenin süresi, imzalandığı tarihten başlamak üzere 20 yıl olup, sözleşme onar yıllık süreler halinde uzatılabilir.

"Başlangıç rüdvans bedeli 7,15 TL/ton' dur.

Yıllar itibarı ile rüdvans bedeli artışı, D.İ.E. Madencilik ve Taşocakçılığı indeksindeki artışa göre yapılacaktır."

İşin fiili başlama tarihi, yer teslim tarihidir.

Hazırlık dönemi işletmeci tarafından teklif mektubunda belirtildiği üzere 36 aydır.

Taahhüt edilen üretim miktarı 20 yılda toplam 56.000.000 Ton olup;

<i>1. 2. 3. Yıllar</i>	<i>:</i>	<i>Hazırlık Dönemi</i>
<i>Hazırlık döneminin 3. Yılı üretim</i>	<i>:</i>	<i>500.000 Ton</i>
<i>4. 5. 6. Yıllar üretim</i>	<i>:</i>	<i>2.500.000 Ton/Yıl</i>
<i>7. ve 8. Yıllar üretim</i>	<i>:</i>	<i>3.000.000 Ton/Yıl</i>
<i>9.-20. Yıllar arası üretim (20.yıl dahil)</i>	<i>:</i>	<i>3.500.000 Ton/Yıl</i>
TOPLAM	:	56.000.000 Ton

Şeklindedir.

Yer teslimi yaklaşık 1 yıllık gecikme ile **10.05.2006** tarihinde yapılmış ve bu tarihte sözleşme gereği iş (hazırlık dönemi) fiilen başlamıştır.

Firmanın talebi üzerine kurum tarafından firmaya ; 03.03.2008 tarihinde 17 ay 5 gün, 30.10.2009 tarihinde 17 ay 21 gün, 16.03.2012 tarihinde 9 ay 16 gün olmak üzere 3 defada toplam 44 ay 12 gün ilave hazırlık süresi verilerek hazırlık süresi 80 ay 12 güne çıkarılmıştır.

Firmaya verilen 9 ay 16 günlük 3. süre uzatımı devam ederken, firmanın Kuruma muhatap 10.08.2012 tarih 2012/79 sayılı yazısı ile 4. Kez ek süre talebinde bulunduğu, bu talebin uygun bulunmadığının firmaya bildirildiği görülmüştür.

Esas itibarıyla, Polonya Kopex firması ve İstanbul Teknik Üniversitesi'nin geçmiş yıllarda hazırladıkları Amasra-B Sahasına ilişkin işletme projelerinde, bu saha için hazırlık süresinin 6-11 yıl arasında olabileceği belirtilmektedir. Diğer yandan TTK tarafından hazırlanan şartnamede azami hazırlık süresinin 96 ay olarak verilebileceği belirtilmesine karşılık, firma 36 aylık hazırlık süresi teklif etmiştir.

Firmanın Aralık 2012 tarihli asgari 36 aylık 4 üncü süre uzatım talebinin Kurum tarafından kabul edilmemesi üzerine,

Firmanın, Zonguldak 2. Asliye Hukuk Mahkemesi 2013/66 Esas sırasına kayıtlı dava dilekçesi ile; “Sözleşmenin geçerliliğinin ve varlığının tespitine, taraflar arasındaki hazırlık süresinin bitip üretim aşamasına gelinip gelinmediği hususunun tartışmalı ve ihtilaf konusu olması nedeniyle, fiilen devam eden ve üretim yapılmayan hazırlık süresi içinde sözleşmedeki üretim miktarı karşılığı bedel, rüdvans bedeli altında herhangi bir maddi ödeme yapılmamasına ve rüdvans bedelinin 625.000 TL bedelli teminat mektubunun davalı kurum tarafından paraya çevrilmesinin ve akdedilen sözleşmenin davalı tarafından feshedilmesinin önlenmesini,

22.01.2013 tarihinden başlamak üzere en az 36 ay ek hazırlık süresi verilerek sözleşmenin bu şekilde uyarlanmasını,

Davalı kurum tarafından onaylanan avan projesindeki kesinleşen üretim rakamlarının müvekkil davacı şirket ödeme takvimine esas olarak sözleşmeye yansıtılmasını ve uyarlanmasını” talep ettiği görülmüştür.

Firmanın bu talebi üzerine Mahkeme tarafından verilen “ihtiyati tedbir” Kararı ile; ‘taraflar arasındaki hazırlık süresinin bitip üretim aşamasına gelinip gelinmediği hususunun tartışmalı ve ihtilaf konusu olduğundan bahisle, taraflar arasındaki sözleşmede belirtilen üretim miktarları karşılığı rüdvans bedeli adı altında herhangi bir maddi ödeme yapılmasının, rüdvans bedelinin teminatı olarak verilen 625.000 TL bedelli kesin teminat mektubunun paraya çevrilmesinin ve taraflar arasındaki sözleşmenin feshinin ihtiyati tedbir olarak önlenmesine karar verilmiştir. Kurum tarafından temyiz edilen bu dava devam ederken, firma bu kez **“2014/481 esas sayılı dosya ile en az 36 ay ek hazırlık süresine ilaveten 40 ay daha ek hazırlık süresi verilerek sözleşmenin bu şekilde uyarlanmasını,”** 2013/66 esas sayılı dosya ile bu dosyanın birleştirilmesini talep ve dava etmiştir.

Mahkemenin 04.10.2016 tarihinde yapılan duruşmasında; “15.04.2005 tarihli rüdvans sözleşmesinin hazırlık süresi için öngörülen 14/a maddesi yönünden hazırlık dönemleri için verilmiş bulunan ek sürelerin sona erdiği, **“22.01.2013 tarihinden başlamak üzere 36 ay ve ilaveten 40 ay hazırlık süresi verilmesi şeklinde sözleşmenin uyarlanmasına karar verildiği”** görülmüştür. Karar ile ilgili olarak Kurum tarafından 20.10.2016 tarihinde duruşma ve tehiri icra talepli istinaf kanun yoluna başvurulmuştur. İstinaf Mahkemesince görevsizlik Kararı verilmiş bu kez dosya Yargıtay ilgili Hukuk Dairesine gönderilmiştir. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 15. HD.'nin 26/12/2017 tarihli kararı ile KESİN olarak reddedilmiştir. Karar kesinleşmiştir.

Amasra B sahasının rödövans usulü ile işletilmesine yönelik sözleşmenin 15.04.2005 tarihinde imzalandığı, firmaya yer tesliminin 10.05.2016 tarihinde yapıldığı, firmanın teklif mektubunda 3 yıl (36) ay hazırlık süresi teklif ettiği, firmanın 3 yıl hazırlık süresi teklifinin şartnamenin ilgili maddesi doğrultusunda ihaleyi kazanmasında önemli bir etken olduğu, Kurum tarafından firmaya   defada toplam 42 ay 4 gün süre uzatımı verildiği, hazırlık süresinin 80 ay 12 güne güne çıkarıldığı, mahkeme kararıyla kabul edilen 36 aylık 4. , 40 aylık 5. Süre uzatımları ile de hazırlık süresinin 156 ay 12 güne (13 yıl 12 gün)  ıkarıldığı görülmektedir. Kesinleşen karar gereği, Firmanın 1. Üretim yılına başlama tarihi: 22/05/2019 ve son hazırlık yılı: 22/05/2018 - 21/05/2019 tarihleri arası olarak belirlenmiştir. 22.05.2019 tarihinden itibaren 17 yıllık üretim döneminin başlaması gerektiği görülmektedir. **Firma ile imzalanan 15.04.2005 tarihli sözleşmeye göre göre firmanın son hazırlık yılında 500.000 ton, 1. İnci  retim yılında 2.500.000 ton kömür üretim taahhüdü bulunmaktadır.**

Kurum tarafından, firmadan, hazırlık dönemi için 11.882.068,37 TL + 2.138.772,30 TL KDV olmak üzere toplam 14.020.840,67 TL olarak hesaplanan rödövans borcunun talep edildiği görülmüştür.

Firmanın Kurum aleyhine, Hukuk kurumlarının verdiği kararın TTK tarafından tam anlaşılamadığı, kesinleşen hükmün uygulanmasının kabul edilmemesi, dava TTK lehine sonuçlanmış gibi davranarak hükmü istediği gibi yorumlaması bu nedenlerle, hükmün icrası aşamasında tereddütler olduğu gerekçesi ile; *Davanın kabulünün ne anlama geldiğinin açıklanması ve kapsamının belirlenmesi amacıyla Zonguldak 2. Sulh Hukuk Mahkemesine "Tavzih Talebi İçin" açtığı davada, Mahkemenin 21/06/2019 tarihinde;*

"-Taraflar arasında imzalanmış bulunan Amasra B sahasının işlettirilmesine ilişkin 15/04/2005 tarihli rödövans sözleşmesinin hazırlık süresi için öngörülen 14/a maddesi yönünden hazırlık dönemleri için verilmiş bulunan ek s relerin sona erdiği 22/01/2013 tarihinden başlamak üzere 36 ay ve ilaveten 40 ay hazırlık süresi verilmesi şeklinde sözleşmenin uyarlanmasına,

-Fiilen devam eden üretim yapılmayan hazırlık süresi içinde sözleşmedeki üretim miktarı karşılığında rödövans bedeli adı altında herhangi bir maddi ödeme yapılmamasına,

-Davalı kurum TTK'ya 17/04/2006 tarihinde teslim edilen ve onaylanan avam projede yer alan kesinleşen üretim rakamlarının davacının ödeme takvimine esas olarak 15/04/2005 tarihli rödövans sözleşmesine yansıtılmasına, bu avam projenin üretim termin ve miktarlarının esas alınmasına, sözleşmenin uyarlanmasına,

-Sair hususların gerekçeli kararda açıklanmasına,

-Dair, taraf vekillerinin yüzlerine karşı, kararımızın taraf vekillerine tebliğinden itibaren iki haftalık süre içinde Ankara Bölge Adliye Mahkemesi nezdinde istinaf kanun yolu açık olmak üzere, Karar verilmiştir.” Şeklinde karar verdiği,

Kararın Kurum tarafından istinaf edildiği, 2020 Mart ayı itibarıyla davanın Ankara 15. Bölge Adliye Mahkemesinde (2019/3172 E.) incelemede olduğu görülmüştür.

Öte yandan, 28.02.2019 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren, Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 20.maddesiyle 3213 Sayılı Maden Kanununun Ek 1. Maddesinin Üçüncü Fıkrasında değişiklik (Değişik üçüncü fıkra:14.2.2019-7164/20 md.) yapılmıştır. Yapılan değişiklikte;

"...Kamu kurum ve kuruluşları ruhsat sahalarındaki rüdvansçılarının rüdvansa konu olan kısmını ruhsat sahalarından bölerek rüdvans sözleşmesinin hükümleri saklı kalmak kaydıyla rüdvans sözleşmesi sona erene kadar rüdvans sözleşmesini yaptığı kişiye devredebilir ve rüdvansçı adına ruhsat düzenlenebilir. Ruhsat devrine esas olan rüdvans sözleşmesi ilgili ruhsatın siciline şerh edilir."

Hükmü bulunmaktadır. Firma bu hükmeye dayanarak Kuruma başvurmuş ve özet olarak;

"-Amasra-B sahası projesinin büyüklüğü göz önüne alındığında, bu denli büyük bir madencilik projesine, şirketlerinin öz sermayesi ve yerli finansman kuruluşlarından finansman sağladıklarını, ancak projenin sürdürülebilmesi adına uluslararası kredi kuruluşlarından finansman akışına ihtiyaç duyulduğunu, ancak tüm girişimlerine rağmen rüdvans sözleşmesi ile bu ölçüde büyük bir yatırıma uluslararası kredi bulunamadığını,

Projenin sürdürülmesinde alınması zorunlu yasal izinlerin alınabilmesi adına yapılan başvurularında rüdvansçı şirket olarak başvuru yapmalarının bürokratik süreci daha da uzattığını ve telafisi mümkün olmayan zaman kayıplarına sebep olduğunu", hususları belirtilerek, mezkur Kanun maddesi hükümleri çerçevesinde tüm bu problemlerin çözümü adına "Amasra-B sahasının bölünerek firmaları adına ruhsatlandırılması" talebinde bulunmuştur.

Sahada, Kurumun ve Firmanın mevcut faaliyetleri, kömür damarlarının durumu ve Amasra Müessesesinin görüşleri dikkate alınarak, Firma talebi kabul edilmiş ve Maden Kanununun 16. maddesinin "Aynı grup ruhsatlar birbiri üzerine verilemez" şeklindeki kısıtı göz önüne alınarak Amasra-B Sahası sınırları yeniden belirlenmiş ve "Maden Kanunu Ek madde-

1" hükümleri çerçevesinde MAPEG'e talepte bulunularak söz konusu saha 86970 sicil no.su ile yeniden ruhsatlandırılmıştır.

12.09.2019 tarihinde Firma ile "Amasra B Sahasının Ayrı Bir Ruhsat Olarak Belirlenmesi ve Bu Ruhsatın Devri İle Rödövanslı Sahadaki İş ve İşlemlerin Düzenlenmesine İlişkin Protokol" imzalanarak, 86970 sicil sayılı Amasra-B Sahası Ruhsatı; "Amasra-B Sahası Rödövans Sözleşmesi" hükümleri saklı kalmak kaydıyla 11.02.2020 tarihli "*Devir Zaptı*" MAPEG nezdinde imzalanarak firmaya devredilmiştir.

Firma ile imzalanan "Amasra B Sahasının Ayrı Bir Ruhsat Olarak Belirlenmesi ve Bu Ruhsatın Devri İle Rödövanslı Sahadaki İş ve İşlemlerin Düzenlenmesine İlişkin Protokol" de özet olarak;

Maddel’de; *“Bu fıkra kapsamında devredilmiş olan ruhsat sahalarında yapılacak madencilik faaliyetlerinden doğacak Maden Kanunu, İş Kanunu, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili idari, mali ve hukuki sorumluluklar ruhsatı devralana aittir.”*

Madde 4’ de; ... *“Söz konusu ruhsatın İşletmeciye devredilmesi sonrasında İşletmecinin; bu ruhsat alanında madencilik faaliyetlerini yürütebilmesi için, Maden Kanunu’nun emredici hükümleri gereği bu ruhsatı kapsayacak yeni bir işletme projesi yapması ve bu projenin MAPEG tarafından onaylanması zorunlu olacağından; Ruhsat devir işlemlerinin tamamlanmasının ardından, onaylanmış yeni bir işletme projesi olmadan madencilik faaliyeti yapılamayacağından “86970 sicil sayılı Amasra-B Taşkömürü Sahası” için işletmeci tarafından hazırlanan işletme projesi MAPEG tarafından onaylanıncaya kadar TTK tarafından İşletmeciden taahhüt üretim talep edilmeyecektir.”*

Madde 5’ de; ...*“Yeni rezervler dikkate alınarak; İşletmeci tarafından 86970 sicil sayılı Amasra-B Sahası ruhsatı dahilinde yürütülecek madencilik faaliyetleri için mevcut rödövans sözleşmesi çerçevesinde, Maden Yönetmeliği EK-14’e uygun bir İşletme Projesi hazırlanarak Kuruma verilecektir. Kurumun bu işletme projesini uygun bulması durumunda, proje onaylanmak üzere İşletmeci tarafından MAPEG’e sunulacaktır. **Söz konusu işletme projesinin işletmeci tarafından MAPEG onayına sunulması süreci, ruhsat devrinin onaylanmasının ardından 1,5 yılı (18 ayı) geçmeyecektir.”***

...*“Gerek işletme projesinin hazırlanması sürecinde gerekse onaylanmasının ardından, mevcut rödövans sözleşmesinin uyarlanmasına ilişkin devam etmekte olan davalarda mahkeme ilamlarının kesin hükme bağlanması durumunda, bu hükümler işletme projesine ve revize işletme projesine yansıtılacaktır.”*

Madde 6' da; ...*"Hazırlık süresinin son 1 yılı; Yeni İşletme Projesinin MAPEG tarafından onaylandığı tarihten başlamak üzere geçecek 1 yıllık süredir. Taahhüt edilen üretim miktarı işletme projesinin onaylandığı tarihten sonraki bir yıl içinde gerçekleştirilecek ve rödövens borcu birinci yılın sonunda tahakkuk ettirilecektir."*

Madde 9' da; ... *"Kurumdan kiralanmış ve İşletmeci tarafından kullanılan taşınmazlar için yapılan kira sözleşmeleri, taraflar arasındaki ruhsat hukuku süresince, Kurum içi ve Kurum harici başka amaçlar için kullanım amacıyla sonlandırılmayacaktır. İşletmeci de söz konusu taşınmazları madencilik faaliyetleri dışında kullanmayacaktır."* Gibi hükümler bulunmaktadır.

Firma ile imzalanan Protokol'un 5. Maddesinde yer alan; ...*"Gerek işletme projesinin hazırlanması sürecinde gerekse onaylanmasının ardından, mevcut rödövens sözleşmesinin uyarlanmasına ilişkin devam etmekte olan davalarda mahkeme ilamlarının kesin hükme bağlanması durumunda, bu hükümler işletme projesine ve revize işletme projesine yansıtılacaktır."* hükmü, davanın kurum aleyhine sonuçlanması durumunda rekabet ortamında ihale şartları ve koşullarında oluşmuş 15.04.2005 tarihli sözleşmede yer alan firma taahhütlerinin mahkeme kararları ile firma lehine değiştirileceği, firmanın haksız zenginleşeceği, bu durumda Kurumun gelir kaybına uğrayacağı anlamını taşımaktadır.

Sözleşmeler hukukunda ana kural bir sözleşmenin kurulmasından sonra, tarafların yükümlülüklerini aynen yerine getirmek zorunda olmalarıdır. Bu konuda geçerli olan kural, **ahde vefa ilkesidir**. Bu ilkeye göre, rekabet ortamında ihale koşullarında geçerli şekilde kurulmuş bir sözleşmede, taraflar sözleşmenin gereklerini aynen yerine getirmek zorundadır. Sözleşmelerin uyarlanması ise ancak istisnai olan hallerde mümkün olup uyarlanma talep edilebilmesi için öngörülemeyen, ifayı imkânsız kılmaya da buna yakın derecede zorlaştıran çok önemli ve haklı sebepler olması gerekir.

Gelinen bu aşamada firma ile imzalanan Protokol Madde 5'de belirtilen; ... *"İşletmeci tarafından 86970 sicil sayılı Amasra-B Sahası ruhsatı dahilinde yürütülecek madencilik faaliyetleri için mevcut rödövens sözleşmesi çerçevesinde, Maden Yönetmeliği EK-14'e uygun bir İşletme Projesi hazırlanarak Kuruma verilecektir. Kurumun bu işletme projesini uygun bulması durumunda, proje onaylanmak üzere İşletmeci tarafından MAPEG'e sunulacaktır. Söz konusu işletme projesinin işletmeci tarafından MAPEG onayına sunulması süreci, ruhsat devrinin onaylanmasının ardından 1,5 yılı (18 ayı) geçmeyecektir."* hükmü ile firmanın sahada bugüne kadar yaptığı hazırlık çalışmaları dikkate alındığında firmanın uzunca bir süre daha sözleşmede taahhüt ettiği üretimi gerçekleştiremeyeceği görülmektedir.

Öneri:

Amasra B Sahasının Rödövens usulü ile işlettilirilmesine ilişkin olarak rödövens bedeline ilişkin tahakkuk ve tahsilatların sözleşme ve şartname hükümleri çerçevesinde yapılması, devir zaptının imzalandığı tarihe kadar olan kamulaştırma bedeli, orman izin bedelleri gibi alacakların sözleşme kapsamında tahsil edilmesi, firmanın kurum aleyhine açtığı, kurum tarafından temyiz edilen tavzih davası ile karşılıklı açılan diğer derdest davaların kurum menfaatleri doğrultusunda Kurum Hukuk Müşavirliğince yakinen takip edilmesi, firmadan gelebilecek diğer taleplere karşı sözleşmede değişiklik anlamına gelecek, rekabet şartlarına aykırı nitelik taşıyacak karar ve uygulamalardan kaçınılması ve firmanın bir an önce üretime geçmesinin sağlanması önerilir.

BULGU 2: Ayaklarda Yeterli Sayıda İşçi Tertip Edilememesi Nedeniyle Üretim ve İşgücü Verimliliklerinin Düşmesi

Müessesede, iş zorluğu nedeniyle kanuni gerekliliklerin yerine getirilmesi durumunda işçilerin derhal emeklilik hakkını kullanması nedeni ile azalan işçi sayısına bağlı olarak, kömür kazı faaliyetinin yapıldığı ayaklarda yeterli sayıda işçi tertip edilemediği, bu durumun başta iş güvenliği olmak üzere üretim ve işgücü verimliliklerini düşürdüğü görülmüştür.

Amasra Taşkömürü İşletme (ATİM) Müessesesinin 2019 yılında gerçekleştirdiği taşkömürü üretimi program ve geçen yıl değerleriyle karşılaştırmalı olarak aşağıdaki Üretim Tablosunda gösterilmiştir.

Üretim Tablosu

Üretim türü	2018 Gerçekleşen (ton)	2019		Gerçekleşme oranı	
		Program (ton)	Gerçekleşen (ton)	Programa göre (%)	Geçen yıla göre (%)
Tüvenan üretim	100.953	149.898	130.640	87	129
Satılabilir üretim	46.841	74.949	51.763	69	111
İç tüketim	2.122	4.980	2.113	42	100
İşçilere dağıtılan	1.673	3.929	1.627	41	97
Tesislerde kullanılan	449	1.051	486	46	108
<u>Satılabilir</u> Tüvenan	46,4	50,0	39,6	79,2	85,4

Müessese 2019 yılı için, tüvenan olarak; 149.898 ton, satılabilir olarak; 74.949 ton üretim yapmayı programlamış, buna karşılık; tüvenan olarak programın %13 oranında altında 130.640 ton, satılabilir olarak programın %31 oranında altında 51.763 ton üretim gerçekleştirdiği görülmektedir.

Müessesede 2019 yılı üretim faaliyetlerinin iki kartiye halinde yürütüldüğü, bir kartiyenin -236/-300 2. Reкуп güney batı panosunda yarı mekanize tahkimat teçhizatlı uzun ayak yöntemiyle, diğer kartiyenin -236/300 kuzeydoğu alt taşlı damar panosunda klasik dönümlü göçertmeli ağaç tahkimatlı uzun ayak yöntemiyle üretim yaptıkları, 130.640 ton olarak gerçekleşen 2019 yılı tüvenan kömür üretiminin, 16.106 tonunun (%12) klasik ağaç tahkimatlı ayaktan, 87.540 tonunun (%67) yarı mekanize ayaktan, 26.994 tonunun (%21) taban, baca ve başyukarılardan elde edildiği, günlük ortalama üretimin 527 ton olduğu, bunun 354 tonunun (%67) yarı mekanize ayaktan elde edildiği görülmüştür.

Kaydı açık toplam işçi sayısı	2018 sonu	2019 sonu	Son iki yıl farkı	
			Kişi	%
Pano ayak üretim	180	344	160	191
Yer altı	384	526	142	137
Yer üstü	110	96	-14	87
Toplam	494	622	128	126
Y.altı/Y.üstü (%)	3	5	2	157
Y.altı/Toplam (%)	78	85	7	109

Müessesenin 284.600 ton tüvenan üretim, 200.400 ton satılabilir ürün olarak kabul edilen kurulu kapasitesi için, 2014 yılında TTK Yönetim Kurulu kararı ile norm kadrosu; 935 yeraltı (476'sı pano ayak üretim işçisi), 210 yerüstü olmak üzere toplam 1.145 işçi olarak belirlenmiştir.

2019 yılında 526 yeraltı işçisi (344'ü pano ayak üretim işçisi), 96 yerüstü işçisi toplam 622 işçi ile bahse konu kurulu kapasitenin %26'sı oranında 51.763 ton satılabilir kömür üretildiği, emeklilikler nedeniyle azalan işçi sayısına bağlı olarak üretimin giderek düştüğü, 2009-2019 yılları arasında kuruma toplu işçi alımı yapılmadığı, 2019 yılında kurum bazında alınan 1.500 pano ayak üretim (kazı işçisi) işçisinden 168'inin Haziran ayından itibaren verilen 25 günlük iş başı eğitiminden sonra işbaşı yaptıkları, kazı işçisi ihtiyacı bir miktar giderilse de üretime yardımcı sanatlarda belirgin işçi ihtiyacı olduğu, 2002 yılından bu yana üretime yardımcı sanatlara toplu işçi alımı yapılmadığı, işçi açığının kazı işçilerinden geçici veya daimi sanat değişimi yapılarak giderilmeye çalışıldığı, bu nedenle ayaklara yeterli sayıda işçi tertip edilemediği üretimin düştüğü görülmüştür.

2019 yıl sonu itibarıyla Müessesede 2014 tarihli norm kadroya göre 110 olması gereken hazırlık işçi sayısının 35'e, 42 olması gereken barutçu sayısının 1'e, 53 olması gereken tarama söküm ve bakım işçi sayısının 13'e, 126 olması gereken nakliyat işçi sayısının 39'a, 43 olması gereken mekanizasyon işçi sayısının 23'e düştüğü, lavvar işçiliği, yerüstü mekanizasyon, elektrik-elektronik, kompresör cihaz bakım tamir, kuyu vinç, motor, talaşlı imalat gibi yerüstü ve yeraltı sanatlarında da belirgin işçi açığı olduğu, 3 vardiya tertip yapılamadığı için kritik arızalara zamanında müdahale edilemediği bu durumun üretimi ve iş güvenliğini etkilediği görülmektedir.

Müessesede nitelikli eleman eksikliği nedeniyle birleştirilmiş olan harici elektrik, kuyu

elektrik ve telefon santrali servisleri, üç vardiya üretim yapılmasına rağmen yine personel yetersizliği nedeni ile sadece gündüz vardiyasında çalışma yapmaktadır. Gündüz vardiyası dışındaki olası arızalara anında müdahale edilememektedir. Dolayısıyla yeraltı haberleşme sisteminde uzun süreli kesintiler olabilmekte, kuyu ihraç sisteminde ve yerüstü elektrik tesislerinde önemli aksamalar meydana gelebilmektedir. Ocaktaki üretimin, su tahliyesinin, hayati önem arz eden havalandırmanın devamlılığı, merkezi gaz izleme servisi tarafından 24 saat takip edilmesi gereken tehlikeli gazların ölçülmesi için sürekli değişen şartlara göre gerekli sistemlerin kurulması, bu sistemlerin arıza ve bakım çalışmalarının eksiksiz ve zamanında yapılabilmesi, bu durumun gerek işçi sağlığı ve iş güvenliği gerekse üretimin sürekliliği açısından olumsuz sonuçlara sebep olmaması için Müessesenin, hazırlık, tamir tarama, bakım onarım, elektro-mekanik vb işçi noksanlıkları bir an önce giderilmelidir.

Tablo: Amasra TİM Fiili İşçi Sayıları ve Norm Kadro (31.12.2019 İtibarıyla)

Yer Altı		Norm	Fiili	Yer Üstü		Norm	Fiili
Kod	Sanatı	Sayı	Sayı	Kod	Sanatı	Sayı	Sayı
101	Vardiya Mühendisi (Maden)	2	2	1610	Nezaretçilik	2	2
106	Vardiya Mühendisi (Elektro-Mekanik)	1	1	1910	Vardiya Teknikerliği	2	2
121	Yer Altı Maden Nezaret (Baş Madenci)	11	8	2015	Lavvar İşçiliği	26	9
122	Yer Altı Maden Nezaret (Madenci)	0	0	5005	Nakliyat İşçiliği	27	10
123	Yer Altı Maden Nezaret (Ast Madenci)	25	25	5060	Kuyu Vinç İşçisi	12	8
124	Ayak Nezaretçisi	8	8	6005	Mekanizasyon İşçiliği	53	19
161	Yer Altı Elekt.Mek.Nezaret-Şef	3	3	6705	Kompresör-Cih.Kul.Bak.Ve Tam. İşç.	16	6
191	Vardiya Teknikeri (Maden)	3	3	6210	Elektrik Ve Elektronik İşçisi	20	8
196	Vardiya Teknikeri (Elektro-Mekanik)	2	2	6310	Talaşlı İmalat İşçisi	5	2
201	Pano_Ayak Üretim İşçisi	476	344	6320	Kaynak İşçisi	6	6
301	Hazırlık İşçisi	110	35	6400	Motor Tamircisi	7	1
302	Maden Topoğraf Yardımcısı	0	2	7020	Bilgi İşlemci	2	1
303	Barutçu	42	1	7225	Laboratuvar İşçiliği	3	1
415	Tarama -Söküm Bakım İşçiliği	53	13	7310	İşyeri Sağlık Görevlisi	1	1
505	Nakliyat İşçisi	126	39	7420	Aşçılık	3	1
605	Mekanizasyon İşçiliği	43	23	7725	Çevre Ve Hizmet İşçiliği	25	19
621	Elektrik Ve Elektronik İşçisi	12	12	Yer Üstü Toplam		210	96
641	Kuyu Bakım İşçisi	4	3	Yer Altı, Yer Üstü Toplam		1145	622
727	Sondaj İşçisi	9	2				
731	İşyeri Sağlık Görevlisi	4	0				
779	Tulumba İşçisi	1	0				
Yer Altı Toplam		935	526				

Kurum bazında yapılan ve devam etmekte olan konsantrasyon çalışmaları ile üretim ve hazırlık çalışmalarında mekanizasyon yatırımlarının tamamlanması sonucunda, Kurum işçilik norm kadro yapısının yeniden oluşturulması planlanmış olup, bu konuda TUBİTAK'a bağlı Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü (TÜSSİDE)'nden hizmet alınmıştır. TÜSSİDE tarafından hazırlanan norm kadroya ilişkin raporun Mart 2020 tarihi itibarıyla tamamlandığı, mekanizasyon yatırımlarından elde edilen sonuçlarla birlikte değerlendirme aşamasında olduğu ifade edilmiştir.

Öte yandan; Müessesede üretim panolarında 2019 yılında, toplam ayak boyunun 193 metre, ortalama ayak boyunun 109 metre, toplam çalışma boyunun 102 metre, ortalama çalışma boyunun 58 metre olması sonucu ayak çalışma boyu oranının %53 olduğu görülmektedir.

Ayak çalışma boyu oranlarının ve üretimin düşmesine neden olan en önemli etkenin müessesede mevcut norm kadroya göre 476 olması gereken pano ayak üretim işçisi sayısının emeklilikler nedeniyle 344'e düşmesi ve bu işçilerin bir bölümünden de, geçici sanat değişiklikleri, iş kazaları, devamsızlıklar, istirahat ve hastane izinleri, ücretsiz mazeret izinleri gibi nedenlerle ayaklarda yeterli sayıda ekip oluşturulamamasının olduğu görülmektedir.

Ayak çalışma boyu oranının %100 seviyesinin altında olması, diğer bir ifade ile ayak boyunca günde 1 have (1,12-1,20 metre) öteleme, ilerleme yapılamaması, ayak içinde tavan basınçlarının kazılamayan bölümler üzerinde yoğunlaşmasına, ayak arkasının düzgün bir hat halinde kırılmaması ve tavan tahkimatına gelen yük dengesinin bozulması gibi yeraltı kömür madenciliğinde arzulanmayan durumlara neden olmakta ve göçük, arın akması, arın kayması gibi duraysızlıkların artması sonucu iş kazalarına neden olarak ölüm ve yaralanmalara yol açmaktadır.

Ayrıca, ayak arkası göçük ve arının hava ile temas süresinin artması ve yeterince önlem alınamaması nedeniyle oksidasyon ve ocak yangınlarına da yol açabilen bu durumun önlenmesi için, fiili çalışan kazı işçi sayısının artırılması, öncelikle iş güvenliği gözetilerek bir takım kazı işçisine verilen iş miktarlarının artırılmasına yönelik olarak gerekli bilimsel ve teknolojik tüm tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Müessesede üretim ve üretime yardımcı sanatlarda gözlenen belirgin nitelikli işçi açığı, kazı işçiliğinden giderilmeye çalışılmakla birlikte, pek çok galeride zamanında ve gereğince bakım onarım ile tamir tarama yapılamadığı, kesit daralması, taban kabarması olduğu, yolların bozulduğu, ocak içi nakliyatın aksadığı, etkin bir havalandırmanın yapılamadığı, bütün bunların öncelikle iş güvenliği olmak üzere üretim ve işgücü verimliliğini etkilediği görülmektedir.

Öneri:

Son yıllarda giderek düştüğü görülen satılabilir kömür üretim miktarlarını artırabilmek, planlanan hedeflere ulaşabilmek için, üretim faaliyetleri ve yöntemleri tüm unsurları ile irdelenip, üretimde işçi tertiplerinin, ayak çalışma boyu oranlarını arttıracak şekilde yapılması, bu doğrultuda verilen iş miktarları ile işçilerin fiili çalışma sürelerinin artırılmasına yönelik olarak her türlü tedbirin alınması,

Emeklilikler nedeniyle giderek azalan, kritik sayılara düşen, işlerin sürekliliği ve devamlılığını etkileyerek iş güvenliğini tehdit edecek boyutlara gelen, üretimde ciddi anlamda aksamalara yol açan, kazı, hazırlık, elektro-mekanik, vb ana üretim ve üretime yardımcı işçi sayılarında yaşanan sıkıntıların giderilmesini teminen, Kurumun norm kadro değerlendirme

çalışmaları tamamlanıncaya kadar bu sanatlara belirlenecek optimum sayı ve nitelikte işçi temin edilmesi hususunda Genel Müdürlük nezdinde girişimde bulunulması önerilir.

BULGU 3: Faaliyet Raporunun, Mevzuatla Belirlenen İçeriğe Sahip Olmaması

Amasra Müessesesi 2019 yılı Faaliyet Raporu'nun incelenmesi sonucunda; Faaliyet Raporunda, yılı bütçesinde öngörülen hedeflere neden ulaşılamadığının gerekçelerinin açıklanmadığı ve faaliyet raporları hazırlama hakkındaki mevzuatta belirlenmiş diğer asgari içerik konularının bazılarının da eksik olduğu tespit edilmiştir.

a) Müessesenin 2019 yılı Bütçesi ile belirlenmiş olan üretim, yatırım ve kar/zarar gibi işletme performansını gösteren hedeflere ulaşılamadığı, yıl sonu bilançosu ve eki tablolara bakıldığında görülmektedir. Mevzuatla bu durumun izahının yapılması gerektiği hüküm altına alınmışken, gerekli açıklamaların yapılmadığı tespit edilmiştir.

2019 yılı Bütçesinde programlanmış olup faaliyet raporunda gerçekleşmelerinden sapmaları ifade edilmemiş bazı başlıklar şöyledir:

	2019 Yılı Program	2019 Yılı Gerçekleşen	Fark
Tüvenan Üretim	149.898	130.640	(19.258)
Satılabilir Üretim (Ton)	74.949	51.763	(23.186)
Zarar (TL)	(84.000.000)	(99.956.213)	(15.951.961)

	2019 Yılı Program	2019 Revize	2019 Yılı Gerçekleşen	Fark	
Yatırım (TL)	2.196.000	4.383.000	Fiziki:	3.897.000	(486.000)
			Nakdi:	3.897.000	(486.000)

İdarenin 2019 yılına ilişkin performansını değerlendirebileceğimiz en önemli kalemlerde, programlanan hedeflerin gerisinde kaldığı tablodan anlaşılmaktadır.

08.06.1984 tarih ve 233 numaralı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin, "*Teşebbüslerin bilançoları, netice hesapları ve faaliyet raporları*" başlıklı 34'üncü maddesinde;

"2. *Faaliyet raporları, yıllık ve uzun vadeli çalışma programlarına uygun olarak düzenlenir. Bu raporlar, dönem çalışma sonuçlarının program ve bütçelerle mukayesesini,*

bütçe ve programlarda öngörüldüğü halde gerçekleştirilmeyen işlerin sebeplerini ve bunlara ilişkin iktisadi ve mali analizleri kapsar.” hükmü yer almaktadır.

28.08.2012 tarih ve 28395 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan “Şirketlerin Yıllık Faaliyet Raporunun Asgari İçeriğinin Belirlenmesi Hakkında Yönetmelik”in, “*Yıllık faaliyet raporunun bölümleri*” başlıklı 3’üncü bölümündeki “*Şirket faaliyetleri ve faaliyetlere ilişkin önemli gelişmeler*” başlıklı 11’inci maddesinde;

“g) *Geçmiş dönemlerde belirlenen hedeflere ulaşıp ulaşılamadığı, genel kurul kararlarının yerine getirilip getirilmediği, hedeflere ulaşılamamışsa veya kararlar yerine getirilmemişse gerekçelerine ilişkin bilgiler ve değerlendirmeler,” hükmü yer almaktadır.*

Ayrıca 233 sayılı KHK ve yukarıda belirtilen Yönetmeliğe dayanılarak çıkarılan “*TTK İşletme Bütçesi ve Faaliyet Raporu Yönergesi*”nin Hazırlanma Şekli başlıklı 20’nci maddesinde;

“(2) *Faaliyet raporları, yıllık ve uzun vadeli çalışma programlarına uygun olarak düzenlenir. Bu raporlar, dönem çalışma sonuçlarının program ve bütçelerle mukayesesini, bütçe ve programlarda öngörüldüğü halde gerçekleştirilmeyen işlerin sebeplerini ve bunlara ilişkin iktisadi ve mali analizleri kapsar.” hükmü yer almaktadır.*

Yukarıda sayılan mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere, Müessesenin, bütçe ve programlarda öngörüldüğü halde gerçekleştiremediği hedeflerine ilişkin, mali ve iktisadi analizlere de dayanarak yapması gerektiği bilgi ve açıklamaları, yılı faaliyet raporuna eklemesi gerekirken eklenmediği görülmüştür.

b) Faaliyet raporunda, asgari olması gereken konular olarak mevzuatla belirlenmiş bazı konuların mevcut olmadığı tespit edilmiştir.

28.08.2012 tarih ve 28395 sayılı resmî gazetede yayınlanan Şirketlerin Yıllık Faaliyet Raporunun Asgari İçeriğinin Belirlenmesi Hakkında Yönetmelik’de; “... *Genel ilkeler olarak... (3) Şirketin, finansal performansı ile finansal durumunun genel özellikleri ve karşı karşıya bulunduğu temel riskler yıllık faaliyet raporunda değerlendirilir. Şirketin finansal durumuna ilişkin bu değerlendirmeler finansal tablolara dayandırılır. Ayrıca finansal olmayan risklere de faaliyet raporunda yer verilir.*

(4) *Yıllık faaliyet raporunda; şirket faaliyet ve hizmetlerinin etkin, güvenilir ve kesintisiz bir şekilde yürütülmesini, muhasebe ve mali raporlama sisteminden sağlanan bilgilerin bütünlüğünü, tutarlılığını, güvenilirliğini, zamanında elde edilebilirliğini ve*

güvenliğini sağlamak amacıyla yapılan iç kontrollerin etkinliği, yeterliliği ve uyumluluğu konularında açıklamalara yer verilir.

Yıllık faaliyet raporunun bölümleri konusunda ...

e) Riskler ve yönetim organının değerlendirmesi

–(1) Yıllık faaliyet raporunun riskler ve yönetim organının değerlendirmesi bölümünde aşağıda belirtilen hususların yer alması zorunludur:

a) Varsa şirketin öngörülen risklere karşı uygulayacağı risk yönetimi politikasına ilişkin bilgiler,

b) Oluşturulmuşsa riskin erken saptanması ve yönetimi komitesinin çalışmalarına ve raporlarına ilişkin bilgiler,

c) Satışlar, verimlilik, gelir yaratma kapasitesi, kârlılık, borç/öz kaynak oranı ve benzeri konularda ileriye dönük riskler.” hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıdaki yönetmelik hükümlerinden anlaşılacağı üzere, İdarece hazırlanacak faaliyet raporlarında risklere ve iç kontrol etkinliklerine ilişkin değerlendirmelerin olduğu bölümler bulunmalıdır.

Ayrıca 17.06.2009 tarih ve 27261 sayılı Resmî Gazetede yayınlanmış olan “*Kamu İşletmelerinin Faaliyetlerinin İzlenmesi ve Raporlanmasına Dair Tebliğ*”in “*Şeffaflığın sağlanması*” başlıklı 9’uncu maddesinde;

“3) Faaliyet raporları asgari aşağıdaki konuları içerir. Kamu işletmeleri kendi faaliyet alanları ve isteklerine göre bu konuları artırabilir.

...

d) Dünyada ve Türkiye’de sektörün durumu ve değerlendirilmesi, işletmenin sektör içindeki yerinin analizi ve uluslararası karşılaştırmaları içeren sektörel değerlendirme.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda gösterilen yönetmelik ve tebliğ hükümleri göz önünde bulundurularak, Müessesenin 2019 yılı Faaliyet Raporu’nda, gerçekleştirmelerden sapmaların nedenlerinin izah edilmediği, risklere ve iç kontrol faaliyetlerine ilişkin olması gereken bölümlerin bulunmadığı, ayrıca işletmenin sektörü ile ilgili değerlendirmelerin de mevcut olmadığı görülmüştür. Faaliyet raporlarında bulunması gereken bilgilerin bulunmaması, başta TBMM ve Sayıştay olmak üzere

rapor kullanıcılarına tam ve doğru bilgilerin zamanında verilmemesi ve dolayısıyla hatalı sonuçlara ulaşılmasına yol açabilecektir.

Öneri:

Müessesenin faaliyet raporlarının, faaliyet raporlarının hazırlaması hakkındaki mevzuata uygun şekilde hazırlanarak rapor kullanıcılarına tam bilgiler verilmesinin sağlanması önerilir.

BULGU 4: Müessese Bilançosunda Yer Alan Bazı Hesaplara Ait Yevmiye Kayıtlarının Hatalı Yapılması

Amasra Müessesesi 2019 yılı yevmiye ve defteri kebir kayıtlarının incelenmesi neticesinde; Müessese bilançosunun aktifinde yer alan 135- Personelden Alacaklar Hesabı ile müessese bilançosunun pasifinde yer alan 320- Satıcılar ve 335- Personelden Alacaklar Hesaplarına ilişkin yevmiye kayıtlarının, öncelik sırasına uyulmayarak hatalı yapılması sebebiyle hesap dönemi içinde belli tarihlerde ters bakiye vererek hatalı bilgi verdiği görülmüştür.

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Defterlerin tutulması başlıklı 65'inci maddesinde; "...(2) Defterlere yazımlar ve diğer gerekli kayıtlar, eksiksiz, doğru, zamanında ve düzenli olarak yapılır".

1 Seri No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Tebliği eki Muhasebe Usul ve Esaslarının V-Tekdüzen Hesap Çerçevesi, Hesap Planı ve Hesap Planı Açıklamaları Bölümünün;

135. Personelden Alacaklar Hesabının İşleyişinde; *"Bu hesaba, alacağın doğması halinde borç; tahsili halinde ise alacak kaydedilir."*

320. Satıcılar Hesabının İşleyişinde; *"Senetsiz borcun doğması ile bu hesaba alacak, ödenmesi halinde borç kaydedilir."*

335. Personele Borçlar Hesabının İşleyişinde; *"Tahakkuk eden personele borçlar bu hesabın alacağına, ödenmesi halinde borcuna kaydedilir."* Denilmektedir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri doğrultusunda temel muhasebe bilgilerine göre, Aktif karakterli hesaplarda artış (+) hesabın borç kısmında yer alırken azalış (-) ise hesabın alacak kısmında gösterilir. Aktif karakterli hesapların bakiye vermesi durumunda her zaman borç bakiyesi vermesi gerekir. Pasif karakterli hesaplarda artış (+) hesabın alacak kısmında yer alırken azalış (-) ise hesabın borç kısmında gösterilir. Pasif karakterli hesapların bakiye vermesi durumunda her zaman alacak bakiyesi vermesi gerekir.

Buna göre bilançonun aktifinde yer alan (aktif karakterli) 135- Personelden Alacaklar Hesabının ya bakiye vermemesi (sıfır bakiye) ya da borç bakiyesi vermesi gerekirken dönem içinde belli tarihlerde bu hesapların alacak bakiyesi vererek, muhasebe kayıtlarında hesaben mevcut olmayan bir alacağın tahsil edilmesi ile bilançonun pasifinde yer alan (pasif karakterli) 320- Satıcılar ve 335- Personelden Alacaklar Hesaplarının ya bakiye vermemesi (sıfır bakiye) ya da alacak bakiyesi vermesi gerekirken belli tarihlerde borç bakiyesi vererek muhasebe kayıtlarında hesaben mevcut olmayan bir borcun ödenmesi gibi muhasebe kayıt sistemine aykırı bir işlem yapıldığı görülmüştür.

Muhasebe yetkililerinden alınan bilgilerden, muhasebe kayıtlarına esas belgelerin, gerek müessese içi gerekse Genel Müdürlükten gelen Müessese ile ilgili yapılan işlemlere ait belgelerin geliş sırasına göre kayıt yapılması diğer deyişle ödeme veya tahsilat belgelerinin tahakkuk belgelerinden önce muhasebe birimine gelmesi sebebiyle hesapların ters bakiye vermesine sebep olan kayıtların yapıldığı, alacak veya borç kayıtlarının yapılmasına esas tahakkuk belgelerinin muhasebe birimine ulaştığı tarihlerde, en geç ay sonlarında söz konusu hatalı kayıtların düzeltildiği görülmüştür.

Denetimler sırasında, tahakkuk etmemiş bir alacağın tahsil edilmesi kadar tahakkuk etmemiş yani kayıtlara borç olarak girmemiş bir borcun ödenmiş görünmesi de Müessesenin parasal sonuçları olan faaliyet ve işlemleri ile muhasebe kayıtlarının birbirini doğrulamadıkları ve muhasebe kayıtları yanıltıcı bilgi vermekte ve denetimi zorlaştırmaktadır.

Öneri:

Tahakkuk etmemiş bir alacağın tahsil edilmesi veya tahakkuk etmemiş bir borcun ödenmiş görünmesi anlamına gelen, bilanço hesaplarının, karakterlerine aykırı kayıtlarla ters bakiye vermelerine yol açmaması için, Müessesenin parasal sonuçları olan faaliyet ve işlemleri ile muhasebe kayıtlarının birbirini doğrulamasını teminen muhasebe kayıtlarının, muhasebe mevzuatı ve ilkelerine uygun olarak tutulması ile muhasebe kayıt programının, hesapların ters bakiye vermesine izin vermeyecek şekilde programlanması önerilir.

BULGU 5: Üretim Miktarlarının ve İşgücü Verimliliklerinin Artırılmaması ile Birim Üretim Maliyetlerinin Düşürülememesi Sebebiyle Dönem Zararlarının Artması

Müessesede yapılan üretim sonucu elde edilen ürünlerin satışından sağlanan hasılatının işçi ücretlerini dahi karşılamadığı, birim üretim maliyetlerinin düşürülemediği, yıllardır müessese faaliyetlerinin zararlı sonuçlandığı ve dönem zararlarının azaltılmadığı, bunların asıl sebebinin gerek üretim miktarlarının gerekse işgücü verimliliklerinin artırılmaması olduğu görülmüştür.

2019 yılında gerçekleştirilen işgücü verimlilik değerleri, program ve geçen yılla karşılaştırılmalı olarak fiili gerçekleştirmeler ile birlikte aşağıdaki İşgücü Verimlilik Değerleri Tablosunda gösterilmiştir.

Tablo - İşgücü Verimlilik Değerleri

İşçilik türleri	2017 gerçekleşen kg/yev.	2018 gerçekleşen kg/yev.	2019		Gerçekleşme oranı	
			Program kg/yev.	Gerçekleşen kg/yev.	Programa göre %	Geçen yıla göre %
Tüvenan üretime göre:						
Kazı (üretim)	3.099	2.938	3.633	2.715	75	92
İçeri (yer altı) (A)	1.636	1.441	1.867	1.664	89	115
İçeri + dışarı (A + B)	1.582	1.401	1.697	1.629	96	116
Genel toplam iş gücü:	1.095	973	1.344	1.207	90	124
Satılabilir üretime göre:						
Kazı (üretim)	1.437	1.363	1.817	1.076	59	79
İçeri (yer altı) (A)	759	668	934	659	68	98
İçeri + dışarı (A + B)	734	650	918	645	70	99
Genel toplam iş gücü:	508	452	715	478	67	106

Müessese'nin 2019 yılı için işgücü verimliliklerinin, kazı işgücü verimlilik değerinin, tüvenan üretimde programa göre %25, önceki yıla göre %8 oranında düşük 2.715 kg/yevmiye olarak, satılabilir üretimde programa göre %41, önceki yıla göre %21 oranında düşük 1.076 kg/yevmiye olarak gerçekleştiği, değerlendirmelerde esas alınan satılabilir üretime göre genel toplam işgücü verimliliğinin, programa göre %30 oranında noksan, önceki yıla göre %6 oranında fazla 478 kg/yevmiye olarak gerçekleştiği, bu değer 2019 yılında kurum ortalaması olarak belirlenen 502 kg/yevmiye değerinin de altında olduğu görülmektedir.

Genel toplam işgücü verimliliğinde önceki yıla göre gözlenen bu artışın tüvenan üretimdeki artış ile üretime yardımcı sanatlarda işçi sayısının azalmasından kaynaklandığı, satılabilir üretime göre işgücü verimliliklerinin programın oldukça altında kalmasına da tüvenan kömür kül oranındaki artışın da neden olduğu görülmektedir.

Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun 2019-2023 Stratejik planında; kurum bazında "satılabilir kömüre göre genel işçilik randımanının 529 kg/yevmiye'den 1.250 kg/yevmiye ye, yükseltilmesi, ton başına ticari maliyetin 1.685 TL/ton'dan 950 TL/ton'a düşürülmesi" öngörülmektedir.

Özellikle kazı ve hazırlık işçilerinin efektif çalışma saatlerinden maksimum faydanın sağlanabilmesi, kazı işçilerine verilen iş miktarlarının artırılması da dahil her türlü önlemin alınması, nakliyat sisteminde fazla sayıda işçilik gerektiren zincirli konveyörler gibi ardışık aktarmalı sistemlere alternatif çözümler üretilmesi, bu doğrultuda otomasyon imkanlarının araştırılması ile müessesenin mevcut alt yapısı, işçi sayısı, ekipman ve teçhizatlarının performansı, kapasitesi, damar yapıları, işletilebilir rezerv durumu ve halen uygulanan üretim yöntemleri birlikte değerlendirilerek işgücü

verimliliklerini ve üretim miktarlarını artırmaya yönelik olarak gelişen teknolojik imkanlardan da yararlanarak çözümler üretilmesi gerekmektedir.

Müessesenin 2019 yılı işletme faaliyetleri sonucunda;

Yılsonu itibariyle 622'si işçi, 131'i sözleşmeli ve 6'sı memur olmak üzere toplam 759 personelle çalışılmış, 51.763 ton satılabilir üretim gerçekleşmiş, bu miktarın 2.113 tonu iç tüketimde kullanıldıktan sonra satışı gerçekleşen 49.011 ton kömür karşılığında 28.843.462,32 lira net satış hasılatı sağlanmıştır.

Müessesenin 2019 yılı toplam gelirleri 33.007.446,20 lira, 79.203.138 lirası işçilik gideri olmak üzere toplam gider ve maliyetleri de 132.963.659,49 lira olarak gerçekleşmiş ve dönem sonunda 99.956.213,29 lira tutarında zarar oluşmuştur.

Müessesede bir önceki yıl 1.553,78 TL/Ton olan birim üretim maliyetinin, %29 artışla, 2.007,35 TL/Ton olarak gerçekleştiği, ticari maliyetin 2.627,97 TL/Ton olduğu, 49.011 ton satılabilir kömürün ortalama satış fiyatının 588,51 TL/Ton olduğu dikkate alındığında ton başına 2.039,46 TL zarar edildiği, bu durumun sürdürülebilir olmaktan uzak olduğu görülmektedir.

Müessesede elde edilen satış hasılatının işçi ücretlerini dahi karşılamayıp, dönem zararlarının azaltılamaması, üretim miktarlarının ve işgücü verimliliklerinin artırılmaması ile birim üretim maliyetlerinin düşürülebilmesi, müessese faaliyetlerinin devamının ekonomik açıdan her geçen gün sürdürülebilirliğini azaltmaktadır.

Öneri:

Müessese'nin satış faaliyetlerinden elde edilen satış hasılatının işçi ücretlerini dahi karşılayamadığı, müessesenin sürekli olarak zarar ettiği ve birikmiş zararların büyük tutarlara ulaştığı göz önüne alınarak, dönem zararlarının önlenmesi için işgücü verimliliği ile birlikte üretim miktarlarının artırılması ve birim üretim maliyetlerinin düşürülmesi yönünde etkin önlemler alınması önerilir.

BULGU 6: Müessesede Üretimin Devamlılığının Sağlanması Açısından Büyük Önemi Olan Kat Hazırlığı Projesinin Gecikmesi, Hazırlık İlerleme Randımanlarının Düşük Gerçekleşmesi,

Müessesede üretimde devamlılığının sağlanması açısından büyük önemi olan hazırlık çalışmalarında galeri ilerleme hızlarının programa göre düşük gerçekleştiği, -250/-350 Kat

Hazırlığı Projesinin gecikmesi sebebiyle gelecek dönemde mevcut kaynaklarla en uygun seviyede üretim yapılamaması riskinin oluştuğu görülmektedir.

Müessesenin 2019 yılında gerçekleştirmiş olduğu hazırlık çalışmaları ve randımanları, program ve geçen yıla karşılaştırmalı olarak, aşağıdaki Hazırlık Çalışmaları Tablosunda gösterilmiştir.

Hazırlık Çalışmaları

Hazırlık çalışmaları	2018 Gerçekleşen (metre)	2019		Gerçekleşme oranı	
		Program (metre)	Gerçekleşen (metre)	Programa göre %	Geçen yıla göre %
Taş içi hazırlık					
A. Kredili Harcamalardan					
Kuyu					
Düz (yatay) galeri	187	380	153	40	82
Meyilli galeri		120	67	56	-
Toplam kredili (A)	187	500	220	44	118
B. Cari harcamalardan					
Kuyu					
Düz (yatay) galeri	11	300	10	3	91
Meyilli galeri	165	300	-	-	-
Toplam cari (B)	176	600	10	2	6
Toplam (A+B+C)					
Kuyu					
Düz (yatay) galeri	198	680	163	24	82
Meyilli galeri	165	420	67	16	41
Toplam taş içi hazırlık	363	1.100	230	21	63
1000 ton satılabilir üretim için taş içi hazırlık	7,75	14,80	4,44	30	57
1000 ton tüvenan üretim için taş içi hazırlık	3,60	7,40	1,76	24	49
Kömür içi hazırlık					
- Düz galeri (taban yolu)	160,50	4.000	648	16	404
- Demirbağlı taban	129,50	2.000	634	32	490
- Ağaç bağı kılavuz tb.	31,00	2.000	14	1	45
- Meyilli galeri (başyukarı)	144,00	1.500	271,50	18	189
Toplam kömür içi hazırlık	465,00	5.500	1.567,50	29	337
1000 ton satılabilir üretim için kömür içi hazırlık	9,94	73,38	24,48	33	246
1000 ton tüvenan üretim için kömür içi hazırlık	3,56	36,69	9,70	26	272

Müessesenin kendi imkânlarıyla yaptığı toplam 230 metre taş içi hazırlık çalışması; programın %79, önceki yılın %37 oranında altında gerçekleşmiştir.

Toplam kömür içi hazırlıkların ise; 5.500 metrelik programa göre %71 oranında noksan, önceki yıla göre ise %237 oranında fazla olmak üzere 1.567,50 metre olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Müessese'nin taş içi hazırlık çalışmalarındaki yetersizliği işçi sayısındaki azalma ve makine ekipman yetersizliği ile açıklanabilir. Mevcut durum itibarıyla norm kadroya göre 110 olması gereken hazırlık işçi sayısı 35'e düşmüş olup bunların her gün yaklaşık 5-10 kadarı istirahat, mazeret izni gibi çeşitli nedenlerle iş başı yapmamakta, kalan işçilerden 2-3 ekip oluşturulabilmektedir. 53 olması gereken tarama söküm bakım işçi sayısının da 13'e düşmesi

nedeniyle hazırlık işçilerinin bir bölümü de iş güvenliği açısından aciliyet arz eden tamir tarama işlerinde çalıştırılmakta hazırlık işlerine 3 vardiya tertip yapılamamaktadır. Hazırlık, tamir söküm ve nakliyat işgücünde ortaya çıkan açığın zaman zaman geçici sanat değişikliği yapılarak zaten yeterli sayıda olmayan pano ayak üretim işçileri çalıştırılmak suretiyle giderilmeye çalışıldığı görülmektedir.

Üretim planlamasında gelecek yıllarda bir sorun yaşanmaması için üretimle birlikte programlanan hazırlık çalışmalarının zamanında ve tam olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

-250/-350 Kat Hazırlığı Projesi: Müessese’de yeraltı üretim çalışmaları halen -236/-300 kat seviyelerinde devam etmekte olup bu katta kalan rezervin tüketilmesi ile gelecek yıllarda -250/-350 katlarına ağırlık verilmesi planlanmaktadır. Bu amaçla 2002 yılında projelendirilen -250/-350 Kat Hazırlığı Projesi kapsamında, çeşitli kesit ve meyillerde toplam 3.475 metre uzunluğunda galeri sürülmesi ve 3.374.600 ton kömür rezervinin üretime hazır hale getirilmesi planlanmıştır. Uygulama sırasında karşılaşılan yeni durumlar, yeraltı sondajları ile elde edilen jeolojik veriler ve kuyu dibi ve sağ irtibat dik kömür damarlarının mekanize yöntemle alınabileceği gibi nedenlerle projenin zaman içerisinde 4 kez revize edildiği ve son durumda proje boyunun 7.452 metre olarak belirlendiği görülmüştür.

2018 yılında 500 metre programa karşılık 143 metre, 2019 yılında 500 metre programa karşılık 220 metre ilerleme yapılan projede 2019 yılsonuna kadar 13,6 milyon TL fiziki harcama ile 5.129 metre iş yapılmış ve projenin %69’u tamamlanmıştır. 2002 yılında başlayan projede aradan geçen 17 yılda yapılan ilerlemeye göre (ortalama 302 metre/yıl) kalan 2.323 metre işin 8 yılda tamamlanabileceği görülmektedir.

Müessesenin 2019 yılı hazırlık ilerleme randımanları önceki yıllar ile karşılaştırmalı olarak aşağıdaki Hazırlık İlerleme Randımanları Tablosunda gösterilmiştir.

Hazırlık İlerleme Randımanları

Hazırlık ilerleme randımanları	2014 cm/yeve.	2015 cm/yeve.	2016 cm/yeve.	2017 cm/yeve.	2018 cm/yeve.	2019 cm/yeve.	Önceki yıla göre Gerçekleşme oranı %
Kredili	21,67	23,69	26,43	28,00	23,65	21,44	91
Hazırlık							
Müteferrik	18,31	16,08	22,00	24,44	19,55	16,67	85
Galeriler toplamı	20,12	19,2	26,24	24,90	21,51	21,17	98
Tabanlar	23,85	24,9	28,22	34,10	28,89	31,41	109

Galeriler toplamı ilerleme randımanlarında geçen yıla göre %2 oranında düşüş, taban ilerleme randımanlarında %9 oranında artış olduğu görülmektedir.

Hazırlık işçi sayısında önceki yıla göre %25 oranındaki azalma ile, hazırlık işçilerinin bir bölümünün zorunluluk arz eden tamir tarama işlerinde çalıştırılması taş içi galeri ilerleme randımanını düşürmüştür. Galeri ilerleme hızlarının düşük gerçekleşmesi galeri maliyetlerinin yükselmesine, hazırlıkların gecikmesine ve hazırlık çalışmalarından beklenen faydanın kısa sürede sağlanamamasına neden olmaktadır.

Müessesede hazırlık işlerinde kullanılan 1992 yılında Dünya Bankası kredisi ile alınmış 5 adet (Deilmann Haniel Marka) E-H Yükleyici bulunmakta olup ekonomik ömrünü doldurmuş durumdadır. Mart 2020 itibarıyla 2 adet E-H yükleyici bakım ve revizyon için atölyede bulunmakta olup, 3'ü faal durumda tutulmaya çalışılmaktadır. Bu makinelerin yedek parça temininde sıkıntı yaşanması ve sık arızalanmaları nedeniyle fiili çalışma süreleri azalmış, bakım onarım masrafları artmıştır. Galeri ilerlemelerinde delme işlemi martoperfaratörlerle yapılmakta olup bu durum galeri ilerleme hızlarını düşürmektedir.

Galeri ve taban ilerleme hızlarının gerçek anlamda artırılabilmesi için, hazırlık işlerine yeterli sayıda işçi tertip edilmesi, kazı-yükleme işleri, nakliyat sistemi ve hazırlığa yardımcı diğer işlerde kullanılan makine ve teçhizatın ekonomik ömrünü doldurmuş olanların modernize edilerek değiştirilmesi, en uygun çalışma ve çalıştırma düzeninin sağlanarak hazırlık işlerinde işgücü verimliliklerini artıracak her türlü tedbirin alınması gerekmektedir.

Müessesede üretimin devamlılığının sağlanması açısından büyük önemi olan -250/-350 Kat Hazırlığı Projesinin zamanında tamamlanamaması, Taş içi ve Kömür içi hazırlıklarda ilerleme randımanlarının düşük olması, müessesede gelecekte üretim yapabilecek yeterli sayıda panoya sahip olamama riskini ortaya koymaktadır.

Öneri:

Müessesede taş ve kömür içi hazırlık çalışmalarının zamanında tamamlanarak üretimde kesintiye uğranmaması için, hazırlık ilerleme randımanlarının artırılması, norm kadro değerlendirme çalışmaları tamamlanıncaya kadar yeterli sayı ve nitelikte hazırlık işçisi, tarama sökülme-bakım işçisi temini ile ekonomik ömürlerini doldurmuş mevcut Elektro-Hidrolik Delici ve Yükleyicilerin, üretim plan ve programları doğrultusunda çok amaçlı makinelerle yeterli sayı ve kapasitede olmak üzere yenilenmesi, taş içi galeri ilerlemelerinde tam cephe galeri açma makinelerinin kullanılma imkanlarının değerlendirilmesi dahil gerekli her türlü tedbirin alınması önerilir.

BULGU 7: Solunabilir ve Patlayabilir Tozla Mücadele Kapsamında Alınan Önlemlerde Aksamalar Olması

Müessese ocaklarında meslek hastalıklarının önlenmesi ve iş güvenliği açısından solunabilir ve patlayabilir tozla mücadele kapsamında alınan önlemlerin zaman zaman yeterli olmayarak Tozla Mücadele Yönetmeliğinde belirtilen maruziyet sınır değerlerinin aşıldığı görülmüştür.

Yeraltında kömür kazısı ve nakli sırasında oluşan kömür tozları havalandırma ile bütün ocağa yayılmakta, tane boyutu çok küçük olan (200 mesh ve altı) tozların sürekli ortamda dolaşmaları hem infilak riskini artırmakta hem de solunabilir toz konsantrasyonunun artması çalışanların sağlığını olumsuz etkilemektedir.

TTK Genel Müdürlüğü, İş Güvenliği ve Eğitim Daire Başkanlığı'nca yıl içinde müessese ocaklarında, ayak, taban, baca ve nakliyat (tumba alanı) gibi yeraltı işyerlerinden alınan 68 toz numunesinin ölçüm sonucuna göre ayaklarda, tabanlarda ve nakliyatta ölçülen toz konsantrasyonları ortalaması 1,12 mg/m³ olup bu değer Kurum ortalaması olan 1,14 mg/m³ değerine yakındır.

Müessesede Tozlanmaya müsait damarlarda arına su enjeksiyonu yapılmakta, kömürün nakli sırasında tüm aktarma noktalarına fisketeler yerleştirilmekte, tozlu sahalar sürekli yıkanarak toz birikmesine fırsat verilmemektedir. Ortamda biriken tozlar, taş tozları ile nötralize edilmektedir. Ancak, Müessese yeraltı işyerlerinde İş Güvenliği ve Eğitim Daire Başkanlığı'nca 2019 yılı toz ölçüm sonuçlarına ilişkin düzenlenen çizelgeler incelendiğinde alınan önlemlere rağmen zaman zaman Tozla Mücadele Yönetmeliğinde belirtilen “%5 ve daha az SiO₂ içeren kömür tozları için maruziyet sınır değeri olan 2,4 mg/m³” değerinin aşıldığı görülmektedir.

Örneğin;

20.02.2019 tarihinde B Hazırlık Baş Mühendisliği -300 güney kalın damar baca girişinde posta alımı, bağ ve tahkimat çalışmasında alınan örneğin 3,41 mg/m³ toz içerdiği,

22.07.2019 tarihinde 1. Kartiye -236/-300 güney tavan damar mekanik ayakta alınan örneğin 2,76 mg/m³ toz içerdiği,

Müessesede solunabilir tozla mücadele çalışmalarının alınan önlemlere rağmen zaman zaman aksadığı, hareketli ortamda meydana gelen arızalara zamanında müdahale edilemediği, tozla mücadelenin devamlılık arz edecek şekilde tam anlamıyla yapılamadığı görülmüştür.

Toz konsantrasyonu nedeniyle meslek hastalığına yakalanan işçilerin açtıkları davalar neticesinde Müessesenin 2015 yılında 942.176,82 TL, 2016 yılında 680.529,57 TL, 2017 yılında 911.073,00 TL, 2018 yılında 101.607,03 TL, 2019 yılında 361.795,29 TL meslek hastalığı (pnömokonyoz) tazminatı ödediği,

2019 yılsonu itibarıyla müessesede meslek hastalığı (pnömokonyoz) tanısı konulmuş 4 işçinin bulunduğu, 39 işçinin de henüz tanı konulmamasına rağmen şüpheli durumda olduğu tespit edilmiştir.

Tozla Mücadele Yönetmeliğinin 9. maddesinde;

“Toz yoğunluğu mazuriyet sınır değerinin üstünde olan işyerlerinde üretime yönelik olarak işçi çalıştırılmaz, bu gibi işyerlerinde toz oluşumunun önlenmesi veya tozun bastırılması yöntemleri ile toz yoğunluğunun sınır değerinin altına düşürülmesi çalışmaları yapılır. Toz bastırma çalışmaları sonucunda toz ölçümü yenilenir, toz yoğunluğu sınır değerinin altına düştüğü tespit edildiğinde çalışmalara izin verilir.” Denilmektedir.

Öte yandan, Yeraltı kömür ocaklarında boyutları büyük olan facialara yol açan patlamaların ilk akla gelen nedeni kömür tozu patlamasıdır. Bir toz patlamasının olması için havada askıya geçmiş kömür tozu bulutunun bir ateşleyici kaynakla temasa geçmesi gerekmektedir. Bu koşulun çok kolay olduğu durumlar grizu patlamaları ve patlayıcı maddelerle yapılan ateşlemeler olmaktadır.

Patlayıcı nitelikteki bu tozların nötrale edilmesi ve olası patlamaların yayılmasını önlemek amacıyla taş tozu serpilerek ortamda biriken tozların etkisizleştirilmesinin yanı sıra tozlanmaya uygun damarlarda arına su enjeksiyonu yapılması ve kömürün taşınması sırasında aktarma noktalarına su fisketeleri yerleştirmek suretiyle tozlu sahaların sürekli yıkanarak toz birikmesine fırsat verilmemesi gerekmektedir.

2019 yılında TTK Müesseseleri yer altı ocaklarında patlayabilir kömür tozu ile mücadele çalışmaları kapsamında Amasra Müessesesi ocaklarından 95 adet numune alındığı, numunelerde kalkerli olduğundan uçucu madde sabit karbon tayin edilmediği görülmüştür.

Ocaklarda açığa çıkabilecek toplam metan gazının tahmin edilmesi, ocak havasına karışacak metan gazının iş güvenliği açısından risk oluşturmaması, havalandırma hesaplarının yapılması, metan drenajının gerekli olup olmadığı, ekonomik olarak değerlendirilebilecek metan gazının belirlenmesi amaçlanarak 1985 yılından beri çalışmalar yapılmaktadır. 2019 yılı içerisinde yapılan çalışmalar sonucunda Amasra Müessesesinde 5 adet damarın gaz içerikleri tespit edilmiş olup damarların gaz içerikleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Amasra Müessesesi Kömür Damarlarının Gaz İçeriği, 2019

Müessese İşletme	Damar	Numune Alım Yeri	Tarih	En Yüksek Gaz İçeriği Tespit Edilen Sondaj Derinliği (m)	Toplam Gaz İçeriği m ³ /ton
Amasra	-350 Rekup Sol Kalın Damar	Kalındamar Taban	11.03.2019	12	7,7
Amasra	-350 Rekup Sol Taşlı Damar	Taban	15.04.2019	12	3,7
Amasra	-350 Sol Tavan Damar	Taban	06.05.2019	16	9,1
Amasra	-350 Rekup Sol Kalın Damar	-350 Taban	18.06.2019	6	9,1
Amasra	-350 1.Rekup Sol Taşlı Damar	-350 Taban	25.6.2019	8	3,7

Amasra Müessesesinde metan gazı ile mücadele çalışmaları kapsamında -350 sol tavan damarda 06.05.2019 tarihinde tabanda yapılan sondajda en yüksek gaz içeriğinin 16. Metrede 9,1 m³/ton olarak, 18.06.2019 tarihinde -350 Rekup Sol Kalın Damar tabanda yapılan sondajda 6. Metrede yine 9,1 m³/ton olarak tespit edildiği görülmüştür.

Ani gaz püskürmelerinde etkin olan faktörlerin gaz içeriği, jeolojik yapı, gerilme koşulları, malzeme özellikleri olduğu bilinmekle birlikte,

gaz içeriği (metan)>8 m³/ton, permeabilite<2 md, mekanik dayanım<en düşük asal gerilim gibi, belirli spesifik özelliklere sahip olan kömür damarlarının gaz püskürmelerine daha yatkın oldukları bilinmektedir.

2019 yılında müessesenin dengelenmiş üretim derinliği -300 metre olmuştur. Bu derinleşme, ani gaz degajı ve grizu patlaması gibi ciddi kaza risklerinin artmasına neden olmaktadır. Çalışılan damarların tamamında gaz içeriklerinin yüksek olduğu, dolayısıyla degaj kapasitelerinin de yüksek olduğu, arıza zonlarında riskin daha da arttığı bilinmektedir. Bu nedenle müessese ocaklarında ilgili mevzuat hükümlerinin yanı sıra “Kurum Degaj Yönergesi” hükümlerinin titizlikle uygulanması gerekmektedir.

Müessese ocaklarında meslek hastalıklarının önlenmesi ve iş güvenliği açısından solunabilir ve patlayabilir tozla mücadele kapsamında gerekli ve yeterli önlemlerin alınmasında zaman zaman aksamlar olması, risklerin artmasına, Müessesede işgücü ve üretim kayıplarının yanında işçilerin tozdan kaynaklanan hastalıklara (pnömokonyoz) yakalanmasına yol açmaktadır.

Öneri:

Solunabilir ve patlayabilir tozla mücadelede;

-Toz oluşumunun engellenmesi ve kaynağında tozun bastırılması için kurulan tesisat, fisketeler ve alınan diğer önlemlerin hareketli ortamda sürekli kontrol edilerek güncellenmeleri ve bunların sürekli çalışır durumda tutulmaları,

-Patlayabilir tozla mücadele için öngörülen miktarda taş tozu serpilmesine özen gösterilmesinin yanısıra, damar gaz içeriklerine göre gerekli tedbirlerin alınması,

-Dünya madenciliğinde yaygın olarak kullanılan, uygulama yöntemi kolaylığı bulunan ve malzemenin etki süresinin uzun olduğu sulu toz bastırma yöntemlerinin araştırılması,

- İş Kanunu, Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği, Tozla Mücadele Yönetmeliği ile diğer ilgili mevzuat hükümlerine titizlikle uyulması, bu doğrultuda gereken her türlü önlemin alınması önerilir

BULGU 8: İş ve Genel Sağlık Sigortası Mevzuatına Aykırı İşlemler ve Müessese İşyerlerinde Eksiklikler Tespit Edilmesi Nedeniyle İdari Para Cezası Ödenmesi,

İş kazası geçiren veya meslek hastalığı tespit edilen işçilerin e- bildirgeleri ile aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi içinde ve ilgili mevzuatta belirtilen şekilde Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirilmemesi ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı tarafından müessese işyerlerinde yapılan teftişlerde eksiklikler tespit edilmesi nedeniyle Müessesenin idari para cezası ödediği görülmüştür.

4857 sayılı İş Kanunu'nun İşverenlerin ve İşçilerin Yükümlülükleri başlıklı 77'nci Maddesinde; *"...İşverenler işyerlerinde meydana gelen iş kazasını ve tespit edilecek meslek hastalığını en geç iki iş günü içinde yazı ile ilgili Bölge Müdürlüğüne bildirmek zorundadır."*

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 13'üncü Maddesi, İkinci Fıkrası ile Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 35. Maddesinde;

"İş kazasının, Kanunun 13 üncü maddesinin ikinci fıkrasının birinci alt bendinde belirtilen 4 üncü maddenin (a) bendi kapsamındaki sigortalıların kazanın işveren tarafından (Sosyal Güvenlik İl Müdürlüklerine ve Sosyal Güvenlik Merkezlerine) en geç kazadan sonraki üç iş günü içinde, doğrudan ya da taahhütlü posta ile bildirilmesi zorunludur."

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun Sigortalı bildirim ve tescili başlıklı 8'inci Maddesinde de " ... İşverenler, ... sigortalı sayılan kişileri, ... sigortalılık başlangıç tarihinden önce, sigortalı işe giriş bildirgesi ile Kuruma bildirmekle yükümlüdür. " denilmektedir.

Ayrıca 5510 sayılı Kanun'un Meslek hastalığının tanımı, bildirilmesi ve soruşturulması başlıklı 14. Maddesi ile Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 36. Maddesinde; *" ... Meslek hastalığının 4 üncü maddenin birinci fıkrasının;*

a) (a) ve (c) bentleri ile 5 inci madde kapsamında bulunan sigortalılar bakımından, sigortalının meslek hastalığına tutulduğunu öğrenen veya bu durum kendisine bildirilen işveren tarafından,

b) (b) bendi kapsamındaki sigortalı bakımından ise kendisi tarafından, bu durumun öğrenildiği günden başlayarak üç işgünü içinde, iş kazası ve meslek hastalığı bildirgesi ile Kuruma bildirilmesi zorunludur. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyen veya yazılı olarak bildirilen hususları kasten eksik ya da yanlış bildiren işverene veya 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalıya, Kurumca bu durum için yapılmış bulunan masraflar ile ödenmişse geçici iş göremezlik ödenekleri rüçû edilir...."

Ayrıca Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne yayımlanan 01/09/2015 Tarih, 25029274-1093-37-287/ 447 Sayı ve 6645 Sayılı Kanunda yer alan Kısa Vadeli Sigorta Uygulamaları konulu 2015/22 sayılı Genelge'de " ... 6331 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinde;

– İşveren, iş kazalarını kazadan sonraki üç iş günü, sağlık hizmeti sunucuları veya işyeri hekimi tarafından kendisine bildirilen meslek hastalıklarını ise öğrendiği tarihten itibaren üç iş günü,

– Sağlık hizmet sunucuları kendilerine intikal eden iş kazalarını, yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucuları ise meslek hastalığı tanısı koydukları vakaları en geç on gün içinde Kuruma bildirmeyenlere, anılan Kanununun 26 ncı maddesine göre idari para cezası uygulanır, ... " denilmiş olup,

5510 sayılı Kanun'un Prim belgeleri ve işyeri kayıtları başlıklı 86. Maddesinde ise; "... sigortalılar .. için işverenlerce Kuruma verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgelerinin şekli, içeriği, ekleri, ilgili olduğu dönemi, verilme süresi ve diğer hususlar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir. ...Bu maddede belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde, 102 nci maddeye göre işlem yapılır. ..."

Kurumca verilecek idarî para cezaları başlıklı 102. Maddesinde ise; "... c) 86 ncı maddesinin birinci fıkrası uyarınca verilmesi gereken belgeleri, Kurumca belirlenen şekilde ve usûlde vermeyenler ya da Kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde anılan ortamda göndermeyenler veya belirlenen süre içinde vermeyenlere her bir fiil için; ...

2) Belgenin ek olması halinde, aylık asgari ücretin iki katını geçmemek kaydıyla her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına, aylık asgari ücretin sekizde biri tutarında, ... idari para cezası verilir" denilmektedir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre iş kazaları ile aylık prim ve hizmet belgelerinin mezkur mevzuatta belirtilen şekil ve sürelerde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmesi/verilmesi ile Müessesede kömür üretimi yapılan ocaklar ve diğer işyerlerinin, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği

Yönetmeliğinde belirtilen asgari şartları taşımaları gerekmektedir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği hükümleri uyarınca Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı tarafından müessese işyerlerinde yapılan teftişlerde eksiklikler tespit edilmesi ile Müessesede gerçekleşen iş kazaları ve işe giriş belgelerinden bazılarının zamanında ve belirtilen şekilde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmemesi nedenleriyle Müessese tarafından 360.523,75 TL'si önceki yıllardan devreden, 1.035 TL'si de 2019 yılında olmak üzere toplam 361.558,75 TL idari para cezası ödendiği görülmüştür.

Öneri:

İş Sağlığı ve Güvenliği mevzuatı, İş Kanunu ve Sosyal Güvenlik mevzuatı gereğince yapılması gereken iş ve işlemlerin zamanında yapılarak eksikliklerin giderilmesi ile idari para cezası yaptırımlarına maruz kalınmaması için gerekli özenin gösterilmesi önerilir.

10. GENEL DEĞERLENDİRME

Kuruluşun son üç yılına ilişkin başlıca bireysel bilgiler Toplu Bilgiler Tablosunda gösterilmiştir.

Tablo 19: Toplu Bilgiler Tablosu

Toplu bilgiler	Ölçü	2017	2018	2019	Son iki yıl farkı	Artış veya azalış %
Sermaye	Bin TL	965.000	1.020.000	1.125.000	105.000	10,3
Ödenmiş sermaye	Bin TL	854.850	914.350	1.008.000	93.650	10,2
Öz kaynaklar	Bin TL	59.113	46.763	40.457	(6.306)	(13,5)
Yabancı kaynaklar	Bin TL	6.682	11.661	21.910	10.249	87,9
Toplam Aktifler	Bin TL	65.996	58.424	62.367	3.943	6,7
Yatırımlar için yapılan nakdi ödemeler	Bin TL	3.745	5.338	3.897	(1.441)	(27,0)
Yatırımların gerçekleşme oranı (nakdi)	%	42	34	89	55	161,8
Tüm alım tutarı	Bin TL	11.636	14.270	13.687	(583)	(4,1)
Tüm üretim tutarı (üretim maliyeti)	Bin TL	71.955	72.781	103.906	31.125	42,8
Net satış tutarı	Bin TL	18.895	23.251	28.843	5.592	24,1
Stoklar	Bin TL	8.081	10.581	14.540	3.959	37,4
Memur	Kişi	8	7	6	(1)	(14,3)
Sözleşmeli	Kişi	137	132	131	(1)	(0,8)
İşçi	Kişi	511	494	622	128	25,9
Personele yapılan harcamalar	Bin TL	61.699	66.986	99.015	32.029	47,8
Faaliyet kârlılığı (öz kaynaklar yönünden)	%					
Mali kârlılık (öz kaynaklar yönünden)	%					
Faaliyet kârı veya zararı	Bin TL	(71.170)	(69.191)	(95.716)	(26.525)	38,3
Dönem kârı veya zararı	Bin TL	(76.310)	(71.850)	(99.956)	(28.106)	39,1
Dönem kârına ilişkin vergi ve diğer yasal yükümlülükler	Bin TL					
Dönem net kârı veya zararı	Bin TL	(76.310)	(71.850)	(99.956)	(28.106)	39,1

Amasra yöresinde 1840'lı yıllardan bu yana kömür çıkarılmaktadır. Bilinen ilk ocaklar, İngiliz asıllı Galata Sarrafları tarafından "İngiliz Bacaları" adı ile işletmeye başlanmıştır. 1848 yılında Havzanın Emlak-ı Şahane (Sultanlık toprakları) kapsamına alınması ve Havza sınırlarının belirlenmesinden sonraki yıllarda Hazine-i Hassa, daha sonra Bahriye ve Nafia Nezareti tarafından çeşitli kişi ve kuruluşlara işletme imtiyazı verilerek işletirilmiştir. Tüm Havzada olduğu gibi Amasra yöresindeki ocaklar da gayrimüslimler tarafından kurulan şirketler tarafından açılmış, yerli halkın madencilik konusunda kültürü ve deneyimi bulunmadığından ocaklarda başta Sırp ve Hırvatlar olmak üzere uzak yerlerden getirilen işçiler çalıştırılmıştır.

KİT'lerin yeniden düzenlenmesi kapsamında çıkarılan 10.10.1983 tarih ve 96 sayılı KHK ile Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK) kurulmuş ve TKİ'ye bağlı Ereğli Kömürleri İşletmesi Müessesesi TTK'ya devredilerek taşkömürü rezervinin işletilmesi hakkı tüm hukuku ile TTK'ya verilmiştir. TTK Yönetim Kurulu'nun 28.11.1985 tarih ve 442 sayılı kararıyla 01.01.1986 tarihi itibarıyla "Müessese" haline getirilen Amasra İşletmesi, 1994 yılında müessese statüsü kaldırılarak yeniden işletmeye dönüştürülmüş ve TTK Üzülmüş Taşkömürü İşletme Müessesesine bağlanmıştır. TTK Yönetim Kurulu'nun 24.9.1997 tarih ve 16/192 sayılı Kararı ile de tekrar müessese statüsü verilerek tüzel kişilik kazandırılmıştır.

Zonguldak İlinin merkezinde bulunan Ana Teşekkülde 90 km uzakta Bartın İli Amasra İlçesinde faaliyetlerini sürdüren Müessesede üretilen koklaşamaz nitelikli tuvönan kömür lavvar tesisinde yıkanarak beş ana ürün elde edilmekte, elde edilen metalürjik kömür Demir-Çelik sektörüne (KARDEMİR'e), susuzlandırma tesisinden elde edilen düşük kalorili filtre pres ürün piyasa alıcılarına, parça-torbalanmış kömür yakımlık olarak teshine, fakir ailelere ve muhtelif sanayiye satılmaktadır.

Amasra Müessesesinin esas sermayesi 2019 yılında 1.125.000.000 TL'ye çıkarılmış, yılsonu itibarıyla 1.008.000.000 TL 'si ödenmiştir. Müessesede 2019 yılında üretilen 130.640 ton tüvanan kömürün % 39,6'sı oranında 51.763 ton satılabilir kömür elde edilmiştir. Bu miktarın 49.011 tonu satılmış ve karşılığında KDV hariç 28.151.901.84 TL satış hasılatı sağlanmıştır. Toplam satış maliyeti 98,6 milyon lira olarak gerçekleşen 51.763 ton satılabilir kömür üretiminde, faaliyet giderleri ile olağan ve olağandışı gider ve gelirlerin hesaba katılmasından sonra 2019 yılında 99.9 milyon lira tutarında dönem zararı oluşmuştur.

Amasra Müessesesi diğer müesseseler gibi yıllardır, personel açısından bir küçülme yaşamakta, emek yoğun teknikle taşkömürü üretimi yapıldığından ve yatırım ve finansman

kararnameleri gereğince, emeklilik veya diğler nedenlerle ayrılan işçi sayısı kadar işçi alınmadığından üretim artışı sağlanamamıştır. Bunun yanında elektrik enerjisi kaynaklarındaki çeşitlilik artışı, demir-çelik sektörünün hammadde girdilerinin ithalat yoluyla sağlanması, dünya taşkömürü arzının artması sebebiyle konjoktürel dalgalanmalar dışında fiyatların da düşmesi sonucunda maliyet artışlarını karşılayacak gelir elde edilememiş ve zararlar da giderek artan şekilde devam etmiştir.

2014-2018 yılları için hazırlanamamış olan Kurum Stratejik Planı en son 2019 -2023 yılları için hazırlanmış ve uygulamaya konulmuştur. Bu kapsamda en son 2019 yılında Kuruma alınan 1.500 işçiden Müesseseye tahsis edilen 152 işçi artışı ve 44 işçinin de ayrılışı ile birlikte ortalama 2.525 işçi ile üretim faaliyetlerin sürmesi sağlanmış ve üretim azalışı durmuştur.

11. SONUÇ

Amasra Taşkömürü İşletmesi Müdürlüğü 2019 yılı bilançosu ve 99.956.213,29 Türk Lirası dönem zararı ile kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<http://www.sayistay.gov.tr>

12. EKLER

Ek 1: Kamu İşletmesi Finansal Tabloları

Ek 2: Diğer Tablo ve Şemalar

Ek 3: Bulgu ve Öneriler Listesi

Ek 1: Kamu İşletmesi Finansal Tabloları

Ek 1.1 TTK Amasra Taşkömürü İşletmesi Müdürlüğü 31.12.2019 Tarihli Bilançosu ve Dipnotları (Bilanço Dışı Yükümlülükler dâhil)

Ek 1.2 TTK Amasra Taşkömürü İşletmesi Müdürlüğü 31.12.2019 Tarihli Gelir Tablosu ve Dipnotları

Ek 1.3 TTK Amasra Taşkömürü İşletmesi Müdürlüğü 2019 Yılı Nakit Akış Tablosu

Ünvanı : Amasra TİM Yılı : 2019 Yılı Bilanço		BİLANÇO			
				(TL)	
	2018 Yılı Gerçekleşen	2019 Yılı Gerçekleşen	2018 Yılı Gerçekleşen	2019 Yılı Gerçekleşen	
I- DÖNEN VARLIKLAR					
A- İZAZIR DEĞERLER	108.344,73	134.317,13			
B- MENKUL KIYMETLER	0,00	0,00			
1- Menkul Kıymet Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)					
C- TİCARİ ALACAKLAR	251.215,52	237,50			
1- Alacak Senetleri Reeskontu (-)					
2- Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	-2.132.172,16	-3.099.956,04			
D- DİĞER ALACAKLAR	561.022,41	262.209,26			
1- Alacak Senetleri Reeskontu (-)					
2- Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)					
E- STOKLAR	10.580.710,51	14.539.619,36			
1- Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)					
2- Verilen Sipariş Avansları					
F- YILLARA YAYGIN İNŞ. VE ONARIM MALİYETİ					
G- GELECEK AYLARA AİT GİDER VE GELİR TAHAKKUKLARI	470.599,43	549.636,88			
H- DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	115.715,31	698,35			
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	12.093.578,31	15.486.716,48			
2- DURAN VARLIKLAR					
A- TİCARİ ALACAKLAR	2.907,25	2.907,25			
1- Alacak Senetleri Reeskontu (-)					
2- Şüpheli Alacak Karşılığı (-)					
B- DİĞER ALACAKLAR	0,00	0,00			
1- Alacak Senetleri Reeskontu (-)					
2- Şüpheli Diğer Alacak Karşılığı (-)					
C- MALİ DURAN VARLIKLAR	0,00	0,00			
1- Bağlı Menkul Kıymetler					
2- Bağlı Menkul Kıymet Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)					
3- İştirakler					
4- İştiraklere Sermaye Taahhütleri (-)					
5- İştirak Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)					
6- Bağlı Ortaklıklar					
7- Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri (-)					
8- Bağlı Ortak Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)					
9- Diğer Mali Duran Varlıklar					
10- Diğer Mali Duran Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)					
D- MADDİ DURAN VARLIKLAR	36.509.173,70	37.330.708,88			
1- Maddi Duran Varlıklar (Brüt)	92.406.551,27	99.715.017,24			
2- Birikmiş Amortismanlar (-)	-55.897.377,57	-62.384.308,36			
3- Yapılmakta Olan Yatırımlar					
4- Verilen Sipariş Avansları					
E- MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	0,00	0,00			
1- Maddi Olmayan Duran Varlıklar (Brüt)					
2- Birikmiş Amortismanlar (-)					
3- Verilen Avanslar					
F- ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKLAR	9.818.634,84	9.546.937,68			
1- Özel Tükemeye Tabi Varlıklar (Brüt)	29.677.678,66	29.954.136,68			
2- Birikmiş Amortismanlar (-)	-19.859.043,82	-19.407.204,00			
3- Verilen Avanslar					
G- GELECEK YILLARA AİT GİD. VE GEL. TAH.					
H- DİĞER DURAN VARLIKLAR					
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	46.330.715,79	46.880.548,81			
AKTİF TOPLAMI	58.424.294,10	62.367.267,29			
Nazım Hesaplar	976.699,12	976.699,61			
I- KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR					
A- MALİ BORÇLAR					
B- TİCARİ BORÇLAR			11.962,40	11.962,40	
1- Borç Senetleri Reeskontu (-)					
C- DİĞER BORÇLAR			3.165.689,91	7.153.950,89	
1- Borç Senetleri Reeskontu (-)					
D- ALINAN AVANSLAR					
E- YILLARA YAYGIN İNŞ. VE ONARIM HAKEDİŞ BEDELLERİ					
F- ÖDENECEK VERGİ VE YÜKÜMLÜLÜKLER			1.683.492,80	2.805.078,22	
G- BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI					
1- Dönem Kar Vergisi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılığı					
2- Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yükümlülükleri (-)					
3- Maliyet Güçlerini Karşılığı					
4- Diğer Borç ve Gider Karşılıkları					
H- GELECEK AYLARA AİT GELİR VE GİDER TAHAKKUKLARI			6.342.412,72	11.768.975,28	
I- DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR					
KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI			11.503.587,88	21.741.566,89	
2- UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR					
A- MALİ BORÇLAR			0,00	0,00	
B- TİCARİ BORÇLAR					
1- Borç Senetleri Reeskontu (-)					
C- DİĞER BORÇLAR			0,00	0,00	
1- Diğer Borç Senetleri Reeskontu (-)					
D- ALINAN AVANSLAR					
E- YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM MALİYETLERİ					
F- BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI			157.622,87	168.430,74	
1- Kideni Takvimi Karşılıkları					
2- Diğer Borç ve Gider Karşılıkları					
G- GELECEK AYLARA AİT GELİR VE GİDER TAHAKKUKLARI			157.622,87	168.430,74	
H- DİĞER UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR					
UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI			157.622,87	168.430,74	
3- ÖZ KAYNAKLAR					
A- ÖDENMİŞ SERMAYE			914.350.000,00	1.008.000.000,00	
1- Sermaye			1.030.000.000,00	1.125.000.000,00	
2- Ödenmemiş Sermaye (-)			-105.650.000,00	-117.000.000,00	
3- Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları					
B- SERMAYE YEDEKLERİ			0,00	0,00	
1- Hisse Senedi İnce Fincileri					
2- Hisse Senedi İptal Karları					
3- M.D.V. Yeniden Değerleme Artışları					
4- İştirakler Yeniden Değerleme Artışları					
5- Diğer Sermaye Yedekleri					
C- KAR YEDEKLERİ			0,00	0,00	
1- Yasal Yedekler					
2- Statü Yedekleri					
3- Olağandışı Yedekler					
4- Diğer Kar Yedekleri					
5- Özel Fonlar					
D- GEÇMİŞ YIL KARLARI					
E- GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI (-)			-795.736.701,21	-867.586.916,65	
F- DÖNEM NET KARI (ZARAR) (-)			-71.850.245,44	-99.956.213,29	
ÖZ KAYNAKLAR TOPLAMI			46.763.083,35	40.456.870,06	
PASİF TOPLAMI			58.424.294,10	62.367.267,29	
Nazım Hesaplar			976.692,12	976.699,61	

BİLANÇO DİPNOTLARI	
Aktif değerlerin toplam sigorta tutarı	43.873.690,98
Stok değerlendirme yöntemi	Hareketli Ortalama Maliyet
a)-Cari yılda uygulanan yöntem ;hareketli ortalama maliyet	Hareketli Ortalama Maliyet
b)-Önceki dönemde uygulanan yöntem;hareketli ortalama	:
Cari dönemdeki maddi duran varlık hareketleri	:
a)-Satın alınan imal ve inşaa edilen maddi duran varlıkların maliyeti	14.982.040,78
- Sabit Kıymetler	3.897.361,17
- Yatırımlar	6.273.173,39
- Nakiller	3.808.216,00
- Hibe	0,00
- Diğer	1.003.290,22
b)-Elden çıkarılan ve hurdaya ayrılan maddi duran varlıkların maliyeti	1.400.400,92
- Satış ve iskatlar	187.625,20
- Nakiller	209.485,50
- Diğer	1.003.290,22
c)Cari dönemde ortaya çıkan enflasyon düzeltme hesabı	:
-Varlık maliyeti	:
-Birikmiş amortismanlar	:
Cari dönemdeki özel tükenmeye tabi varlıklar	:
-Girişler	:
-Nakiller	:
-Diğer	:
-Çıkışlar	:
Ana kuruluş,müessese ve iştiraklerin ticari alacak ve borç	:
içindeki payları	:
1- Ana Kuruluş (Ticari Borç)	-99.956.213,29
2- Müesseselerden Borç	:
Cari dönemdeki ortalama personel sayısı	689
Bilançonun onaylanarak kesintiye tarihi:	13.03.2020
Müessese Yönetim Komitesi Kararı :	27.02.2020
Teşekkül Yönetim Kurulu :	04.03.2020

TTK Amasra Taşkömürü İşletmesi Müdürlüğü 31.12.2019 Tarihli Gelir Tablosu ve Dipnotları Ek 1.2

Amasra TIM 31.12.2019 Tarihli Gelir Tablosu

Ek:1.2

Gelir ve giderler	Önceki dönem TL		Cari dönem TL	
A-Brüt satışlar	23.251.404,75		28.843.462,32	
B-Satış indirimleri (-)				
C-Net satışlar	23.251.404,75		28.843.462,32	
D-Satışların maliyeti (-)	(69.748.408,72)		(98.626.810,76)	
Brüt satış kârı veya zararı		(46.497.003,97)		(69.783.348,44)
E-Faaliyet giderleri (-)	(22.694.648,45)		(25.932.795,69)	
Faaliyet kârı veya zararı		(69.191.652,42)		(95.716.144,13)
F-Diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar	1.339.126,43		1.282.481,42	
G-Diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar (-)	(1.059.939,03)		(2.192.703,63)	
H-Finansman giderleri (-)				
Olağan kâr veya zarar		(68.912.465,02)		(96.626.366,34)
İ-Olağan dışı gelir ve kârlar	200.159,81		2.881.502,46	
J-Olağan dışı gider ve zararlar (-)	(3.137.910,23)		(6.211.349,41)	
Dönem kârı veya zararı		(71.850.215,44)		(99.956.213,29)
K-Dönem kârı vergi ve diğer yasal yükümlülük karşılıkları (-)				
Dönem net kârı veya zararı		(71.850.215,44)		(99.956.213,29)

Ünvanı: Amasra TİM

Yıl: 2019

GELİR TABLOSU DİP NOTLARI

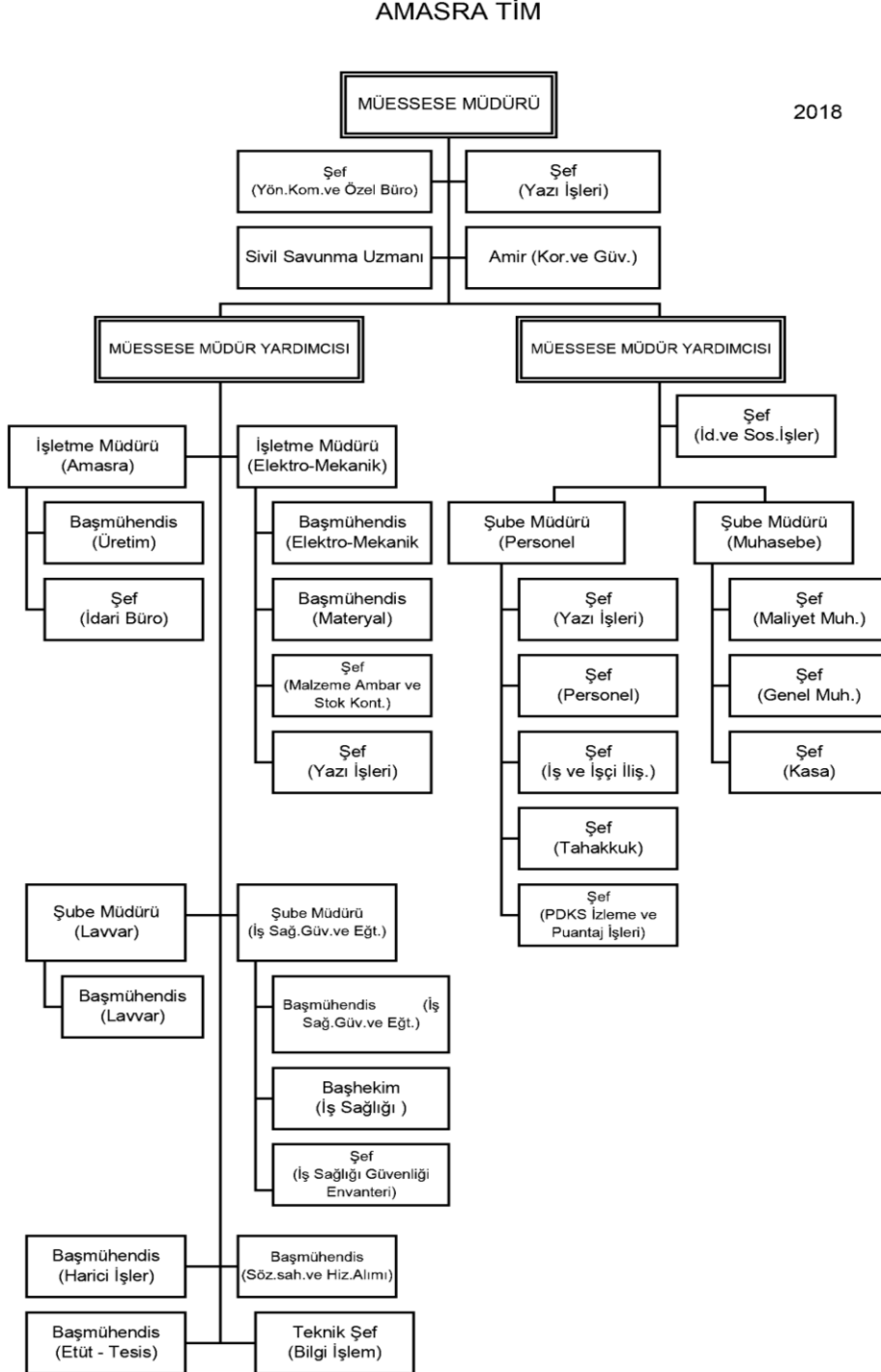
		TL
1- Dönemin tüm amortisman giderleri		11.084.407,81
a)-Normal amortisman giderleri	6.296.710,67	
b)-Nakiller		
c)-Diğer girişler		
d)-Satışlar ve iskatlar		
e)-Nakiller		
f)- Diğer	4.787.697,14	
2- Dönemin karşılık giderleri		0,00
a)-Mamul sayım farkları		
3-Dönemin tüm finansman giderleri		
a)Doğrudan gider yazılanlar		
4-Maliyet hesaplama sistemleri	Safha maliyet sistemi	
5- Stok değerlendirme yöntemleri	Hareketli ortalama maliyet	
6- Nazım Hesaplar		146.815.657,99
- Kayda Tabi Malzeme Mevcudu	83,06	
- Alınan Teminat Mektupları	976.616,55	
- Rödövens Bedeli Alacakları	16.284.000,00	
- Kıdem Tazminatı Borçları	38.309.794,29	
- Kiraya Verilen Maddi Duran Varlık Bed.	810.185,17	
- MDV Değerleme Farkı	90.434.978,92	

NAKİT AKIM TABLOSU	
Nakit Kaynakları ve Kullanım Yerleri	Cari Dönem Bin TL
A.Dönem Başı Nakit Mevcudu	108
B.Dönem İçi Nakit Girişleri	131.977
I.Satışlardan Elde Edilen Nakit	28.126
a) Net Satışlar	28.843
b) Ticari Alacaklardaki (Azalış)lar	251
c) Ticari Alacaklardaki (Artış)lar	968
II.Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlardan Sağlanan Nakit	1.282
III.Diğer Faaliyetlerden Olağandışı Gelir ve Karlardan Sağlanan Nakit	2.881
IV. Nakit Girişi Sağlamayan Gelir ve Karlar	
V.Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki (Artış)lardan Sağlanan Nakit	3.736
a) Menkul Kıymet İhraçlarından	
b) Alınan Kredilerden Nakit Girişi	
c) Diğer (Artış)lar	3.736
VI.Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki (Artış)lardan Sağlanan Nakit	10
a) Menkul Kıymet İhraçlarından	
b) Alınan Kredilerden Nakit Girişi	
c) Diğer (Artış)lar	10
VII.Sermaye (Artış)larından Sağlanan Nakit	93.650
VIII. Vergi ve Kanuni Yükümlülük Artışlarından Sağlanan Nakit	1.234
IX.Diğer Nakit Girişlerinden Sağlanan Nakit	1.058
C.Dönem İçi nakit Çıktıları	131.951
I.Maliyetlerden Kaynaklanan Nakit Çıktıları	102.585
a) Satışların Maliyeti	98.626
b) Stoklardaki (Artış)lar	3.959
c) Ticari Borçlardaki (Azalış)lar	
d) Ticari Borçlardaki (Artış)lar	
e)Amortisman ve nakit çıkışı gerektirmeyen giderler(-)	
f)Stoklardaki (Azalış)lar	
II.Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıktıları	25.932
a) Araştırma ve Geliştirme Giderleri	
b) Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri	1.238
c) Genel Yönetim Giderleri	24.694
III.Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlara İlişkin Nakit Çıktıları	1.251
a) Diğer Faaliyetlerle İlgili Olağan Gider ve Zararlar	2.193
b) Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Gider ve Zararlar	942
IV. Finansman Giderlerinden Dolayı Nakit Çıktıları	
V. Olağandışı Gider ve Zararlardan Dolayı Nakit Çıktıları	6.211
VI. Amortisman ve Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Giderler	11.462
VII.Duran Varlık Yatırımlarına İlişkin Nakit Çıktıları	7.317
VIII.Kısa Vadeli Yabancı Kaynak Ödemeleri	44
a) Menkul Kıymet Anapara Ödemeleri	
b) Alınan Kredi Anapara Ödemeleri	
c) Diğer Ödemeler	44
IX.Uzun Vadeli Yabancı Kaynak Ödemeleri	
a) Menkul Kıymet İhraçlarından	
b) Alınan Kredi Anapara Ödemeleri	
c) Diğer Ödemeler	
X.Ödenen Vergi ve Benzerleri	
XI.Ödenen Temettüleri	
XII.Diğer Nakit Çıktıları	73
D. Dönem Sonu Nakit Mevcudu (A+B-C)	134
E.Nakit Artış veya Azalışı (B-C)	26

Ek 2: Diğer Tablo ve Şemalar

Teşkilat Şeması

Ek 2.1

Ek 3: Bulgu ve Öneriler Listesi

Bulgu ve Öneri No	Öneri Metni	Sayfa Aralığı
1	<p>Amasra B Sahasının Rödövens usulü ile işlettilmesine ilişkin olarak rödövens bedeline ilişkin tahakkuk ve tahsilatların sözleşme ve şartname hükümleri çerçevesinde yapılması, devir zaptının imzalandığı tarihe kadar olan kamulaştırma bedeli, orman izin bedelleri gibi alacakların sözleşme kapsamında tahsil edilmesi, firmanın kurum aleyhine açtığı, kurum tarafından temyiz edilen tavzih davası ile karşılıklı açılan diğer derdest davaların kurum menfaatleri doğrultusunda Kurum Hukuk Müşavirliğince yakinen takip edilmesi, firmadan gelebilecek diğer taleplere karşı sözleşmede değişiklik anlamına gelecek, rekabet şartlarına aykırı nitelik taşıyacak karar ve uygulamalardan kaçınılması ve firmanın bir an önce üretime geçmesinin sağlanması,</p>	42-49
2	<p>Son yıllarda giderek düştüğü görülen satılabilir kömür üretim miktarlarını artırabilmek, planlanan hedeflere ulaşabilmek için, üretim faaliyetleri ve yöntemleri tüm unsurları ile irdelenip, üretimde işçi tertiplerinin, ayak çalışma boyu oranlarını arttıracak şekilde yapılması, bu doğrultuda verilen iş miktarları ile işçilerin fiili çalışma sürelerinin artırılmasına yönelik olarak her türlü tedbirin alınması,</p> <p>Emeklilikler nedeniyle giderek azalan, kritik sayılara düşen, işlerin sürekliliği ve devamlılığını etkileyerek iş güvenliğini tehdit edecek boyutlara gelen, üretimde ciddi anlamda aksamalara yol açan, kazı, hazırlık, elektro-mekanik, vb ana üretim ve üretime yardımcı işçi sayılarında yaşanan sıkıntıların giderilmesini teminen, Kurumun norm kadro değerlendirme çalışmaları tamamlanıncaya kadar bu sanatlara belirlenecek optimum sayı ve nitelikte işçi temin edilmesi hususunda Genel Müdürlük nezdinde girişimde bulunulması</p>	49-52
3	<p>Müessesenin faaliyet raporlarının, faaliyet raporlarının hazırlaması hakkındaki mevzuata uygun şekilde hazırlanarak rapor kullanıcılarına tam bilgiler verilmesinin sağlanması,</p>	53-56
4	<p>Tahakkuk etmemiş bir alacağın tahsil edilmesi veya tahakkuk etmemiş bir borcun ödenmiş görünmesi anlamına gelen, bilanço hesaplarının, karakterlerine aykırı kayıtlarla ters bakiye vermelerine yol açmaması için, Müessesenin parasal sonuçları olan faaliyet ve işlemleri ile muhasebe kayıtlarının birbirini doğrulamasını teminen muhasebe</p>	56-57

	kayıtlarının, muhasebe mevzuatı ve ilkelerine uygun olarak tutulması ile muhasebe kayıt programının, hesapların ters bakiye vermesine izin vermeyecek şekilde programlanması,	
5	Müessese'nin satış faaliyetlerinden elde edilen satış hasılatının işçi ücretlerini dahi karşılayamadığı, müessesenin sürekli olarak zarar ettiği ve birikmiş zararların büyük tutarlara ulaştığı göz önüne alınarak, dönem zararlarının önlenmesi için işgücü verimliliği ile birlikte üretim miktarlarının artırılması ve birim üretim maliyetlerinin düşürülmesi yönünde etkin önlemler alınması,	57-59
6	Müessesede taş ve kömür içi hazırlık çalışmalarının zamanında tamamlanarak üretimde kesintiye uğranmaması için, hazırlık ilerleme randımanlarının artırılması, norm kadro değerlendirme çalışmaları tamamlanmaya kadar yeterli sayı ve nitelikte hazırlık işçisi, tarama söküm-bakım işçisi temini ile ekonomik ömürlerini doldurmuş mevcut Elektro-Hidrolik Delici ve Yükleyicilerin, üretim plan ve programları doğrultusunda çok amaçlı makinelerle yeterli sayı ve kapasitede olmak üzere yenilenmesi, taş içi galeri ilerlemelerinde tam cephe galeri açma makinelerinin kullanılma imkanlarının değerlendirilmesi dahil gerekli her türlü tedbirin alınması,	59-62
7	Solunabilir ve patlayabilir tozla mücadelede; -Toz oluşumunun engellenmesi ve kaynağında tozun bastırılması için kurulan tesisat, fisketeler ve alınan diğer önlemlerin hareketli ortamda sürekli kontrol edilerek güncellenmeleri ve bunların sürekli çalışır durumda tutulmaları, -Patlayabilir tozla mücadele için öngörülen miktarda taş tozu serpilmesine özen gösterilmesinin yanısıra, damar gaz içeriklerine göre gerekli tedbirlerin alınması, -Dünya madenciliğinde yaygın olarak kullanılan, uygulama yöntemi kolaylığı bulunan ve malzemenin etki süresinin uzun olduğu sulu toz bastırma yöntemlerinin araştırılması, - İş Kanunu, Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği, Tozla Mücadele Yönetmeliği ile diğer ilgili mevzuat hükümlerine titizlikle uyulması, bu doğrultuda gereken her türlü önlemin alınması	63-65
8	İş Sağlığı ve Güvenliği mevzuatı, İş Kanunu ve Sosyal Güvenlik mevzuatı gereğince yapılması gereken iş ve işlemlerin zamanında yapılarak, eksikliklerin giderilmesi ile idari para cezası yaptırımlarına maruz kalınmaması için gerekli özenin gösterilmesi,	66-68